

T.C.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM
SÜRECİNDEKİ ALGILARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA:
BURDUR DEVLET HASTANESİ ÖRNEĞİ

Mürüvvet TUĞLACI

1630201004

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DR. ÖGR. ÜYESİ SEZAI ÖZTOP

BURDUR - 2018

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM
SÜRECİNDEKİ ALGILARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA:
BURDUR DEVLET HASTANESİ ÖRNEĞİ

Mürüvvet TUĞLACI

1630201004

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ SEZAI ÖZTOP

Üye: Doç. Dr. Mustafa LAMBA

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Sezai ÖZTOP

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Erdal EKE

BURDUR - 2018

**MAKÜ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 25/05/2018 tarih ve ...13..... sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 20/06/2018 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Mürüvvet TUĞLACI'nın Sağlık Çalışanlarının Örgütsel Değişim Sürecindeki Algılarına Yönelik Bir Araştırma: Burdur Devlet Hastanesi Örneği konulu tez çalışması İşletme Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(TEZ DANIŞMANI) : Dr. Öğr. Üyesi Sezai ÖZTOP

ÜYE

: Doç. Dr. Mustafa LAMBA

ÜYE

: Dr. Öğr. Üyesi Erdal EKE

ONAY

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MUHÜR

Prof. Dr. Kürşat ÖZDAŞLI
Enstitü Müdürü

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ETİK BEYAN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Sağlık Dönüşüm Programı’nın Getirileri ve Bu Getirilerin Sağlık Hizmeti Sunucuları Tarafından Nasıl Algılandığı” adlı tezin hazırlanması sürecinde akademik etik ilkeleri ihlal etmediğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinde erişime açılabilir.
- Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Adı Soyadı

Mürüvvet TUĞLACI

Tarih ve İmza

18.07.2018

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında, Sağlıkta Dönüşüm Programı çerçevesindeki örgütsel değişim sürecinin sağlık çalışanları tarafından nasıl algılandığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu maksatla, Burdur Devlet Hastanesi'nde çalışan hekim, hemşire, sağlık memuru, idari personel, tıbbi sekreter ve diğer çalışanlara yönelik bir anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma vasıtasıyla elde edilen bulgular ve önerilerin, sağlık sektöründe ileride gerçekleştirilecek yeni değişimler için katkı sağlamasını diliyorum.

Yüksek Lisans eğitimimde ve tez yazım sürecinde benden desteğini ve ilgisini eksik etmeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Sezai ÖZTOP'a çok teşekkür ediyorum. Ayrıca, tez jürime katılarak beni onurlandıran ve kıymetli önerileriyle çalışmama değer katan hocalarım Doç. Dr. Mustafa LAMBA'ya ve Dr. Öğr. Üyesi Erdal EKE'ye de teşekkürlerimi sunuyorum.

(TUĞLACI, Mürüvvet, Sağlık Çalışanlarının Örgütsel Değişim Sürecindeki Algılarına Yönelik Bir Araştırma: Burdur Devlet Hastanesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Burdur, 2018)

ÖZET

Mevcut durumdan yeni bir duruma geçiş süreci olarak tanımlanan değişim, örgütler için kaçınılmaz ve sürekli bir döngü halini almıştır. Gelişen teknolojilere uyum sağlayabilmek, hızla değişen ve çeşitlenen müşteri beklentilerini daha iyi karşılayabilmek ve küreselleşen rekabet ortamında, sundukları mal ve hizmet kalitesini artırarak varlığını devam ettirmek isteyen örgütler, kendi değişim süreçlerini daha iyi yönetmek ve başarıya ulaşmak zorundadırlar.

Bu bağlamda, sağlık sektöründe de değişen hasta beklentilerini karşılayabilmek ve gelişen teknolojiye uyum sağlayabilmek için sağlıkta değişimin gerekliliği anlaşılmıştır. Sağlık sektöründeki en güncel değişim uygulaması Sağlıkta Dönüşüm Programı olmuştur. 2003-2009 ve 2009-2014 yılları arasında gerçekleştirilen ve iki aşamadan oluşan Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın bileşenleri; etkili bir sağlık yönetimi, sağlık sigortasının yaygınlaştırılması, yaygın ve kaliteli sağlık hizmeti, yetkin sağlık personeli tesisi, etkin ilaç ve malzeme tedariki ve Sağlık Bilgi Sisteminin geliştirilmesidir.

Sağlık çalışanlarının Sağlıkta Dönüşüm Programı içinde yaşanan değişim sürecindeki algılarını tespit edebilmek amacıyla, Burdur Devlet Hastanesinde anket tekniğine dayalı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler, SPSS yazılımı ile analiz edilmiş ve bulgular ışığında bazı tespitlerde bulunularak öneriler geliştirilmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu bilgilere göre hastane yönetiminin süreç içinde pek demokratik olmayan bir yönetim tekniği uyguladığı tespit edilmiştir. Ayrıca hastanedeki değişimin daha çok iş yapma şekillerinde, hastane içindeki prosedürler alanında, hastane personeline ve teknolojik gelişmeler sonucu yaşanan değişimlerden oluştuğu belirlenmiştir. Hastanedeki değişimin en temel amacının ise hastalar ve yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırmak olduğu tespit edilmiştir. Değişim süreci içinde, çalışanların değişim hakkında çeşitli yöntemlerle bilgilendirildikleri, değişime direncin ise büyük oranda mevcut alışkanlıkları değiştirmemek olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Örgütsel Değişim, Sağlıkta Dönüşüm Programı, Burdur Devlet Hastanesi.

(TUĞLACI, Mürüvvet, A Research on the Perception of Health Care Professionals in the Organizational Change Process: Case of Burdur State Hospital, Master Thesis, Burdur, 2018)

ABSTRACT

The change, which might be defined shortly as transformation from present position to a new position or situation, has become an inevitable and continuous cycle for all organizations. Organizations which desire to adapt developing technologies, and to meet customer expectations better and to survive by increasing quality of goods and services in global competition environment have to manage their organizational change processes better and achieve the success.

In this context, it is understood that the change is required in the health sector to meet continuously-changing patient demands and to meet developing technologies. The last practice of change in the health sector was implemented by means of a Transformation Program in Health. Components of the Transformation Program in Health implemented in two phases in 2003-2009 and 2009-2014 are an efficient management, the generalization of health insurance, an extensive and qualified health service, the employment of effective health professionals, the provision of efficient medication and materials, and the development of an information system in the sector.

A Research based on questionnaire technique has been applied to determine the perception of health professionals during the Transformation Program in Health in Burdur State Hospital. The data of the research has been analyzed by means of SPSS software, and some findings and suggestions have been presented in the light of the findings obtained in this research. It has been determined that the hospital management applied a non-democratic management technique during the process. Furthermore, the change in the hospital occurred in work-processes and procedural fields and hospital employees and technological fields. It has been observed that the main purpose of the change in the hospital is to increase the satisfaction level of patients and their relatives. It has been also determined that the employees were informed by means of various means in the change process, and the most important resistance is resulted from the working routines.

Key Words: Organizational Change, Transformation Program in Health, Burdur State Hospital.

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU	İ
ETİK BEYAN.....	İİ
ÖNSÖZ.....	İİİ
ÖZET.....	İV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar	Xİ
KISALTMALAR	XVI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM

1. Değişim.....	4
2. Örgüt	4
3. Örgütsel Değişim	7
3.1. Örgütsel Değişimin Amaçları.....	9
3.2. Örgütsel Değişimin Nedenleri.....	10
3.2.1. Örgüt Dışı Nedenler.....	10
3.2.1.1. Ekonomik Koşullardaki Değişimler.....	10
3.2.1.2. Teknolojik Gelişmeler.....	11
3.2.1.3. Pazardaki Değişimler	11
3.2.1.4. Hukuki Çevre Koşullarındaki Değişimler.....	11
3.2.1.5. Sosyal Ve Politik Faktörler	12
3.2.1.6. Tüketicilere İlişkin Değişimler	12
3.2.2. Örgüt İçi Nedenler	12
3.2.2.1. İnsan Kaynaklarında Değişim	13
3.2.2.2. Örgütsel Yetersizlikler	13
3.2.2.3. Finansal Sorunlar	13
3.2.2.4. Büyüme	14
3.2.2.5. Örgüt İçi İnovasyonlar	14

3.3. Örgüt Değişim Alanları	14
3.3.1. İnsan Ögesinde Yapılan Değişimler	14
3.3.2. Örgüt Yapısında Değişimler	15
3.3.3. Teknolojik Değişim	16
3.4. Örgütsel Değişim Türleri.....	16
3.4.1. Dönüşümsel Değişim.....	18
3.4.2. Gelişimsel Değişim.....	18
3.4.3. Geçişsel Değişim	18
3.4.4. Yakınsak Değişim.....	19
3.4.5. Otoriter Değişim	19
3.4.6. Devrimsel Değişim	19
3.4.7. Evrimsel Değişim	19
3.4.8. Katılımcı Değişim.....	20
3.5. Örgütsel Değişim Modelleri	20
3.5.1. Kurt Lewin'in Üç Aşamalı Değişim Süreci.....	21
3.5.2. Judson'un Beş Aşamalı Değişim Modeli	21
3.5.3. Lippitt, Watson, Westley'in Değişim Modeli.....	22
3.5.4. Faaliyet Araştırması Modeli	22
3.5.5. Beckhard ve Pritchard'ın Değişim Modeli	23
3.5.6. Weisbord'un Altı Kutu Değişim Modeli.....	23
3.5.7. Kotter'in Örgütsel Dönüşümün Sekiz Aşamalı Modeli	23

İKİNCİ BÖLÜM

SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROGRAMI

1. Sağlık Hizmeti Tanımı, Özellikleri Ve Sınıflandırılması	25
1.1. Sağlık ve Sağlık Hizmetlerinin Tanımı	25
1.2. Sağlık Hizmetlerinin Özellikleri	26
1.2.1. Kamusal Özelliği	26
1.2.2. Dışsallık Yayma Özelliği.....	26
1.2.3. İkamesinin Olmaması	27
1.2.4. Bilgi Asimetrisinin Olması	27
1.2.5. Sağlık Hizmetleri Talebinin Belirsizliği	27

1.2.6. Sağlık Hizmetlerinin Toplumsallığı.....	28
1.3. Sağlık Hizmeti Türleri.....	28
1.3.1. Koruyucu Sağlık Hizmetleri.....	28
1.3.2. Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri.....	29
1.3.3. Rehabilitasyon Hizmeti.....	29
1.4. Sağlık Politikaları.....	30
1.4.1. Politika ve Sağlık Politikası.....	30
1.4.2. Sağlık Politikaları Aşamaları.....	30
1.4.2.1. 1920-1923 Yılları Arası Sağlık Politikaları.....	31
1.4.2.2. 1923-1946 Yılları Arası Sağlık Politikaları.....	31
1.4.2.3. 1946-1960 Yılları Arası Sağlık Politikaları.....	32
1.4.2.4. 1960-1980 Yılları Arası Sağlık Politikaları.....	35
1.4.2.5. 1980-2002 Yılları Arası Sağlık Politikaları.....	37
1.4.2.6. Sağlıkta Dönüşüm Programı.....	40
1.4.2.6.1. Sağlıkta Dönüşüm Programının Amaç ve Hedefleri.....	42
1.4.2.6.2. Sağlıkta Dönüşüm Programının Bileşenleri.....	42
1.4.2.6.2.1. Planlayıcı Ve Denetleyici Bir Sağlık Bakanlığı.....	42
1.4.2.6.2.2. Herkesi Tek Çatı Altında Toplayan Genel Sağlık Sigortası.....	43
1.4.2.6.2.3. Yaygın, Erişimi Kolay Ve Güler Yüzlü Sağlık Hizmet Sistemi.....	44
1.4.2.6.2.4. Bilgi Ve Beceri İle Donanmış, Yüksek Motivasyonla Çalışan Sağlık İnsan Gücü.....	46
1.4.2.6.2.5. Sistemi Destekleyecek Eğitim Ve Bilim Kurumları.....	46
1.4.2.6.2.6. Nitelikli Ve Etkili Sağlık Hizmetleri İçin Kalite Ve Akreditasyon.....	47
1.4.2.6.2.7. Akılcı İlaç Ve Malzeme Yönetiminde Kurumsal Yapılanma.....	47
1.4.2.6.2.8. Karar Sürecinde Etkili Bilgiye Erişim; Sağlık Bilgi Sistemi.....	48
1.4.2.6.3. Sağlık Dönüşüm Programının Aşamaları.....	49
1.4.2.6.3.1 Sağlıkta Dönüşüm Projesi: I. Faz 2003-2009.....	49
1.4.2.6.3.2. Sağlıkta Dönüşüm ve Sosyal Güvenlik Reformu Projesi (II.Faz) 2009-2014.....	50
1.4.2.6.4. Türkiye’de Sağlık Sektöründe Yaşanan Değişimler ve Sağlıkta Dönüşüm Programı’na Bakış Açısı.....	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA

1. Araştırmanın Amacı.....	53
2. Araştırmanın Önemi	53
3. Araştırmanın Kapsamı	53
4. Araştırmanın Yöntemi	54
5. Araştırmanın Hipotezleri	58
6. Verilerin Toplanması	62
7. Verilerin Analizi	63
8. Araştırmanın Bulguları.....	64
8.1. Normallik Testi Sonuçları	64
8.2. Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Bilgiler	65
8.3. Hastanedeki Yönetim Biçimine İlişkin İstatistik Bilgiler	67
8.4. Hastanede Yapılan Değişim Konularına İlişkin İstatistik Bilgiler.....	67
8.5. Hastanede Görülen Değişime Direnç Türlerine İlişkin İstatistik Bilgiler.....	68
8.6. Katılımcıların Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması.....	69
8.7. Katılımcıların Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması.....	79
8.8. Katılımcıların Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlere Katılma Durumlarına İlişkin İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırılması.....	86
8.9. Katılımcıların Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlere İlişkin İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması.....	94
8.10. Katılımcıların Değişimin Planlanması ve Uygulanmasına Yönelik Faktörler Hakkındaki İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması.....	105
8.11. Katılımcıların Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlere Katılma Durumuna Göre İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması.....	111

8.12. Katılımcıların Değişime Olan Meraklarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması	118
8.13. Hipotezlerin Sonuçları	132
SONUÇ	137
KAYNAKÇA	141
EKLER	150
ÖZGEÇMİŞ	155

TABLOLAR

Tablo 1: Örgütsel Değişim Modelleri.....	20
Tablo 2: 1928-1946 Yılları Arası Türkiye’de Sağlık Personeli Sayısı.....	32
Tablo 3: 1945-1960 Yılları Arası Sağlık Merkezi Sayıları.....	33
Tablo 4: 1954-1960 Yılları Arası Türkiye’deki Hastane ve Sağlık Mrk. Sayısı	34
Tablo 5: 1950-1960 Yılları Arası Yataklı Sağlık Kurumlarının Toplam Yatak Sayısı.....	34
Tablo 6: 1950-1960 Yılları Arası Türkiye’deki Sağlık Personeli Sayısı.....	35
Tablo 7: Hükümetin Acil Eylem Planı (AEP).....	41
Tablo 8: 0.05 Örneklem Hatasına Göre Evren Büyüklüğü.....	57
Tablo 9: Burdur Devlet Hastanesi Çalışan Sayısı	57
Tablo 10: Ölçek Maddelerinin Normallik Testi Sonuçları.....	64
Tablo 11: Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans Analizi.....	65
Tablo 12: Katılımcıların Hastanelerindeki Yönetim Biçimine İlişkin Görüşleri.....	67
Tablo 13: Katılımcıların Hastanede Yapılan Değişim Konularına İlişkin Görüşleri....	67
Tablo 14: Katılımcıların Hastanedeki Değişime Direnç Türlerine İlişkin Görüşleri....	68
Tablo 15: Katılımcıların Değişim Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	69
Tablo 16: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	70
Tablo 17: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	72
Tablo 18: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	73
Tablo 19: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	75

Tablo 20: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	77
Tablo 21: Katılımcıların Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler.....	79
Tablo 22: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler.....	80
Tablo 23: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler.....	81
Tablo 24: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler.....	82
Tablo 25: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler.....	83
Tablo 26: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler.....	84
Tablo 27: Katılımcıların Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	86
Tablo 28: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	87
Tablo 29: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	89
Tablo 30: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	89
Tablo 31: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	90
Tablo 32: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	92
Tablo 33: Katılımcıların Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	94

Tablo 34: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	96
Tablo 35: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	98
Tablo 36: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	99
Tablo 37: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	100
Tablo 38: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	102
Tablo 39: Katılımcıların Değişimin Planlanması ve Uygulanmasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlere Katılma Durumlarına İlişkin Bilgiler.....	105
Tablo 40: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimin Planlanması ve Uygulamasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	106
Tablo 41: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimin Planlanması ve Uygulamasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	107
Tablo 42: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimin Planlanması ve Uygulamasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	108
Tablo 43: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimin Planlanması ve Uygulamasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	109
Tablo 44: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimin Planlanması ve Uygulamasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	110
Tablo 45: Katılımcıların Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	111
Tablo 46: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	112

Tablo 47: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	114
Tablo 48: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	114
Tablo 49: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	115
Tablo 50: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler.....	116
Tablo 51: Katılımcıların Değişime Olan Meraklarına İlişkin Bilgiler.....	118
Tablo 52: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler.....	118
Tablo 53: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler.....	119
Tablo 54: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler.....	120
Tablo 55: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler.....	120
Tablo 56: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler.....	121
Tablo 57: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	123
Tablo 58: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	124
Tablo 59: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	125
Tablo 60: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	126

Tablo 61: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	127
Tablo 62: Katılımcıların Değişimin Nedeni ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	128
Tablo 63: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Nedeni Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	129
Tablo 64: Katılımcıların Değişimin Nedeni ve Değişime Direnç Nedeni Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	130
Tablo 65: Katılımcıların Hastanenin Yönetim Biçimi ve Değişime Direnç Nedeni Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	131
Tablo 66: Hipotezlerin Sonuçları.....	132

KISALTMALAR

AEP	: Acil Eylem Planı
AHBS	: Aile Hekimliği Bilgi Sistemi
BCG	: Bacillus Calmette-Guerin
BYKP	: Beş Yıllık Kalkınma Planı
DB	: Devlet Bankası
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
Dr	: Doktor
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
GSS	: Genel Sağlık Sigortası
HBS	: Hastane Bilgi Sistemleri
IMF	: Uluslararası Para Fonu
İTS	: İlaç Takip Sistemi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MHRS	: Merkezi Hastane Randevu Sistemi
PYDB	: Proje Yönetim Destek Birimi
RSHMH	: Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı
SABİM	: Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi
SAĞLIK SEN	: Sağlık ve Sosyal Hizmet Çalışanları Sendikası
SB	: Sağlık Bakanlığı
SDP	: Sağlıkta Dönüşüm Programı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SPGK	: Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TUİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

GİRİŞ

Değişim, herhangi bir şeyin başlangıçtaki halinden farklı bir duruma gelmesi diye tanımlanabilmektedir. Örgütsel değişimde ise günümüz işletmeleri için değişim olgusu bir ihtiyaç olmaktan çok zorunluluk halini almıştır. Örgütlerin değişiminin dışsal ve içsel nedenleri vardır. Dışsal nedenler; teknolojik gelişmeler, sosyal ve kültürel koşullar, rekabet piyasası, ekonomik koşullar, hukuki çevre koşulları olarak sıralanabilir. Fakat örgüt bu çevre koşullarına müdahalede bulunamaz. Örgütün içsel nedenleri olarak çalışanlar arası çatışma, etkin iletişimin yoksunluğu, maliyetlerin artması ve satışların düşmesi, personel beklentilerinin artması sayılabilir. Ayrıca örgüt içinde ortaya çıkan yenilik fikirleri, icat ve teknoloji de içsel değişime sebep olabilir.¹ İşletmeler varlıklarını değişim yapmadan sürdürürlerse durağanlığa neden olurlar ve bunun sonucunda çalışanlar değişim fikirlerini söylemekten çekinebilir ve değişime de isteksiz davranabilirler.²

Örgütsel değişimin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için planlı ve kademe kademe değişim yapılmalıdır. Tepe yönetimden gelen emirlerle değil örgüt içindeki çalışanların fikirleri alınarak değişim gerçekleştirilmelidir.

Sağlık sektörü de diğer örgütler gibi değişimin gerekliliğini hissetmiş ve değişimi gerçekleştirmek amacıyla hükümet Sağlıkta Dönüşüm Programı Projesini uygulamıştır. Sağlık hizmetleri kamusal olma, dışsallık yayma, ikamesinin olmaması, bilgi asimetrisinin olması, sağlık hizmetleri talebinin belirsizliği ve sağlık hizmetlerinin toplumsallığı gibi özelliklere sahiptir. Sağlık sektöründe kamu ve özel sektör tarafından hizmet verilmektedir. Fakat koruyucu sağlık hizmetleri tam kamusal mal sayılmaktadır. Sağlık hizmetleri kişiye özel fayda sağlasa da uzun dönemde sosyal fayda sağlamaktadır. Sağlık hizmetlerine duyulan ihtiyacın ne zaman ortaya çıkacağı belli olmadığından dolayı sağlık hizmetleri talebinde belirsizlik söz konusu olmaktadır. Hizmet sunanların bilgisi hastalara göre daha fazladır ve bu bilginin dengesiz dağılımından kaynaklı bilgi asimetrisi vardır. Sağlık hizmetleri koruyucu, tedavi edici ve rehabilitasyon hizmeti şeklinde üçe ayrılmaktadır. Bu sağlık hizmeti türlerinden en

¹Fatih Gülcan, Örgütsel Değişimde Etkin Bir Yöntem: Personel Güçlendirme, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Karaman,2007, s.59-60

²İbrahim Ergen, Stratejik Planlama İle Örgütsel Değişim Arasındaki İlişkinin Araştırılması: Eğitim Sektöründe Bir Uygulama, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015, s.35

önemli olanı ve Sağlıkta Dönüşüm Programı'nda en çok yer verilen konu koruyucu sağlık hizmetleridir. Çünkü koruyucu sağlık hizmetleri bulaşıcı ya da bulaşıcı olmayan hastalıklara karşı önlem alınarak hastalık oranlarını düşürmeyi ve devletin bu alana ayırdığı bütçeyi en aza indirmeyi amaçlar. Koruyucu sağlık hizmetleri toplum yararını ön planda tutarken, tedavi edici sağlık hizmetleri kişisel faydayı ön planda tutmaktadır. Rehabilitasyon hizmeti ise herhangi bir nedenden dolayı sakat kalmış kişilerin topluma uyum sağlayabilmesi için verilen hizmet türüdür.³

Sağlıkta Dönüşüm Programı'nda sağlık hizmetlerinin verimli, etkin ve hakkaniyetli bir şekilde sunulması ve finansmanının sağlanması amaçlanmıştır. Sağlıkta Dönüşüm Programı iki aşamadan oluşmaktadır. Sağlık Dönüşüm Projesi (I.Faz) (2003-2009); *“Sağlık Bakanlığı'nun Yeniden Yapılandırılması, Sağlık Sigorta Fonu ve Sosyal Güvenlik Kurumlarının Kapasitesinin Geliştirilmesi, Sağlık Hizmetleri Sunumunun Reorganizasyonu, Halk Sağlığı Fonksiyonlarının ve İnsan Kaynakları Kapasitesinin Güçlendirilmesi, Proje Yönetimi ve Sağlık Eğitim Merkezlerinin Tamamlanması”* şeklinde altı bileşenden oluşmaktadır.⁴ SDP'nin ikinci aşaması olan Sağlıkta Dönüşüm ve Sosyal Güvenlik Reformu Projesi (II.Faz) (2009-2014); *“Sağlık Bakanlığı'nın Stratejik Planına Destek Verilmesi, Koruyucu Sağlık Hizmetleri İçin Çıktı-Bazlı Finansmanın Pilot Çalışmasının Yapılması ve Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Kapasitesinin Geliştirilmesi şeklinde üç bileşenden oluşmaktadır. Fakat “Sağlık Bakanlığı'nın Stratejik Planına Destek Verilmesi” bileşeni kendi içinde sekiz alt bileşenden oluşmaktadır. Bu alt bileşenler ise Koruyucu ve Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinin Güçlendirilmesi, Kamu Hastaneleri Reformlarının Uygulanması, Sağlık Hizmetlerinin Kalitesinin Artırılması, Kurumsal Yeniden Yapılandırma ve Kapasitenin Artırılması, Sağlık Bilgi Sistemlerinin Geliştirilmesi, Sektörler Arası Sağlık Sorumluluğunun Desteklenmesi ve Sağlık Politikalarının Dünya Standartları ile Uyumlu Hale Getirilmesi, Ulusal Halk Sağlığı Kurumunun İşlevselleştirilmesi ve Sağlık*

³ Dilek Memişoğlu, Sağlık Hizmetlerinde Yaşanan Dönüşüm ve Etkileri: Batı Akdeniz Bölgesi İl Merkezleri Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Isparta, 2011, s.43-49

⁴Sağlık Bakanlığı Proje Yönetim Destek Birimi, <http://pydb.saglik.gov.tr/index.php/2014-09-04-11-16-56/sdp-i-faz-tamamland.html>, (09.05.2017)

Politikalarının Geliştirilmesinde Diğer Ülkeler ve Uluslararası Kuruluşlarla İşbirliğini Güçlendirilmesi ve Ülke Deneyimlerinin Paylaşılmasıdır.”⁵

Burdur Devlet Hastanesinde Sağlıkta Dönüşüm Programı sonucu yaşanan örgütsel değişime ilişkin sağlık sunucularının algılarının belirlenmesi ve buna bağlı olarak değişim sürecinde çalışanların değişime karşı algılarını etkileyen unsurların ortaya konulması amacıyla hastane personeline anket çalışması yapılmıştır. Örgütsel değişimin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için değişimi yöneten kişilerin tutumları ve değişime katılacak çalışanların bakış açıları çok önemlidir. Bundan dolayı ölçek soruları çalışanların değişime olan meraklarını, değişimin nedenlerini, amaçlarını, sonuçlarını, planlanmasını ve uygulanmasına yönelik algılarını belirleyebilmek için hazırlanmıştır.

İlk olarak değişim ve örgüt kavramları incelenmiştir. Daha sonra örgütsel değişim süreci geniş kapsamlı olarak ele alınmıştır. İkinci bölümde ise sağlık ve sağlık hizmetlerine değinilerek Sağlıkta Dönüşüm Programı tarihsel süreç içerisinde incelenmiştir. Üçüncü bölümde araştırma kapsamına ve araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Araştırma sonucunda değişime karşı sağlık sunucularının değişim sürecine ilişkin tutumları belirlenmekte ve bunun sonucunda yapılacak yeni değişimler için tecrübe edilmiş uygulamalar sunulmaktadır.

⁵Sağlık Bakanlığı Proje Yönetim Destek Birimi, <http://www.pydb.saglik.gov.tr/index.php/2014-09-04-11-16-56/sdsgrp-ii-faz.html>, (09.05.2017)

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM

1. Değişim

Değişim kavramının literatürde birçok tanımı yapılmıştır. Özcan Yeniçeri'ye göre değişim önceden planı yapılmamış, bir örgütün, sistemin ya da sürecin normal şartlar ile yönetilemeyecek biçimde bir durumdan başka bir duruma geçmesidir.⁶ Tamer Koçel'e göre değişim ise; *“herhangi bir şeyi bir düzeyden başka bir düzeye getirmeyi ifade eder. Bu kişilerin, nesnelere yerlerini değiştirmekten kişisel bilgi, yetenek vs.nin mevcut durumundan farklı bir konuma getirilmesine kadar olan her türlü farklılığı ifade eder. Organizasyonlardaki değişim de organizasyon faaliyetleri ile ilgili hususlarda mevcut konumdan (durumdan) farklı bir duruma gelme anlamındadır. Sürekli değişim de kişi veya organizasyonlarla ilgili her konuda devamlı bir farklı hale getirme, yeni konum ve durumlara getirme, eskisinden farklı kılma anlamındadır.”*⁷

Seyfi Top, değişimin hammaddesinin farklılık olduğunu ifade etmiştir. Değişimi, kaynağını gelişen teknoloji sonucu ortaya çıkan yeniliklerden alıp girişimciler aracılığıyla yaratıcı bir süreçten geçirerek yeni baştan yapma, yeniden oluşturma şeklinde tanımlamıştır.⁸ Van de Ven ve Poole ise değişimi “Bir örgüt varlığının zamanla form, yapı veya kalitesindeki farklılığın deneysel incelemesi” olarak tanımlamıştır.⁹ Literatürde yapılan farklı değişim tanımlarından çıkarılacak olan ortak açıklama planlı ya da plansız şekilde bir durumdan farklı bir duruma geçiş süreci olarak ifade edilebilir.

2. Örgüt

Örgüt *“ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilattır.”*¹⁰

Örgüt kavramı, düşünülerek yapılmış bir süreç, bir yapı ve ilişkiler topluluğu olarak ifade edilmiştir. Örgütün asıl varlık nedeni, birden fazla kişiyi belirlenen bir amaç

⁶Özcan Yeniçeri, Örgütsel Değişimin Yönetimi, Nobel Yayın, Ankara, 2002, s.7

⁷Tamer Koçel, İşletme Yöneticiliği: Yönetim ve Organizasyon, Organizasyonlarda Davranış, Klasik-Modern-Çağdaş ve Güncel Yaklaşımlar, Arıkan Basım, İstanbul, 2005, s.688

⁸Seyfi Top, İşletmelerde Yenilik ve Yaratıcılık Yönetimi. Beta Basım Yayım, İstanbul, 2008, s.11

⁹Andrew H. Van De Ven & Marshall Scott Poole (1995), “Explaining Development and Change in Organizations”, Academy of Management Review, 20(3), p.512

¹⁰Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/>, (06.05.2017)

doğrultusunda bir araya getirmektir.¹¹ Bir başka tanıma göre ise örgüt işletme kaynaklarının ve işletme personelinin belirli bir amaç doğrultusunda bir düzene konulması şeklinde ifade edilmiştir.¹² İsmet Mucuk, örgütü genel bir ifade ile “*beşeri ve maddi kaynakların işletmenin amaçlarını etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirmek için düzene konulmasıdır*” açıklamıştır. Daha dar anlamı olarak da “*herhangi bir amaç için gerekli olan faaliyetleri tespit etmek ve bu faaliyetleri çalışanların işbölümü şeklinde düzenlemektir*” tanımlamasına yer vermiştir.¹³

Örgütler ile ilgili temel kuramlar Klasik Dönem, Neo-Klasik Dönem, Modern Dönem, Modern Sonrası ve Çağdaş Yaklaşımlar şeklinde ele alınmaktadır. Klasik Yönetim Yaklaşımı (1880-1930), insan unsurunu ikinci plana iterek mekanik süreçlere ve rasyonelliğe odaklanmıştır. Bu Geleneksel Yaklaşım Bilimsel Yönetim Teorisini, Yönetim Süreci Teorisini ve Bürokrasi Modelini içine almaktadır. Örgüt teorilerinin başlangıcı olarak yönetim biliminin önde gelen ismi olan Frederick Winslow Taylor kabul edilmiştir. Taylor’un çalışmasından önce de yönetim ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmiş fakat bilimsel alt yapıya sahip olarak temeli Taylor ile atılmıştır. Taylor ilk kez işletme içindeki tüm çalışmaların bilimsel metotlar ile geliştirilmesini savunmuş ve insanı adeta makine gibi ele almıştır. Yönetim Süreci Teorisinin kurucusu olan Henri Fayol, yönetimin beş işlevini (planlama, örgütlenme, yöneltme, eşgüdümleme ve denetim) ve yönetimin ilkelerini (iş bölümü, yetki ve sorumluluk, disiplin, komuta birliği, yön birliği, genel amaçlara bağlılık, ücretleme, merkezleşme, skalar zincir, düzen, eşitlik, örgütte tutmak, inisiyatif ve birlik ruhu) belirlemiştir. Max Weber, verimliliği arttırmak için organizasyonun rasyonel yapılanmasını amaç edinmiş ve bu doğrultuda Bürokrasi Teorisi’ni geliştirmiştir. Weber, yetki kavramı (geleneksel yetki, karizmatik yetki ve rasyonel-yasal yetki) üzerinde durmuştur.¹⁴

İkinci yaklaşım olan ve Davranışsal Yaklaşım olarak da isimlendirilen Neo-Klasik Yönetim Yaklaşımı ise Klasik Yönetim Yaklaşımı’nın önemsemediği insan unsuru üzerinde durmuştur. Bu yönetim yaklaşımında geliştirilen kuramlar X Teorisi ve Y Teorisi (Douglas McGregor), Sistem 1–Sistem 4 Modeli (Rensis Likert) ve Olgunlaşma

¹¹Esra Polat, Örgütsel Değişim Ve Örgütsel Değişimde Örgüt Kültürünün Yeri Ve Önemi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003, s.6

¹²Kemal Demirci, (Ed.). İşletmecilik: Kuram Ve Uygulama, Detay Yayıncılık, Ankara, 2009, s.180

¹³İsmet Mucuk, Modern İşletmecilik, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2008, s.142-143

¹⁴Selami Yıldırım, Yönetim Teorileri. Siyasal Kitabevi, Ankara, 2014, s.135-143

Modelidir (Chris Argyris). Klasik Yönetim anlayışı döneminin geliştirilmiş hali olan Neo-Klasik Yönetim Yaklaşımı, verimliliği ihmal edip sadece insan unsuru üzerine yoğunlaştığı için eleştirilmiştir.¹⁵

Modern Örgüt Teorisi, temel olarak Sistem Yaklaşımı ve Koşul Bağımlılık (Durumsallık) Yaklaşımı olarak ikiye ayrılmaktadır. Sistem Yaklaşımı, örgütü bir açık sistem olarak değerlendirmiş ve örgüt dışı unsurların da dikkate alınmasını dile getirmiştir. Bu yaklaşım işletmeye tüm alt ve üst sistemleri ele alan ve hedefleri doğrultusunda bütüncül olarak kapsamıştır. Durumsallık (Koşul Bağımlılık) Yaklaşımına göre ise her yerde ve her şartta geçerli olan tek bir yönetim tarzının olmadığı, durumlara göre yönetim şeklinin değişebileceği savunulmuştur.¹⁶

Güncel ve Çağdaş Yönetim Yaklaşımları ise daha önceki teorilerin eksikliklerini gideren birçok yaklaşımdan oluşur. Günümüz örgüt teorilerinin dayandığı noktalar aşağıdaki gibidir:¹⁷

- Örgütler çevresiyle daima iletişim halindedir bunun sonucunda örgütler birer açık sistem olarak değerlendirilir.
- Örgütler çok yönlü işlemlere sahip olmalarından dolayı çevreleriyle de iletişimleri çok yönlü olmaktadır.
- Örgütler birbirleriyle ve örgütün bütünüyle etkileşim halinde olan birçok alt sistemden oluşmaktadır.
- Örgütün alt sistemleri birbiri ile etkileşim halindedir. Bundan dolayı birbirlerini ve örgütün davranışlarını etkilerler.
- Örgüt dinamik bir çevrede yer almaktadır. Bu çevreden gelen baskı ve sınırlamaları dikkate almadan örgütün işlevsel bütünlüğünü anlamak zorlaşır.
- Örgüt ile çevresi arasındaki ilişkinin karmaşıklığından dolayı örgütün sınırlarını belirlemek güçleşir.

¹⁵Cenk Sözen, Nejat Basım, Örgüt Kuramları, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2015, s.28-29

¹⁶Ünsal Sığırı, Sait Gürbüz, (Ed.). Örgütsel Davranış. Beta Basım Yayım, İstanbul, 2015, s.18

¹⁷Sezai Öztöp, Kamu Çalışanlarının Örgütsel Değişim Yönetimi Uygulamalarına Yönelik Algısı, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Isparta, 2014, s.10

3. Örgütsel Değişim

Genel çerçevede işletmelerin rekabet piyasasında hayatlarını sürdürebilmeleri ve değişen dış çevreye uyum sağlayabilmeleri için gerekli olan “Örgütsel Değişim” kavramının birçok tanımı bulunmaktadır.

Owens, örgütsel değişimi “var olan amaçları daha etkili bir şekilde başarmak veya yeni amaçlara erişmek için örgüte katkıda bulunan planlı, alışılmışın dışında, önceden düşünülmüş özgün çabalar bütünü” olarak ifade eder.¹⁸

İşletme çevresinde düzensizlik ve değişim bu yüzyıla etki eden kavramlar olmuştur. İşletmeler hızla değişen dış çevreye uyum sağlayabilmeleri için dinamik olmayan yapılarından uzaklaşıp ve çalışanlarının eğitimine ve gelişmesine büyük özen göstermelilerdir. “Değişimin doğası değişmekte” denilmektedir. Günümüzde olacakları önceden görebilmenin zorlaştığı, değişkenlerin hızla değiştiği bir ortamda bulunuyoruz. Herakleitos, “Her şey akar. Aynı ırmağa iki kez giremezsiniz. Çünkü her girişinizde üzerinizden başka sular geçer” diyor. Herakleitos’un işaret ettiği gibi hem suyun ve hem de insanın zamanla değiştiğidir. İşletmelerin de, içeriden ve dış çevreden gelen değişime karşı, “hayatta kalmak” için değişime uyum sağlamaları gerekir.¹⁹ Örgütsel değişim, örgütün çalışanlarında, alt sistemlerinde ve bunlar arasındaki iletişim/etkileşimde, çalışanlar ile örgüt arasındaki ilişkilerde ve örgütün çevresiyle olan etkileşiminden oluşabilecek her türlü değişimi kastetmektedir. Bu tanımlamaya göre örgütsel değişim yaratıcılık, yenilik ve gelişme gibi kavramların hepsini içine alabilen geniş kapsamlı bir olgudur.²⁰ Örgütlerde yaratıcı düşüncüyü ortaya çıkarmak ve yenilik olgusunu geliştirebilmek için örgütlerin organik bir yapıya sahip olması gerekir. Yönetimin çalışanlar ile iletişiminin kuvvetli, hata toleransının yüksek, iletişiminin yatay ve çalışma yapısının esnek olması yaratıcı düşüncüyü ortaya çıkaran özellikler arasında sayılabilir. Bu özellikler yaratıcılığı, yaratıcılık ise yeniliği artırır. Örgütlerin yenilik yapması, bazen örgütlerde meydana gelen değişme ile ortaya çıkabilmektedir.

Örgütsel değişim, gelişen teknolojilerin uygulamaya girmesi sonucunda ortaya çıkan bir süreç olarak ifade edilir. Örgütsel değişimin benimsenmesi ve kalıcılığının

¹⁸Robert G. Owens (1987), Organizational Behavior'in Education, 2nd Edition, New Jersey: Prentice-Hall International Inc., p.243.

¹⁹Erdoğan Taşkın, İşletme Yönetiminde Eğitim ve Geliştirme, Der Yayınları, İstanbul, 1993, s.91-93

²⁰İsmail Bakan, (Ed.), Çağdaş Yönetim Yaklaşımları: İlkeler, Kavramlar ve Yaklaşımlar, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2015, s.294-295

sağlanabilmesi için yönetenlerin kendilerini de değiştirmesi gerekir. Eğer yönetenler kişisel değişimi gerçekleştirmeden örgütünü değiştirmeye çalışırlarsa örgütsel değişim zorlaşır. Aynı zamanda örgütsel değişimin yapılabilmesi için de örgütün çevresinin değişmesi ve bu değişimin desteklenmesi gerekir.²¹

Örgütün çevresinin dinamik yapısı sonucunda gerçekleşen örgütlerdeki değişimler; doğal çevre koşullarındaki değişime (toprak, su vb.), toplumsal değişime, ekonomik değişime, hukuksal alandaki değişime ve teknolojik değişime sebep olmaktadır.²²

Hız ve yoğunluk günümüzde değişimin temel özellikleri arasında yer almaktadır. Örnek verecek olursak Taş Devri'nde binlerce yıl değişim olmazken Ortaçağda değişim birkaç yüzyılda bir olmuştur. Sanayi Devrimi'nde değişim süresi ise on ile yirmi yıl arasında değişiklik gösteriyordu. Fakat günümüzde değişim çok daha hızlı yaşanmaktadır. Bunun sonucunda değişim hızlı, yoğun ve etkin müdahaleyi kaçınılmaz bir hale getirmiştir.²³

Örgütler farklı nedenler ile kurulabilirler. Sosyal nedenler, maddi nedenler, uzmanlaşma gereği ve değişim ihtiyacı gibi nedenler sayılabilir. Örgüt kurulma amacını belirlemeden geliş güzel kurulursa işletme en başında sorunlar ile mücadele etmek zorunda kalır. Eğer örgüt kısa süreliğine kurulmamışsa hayatta kalabilmek için faaliyetlerini organize etmeli ve yönetmelidir. Bunu başarılı bir şekilde yapabilmesi için çevredeki değişimi takip etmeli ve adapte olabilmelidir.²⁴

İşletmelerin değişime karşı başarılı sonuç elde edebilmeleri değişimi doğru zamanda yakalamaları ile mümkün olur. Örgüt hayatta kalabilmek için değişimi zamanında yakalamalı, rakiplerden daha önce anlamalı ve uygulamalıdır. Kısacası gelecekte var olmak isteyen işletmeler geleceği öngörebilen bir özelliğe sahip olmalı ve kendine bir yön belirleyebilmelidirler. Müşteri, rekabet ve değişim kavramlarının günümüzde farklılaştığı görülmüştür.²⁵

²¹İsmail Bakan, age, s.295

²²Fuat Çelebioğlu, Davranış Açısından Örgütsel Değişim, Küre Ajans, İstanbul, 1990, s.75-81

²³Özcan Yeniçeri, age, s.9

²⁴Sinan Cengiz, Çağdaş Yönetim Teorileri Altı Sigma, Kiriz Yönetimi, Mavi Okyanus Ve Kaos Teorisinin İşletme Performansları Üzerine Etkileri, Türkiye'den Bir Ampirik Çalışma, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s.3

²⁵Zeynep Düren, 2000'li Yıllarda Yönetim: Sürekli Değişim ve Belirsizlik Ortamında Gelişen Yönetimsel Yaklaşımlar, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2000, s.221-225

- Satıcı ve müşteri arasındaki ilişki değişmiş ve ilişki müşteri merkezli bir hal almıştır. Günümüzde çok çeşitli ürün ve hizmete sahip olan tüketiciler bunun yerine kendilerini özel hissettirecek ürün ve hizmet tüketmek istemektedirler.
- Rekabet, en iyi fiyatla pazara girmek kuralını geride bırakarak pazara göre değişik şekillenmeye başlamıştır. Bir pazarda fiyat önemliken bir pazarda satış öncesi ve sonrası hizmet ile kalite önemli hale gelmiştir.
- Değişim, gerekliliği ve hızı artan bir hal almaktadır. Teknolojik değişimdeki hızın artması sonucu ürünlerin kullanım süresi kısalmışken yeni ürün geliştirme ve satışa sunma süresi azalmaktadır.

Örgütler dinamik çevre koşullarında hayatlarını sürdürebilmek için değişimi gerçekleştirmek zorundadır. Örgütler, değişen çevre koşullarına direnir ve değişim gerçekleştirmezler ise rekabetin uluslararası boyuta taşındığı günümüzde rekabet piyasasında tutunamazlar. Örgütteki monotonluğu giderebilmek ve çalışanların motivasyonunu arttırabilmek için değişim kaçınılmazdır. Sürekli değişen müşteri tercihleri ve gelişen teknolojilerden dolayı da örgütler yenilik ve değişim gerçekleştirmelidir. Bu nedenlerden dolayı örgütsel değişim bir gereklilik değil bir zorunluluktur.

3.1. Örgütsel Değişimin Amaçları

Örgütsel verimliliği artırmak, örgüt içi potansiyeli geliştirmek örgütsel değişimin temel amacıdır.²⁶ Örgütsel değişim amaçlarını; örgütün genel amaçları ve özel amaçları olarak iki grup şeklinde incelemek mümkündür. Örgütün genel amaçlarını gerçekleştirebilmesi için özel amaçlarını gerçekleştirmesi gerekmektedir. Örgütün genel amaçları arasında örgütün büyüme ve gelişmesi, hayatta kalabilme çabası sayılabilir. Örgütün özel amaçlarına örgütün bireyle ilgili olan amaçları da denilebilmektedir. Örgütün özel amaçları:²⁷

- Örgüt çalışanları arasında etkin iletişim sağlamak,
- Örgüt çalışanlarına bütüncül bir yapının parçası olduğunu hissettirmek,

²⁶Donald F. Harvey & Donald, R. Brown (1988), An Experimental Approach to Organization Development, 3rd Edition, New Jersey: Prentice Hall, p.3.

²⁷Başak Sümter Çakır, İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Değişme ve Örgütsel Değişime Direnme Olgularını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2009, s.14-15

- Verimliliği artırabilmek için esnek bir örgüt yapısı kurmak,
- Çalışanlar arasında ekip ve takım anlayışını geliştirmek,
- Çalışanlar ve birimler arasında koordinasyonu güçlendirerek, zaman kazancı sağlamak,
- Çalışanların gelişmesi için özgür düşünce ortamını sağlamak,
- Örgütte bireysel ve ekip başarısını arttırmak için koşulları sağlamak,
- Örgütte teknoloji kullanımını arttırmak ve çalışanlar ile uyumunu sağlamaktır.

Bir başka literatür ise örgütün değişim amaçlarını; verimliliği arttırmak, etkinliği arttırmak ve motivasyon düzeyini arttırmak şeklinde incelemiştir. Etkinliği arttırmak işi daha etkin yapmak anlamına gelmektedir. Yani işin gereklilikleri ile iş görenin nitelikleri arasında açık oluşmaya başladığı anda değişimin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Verimliliği arttırmak örgütlerin iç yapısını ve işletme faaliyetlerini kapsayan bir kavramdır. Çalışanların motivasyonunu ve verimliliğini arttırmak için örgütte değişime gidilmelidir. Çünkü çalışanlar belirli bir zamandan sonra iş tekrarından dolayı sıkılırlar ve verimliliğin düşmesine neden olurlar.²⁸

3.2. Örgütsel Değişimin Nedenleri

Örgütler zorlayıcı olsun ya da olmasın değişimi istemezler. Örgütleri değişime zorlayan nedenler örgüt içi ve dışı nedenler şeklinde ikiye ayrılır.

3.2.1. Örgüt Dışı Nedenler

Örgütler yaşamlarını devam ettirebilmek için çevrelerine uyum sağlamak zorundadırlar. Bundan dolayı örgütlerin değişim nedenlerinin çoğu dış kaynaklı olmaktadır.

3.2.1.1. Ekonomik Koşullardaki Değişimler

Küreselleşme ile rekabet, bölgeler arası rekabet düzeyinden uluslararası rekabet düzeyine ulaşmıştır. Bunun sonucunda örgütlerde dünyada yaşanan bütün ekonomik değişimlerden etkilenmektedir. Eğer bu ekonomik değişim olumlu yönde ise örgütleri

²⁸Zeyyat Sabuncuoğlu ve Melek Tüz, Örgütsel Psikoloji, Alfa Basım Yayım, Bursa, 1998, s.209

olumlu şekilde etkilerken ekonominin gerilemesi de örgütleri olumsuz yönde etkilemektedir.

3.2.1.2. Teknolojik Gelişmeler

Teknoloji, girdileri çıktılara çevirmek için kullanılan bilgi ve araç olarak tanımlanabilir. Bir başka tanım ise teknolojiyi “ihtiyaçları karşılayabilmek için doğal kaynakların dönüştürme faaliyeti” şeklinde açıklamıştır. Teknoloji günümüzde çok hızlı bir gelişim ve değişim göstermektedir. İşletmeler teknoloji ile var olan ürün ve hizmette iyileştirmeler yaparken bazen de yaratıcı düşünerek yeni bir ürün ve hizmet yaratmaktadır. Ayrıca işletmeler teknolojiyi, değişimi takip etmek için de kullanmaktadırlar. Teknolojik gelişmeleri takip edemeyen örgütler bir süre sonra piyasadan silinirler.²⁹ Gelişmiş teknoloji sayesinde daha az maliyetle üretim yapan örgütler rekabet piyasasında tutunabilir ve başarılı yaşam sürdürebilirler.

3.2.1.3. Pazardaki Değişimler

II. Dünya Savaşı sonrası sanayileri gelişen ülkeler, rekabet ortamının oluşmasına ve küreselleşmeye neden olmuşlardır. Küreselleşme gerçekleşmeden önceki örgütler bölgesel rekabet yarışındayken, küreselleşme sonucu rekabet yarışı uluslararası özellik kazanmıştır.

3.2.1.4. Hukuki Çevre Koşullarındaki Değişimler

Hukuk, “Toplumun düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların bütünüdür.”³⁰ Örgütler toplumsal ilişkileri düzenleyen örf, adet, din, gelenek ve görenek gibi kuralların yanında yönetmelik, tüzük ve anayasada yer alan kurallara da uymak zorundadırlar. Hukuki değişimler zorlayıcı bir özelliğe sahip olmasından dolayı örgütler değişime mecbur kalmaktadırlar. Örgütler bu değişen hukuki çevre koşullarına uyum sağlamalı ve bu kuralları da geliştirebilmelidir.³¹

²⁹Özcan Yeniçeri, age, 32-34

³⁰Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/>, (08.05.2017)

³¹Metin Atak, Örgütsel Değişim ve Değişime Direnç (Bir Örgüt Ortamının Değişime Açısından Değerlendirilmesi), Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2001, s.20

3.2.1.5. Sosyal Ve Politik Faktörler

Demografik yapı sosyal faktörler arasında dinamik bir yapıya sahiptir. Demografik özelliklerin sürekli değişim içinde olması toplumun yapısını değiştirirken örgütü de değişime itmektedir. Toplumsal ve kültürel sorunlarda sosyal değişim faktörleri içine girmektedir. Sosyal değişimler sonucu örgütlerde ürün ve hizmet sunduğu toplum yapısının değişikliğine göre değişime adapte olmalıdır.³²

Politik çevre, ülkede yaşayan insanların yerli ve uluslararası işletmelere karşı olan tutumudur. Bu tutum kanunların ve yönetmeliklerin oluşmasına neden olmaktadır. Vergilendirme, iş kanunları, gümrük tarifeleri, ticarete getirilen kısıtlamalar ve teşvikler, düzenleyici kural ve anlaşmalar gibi politik faktörler örgütler üzerinde değişime neden olabilmektedir.³³

3.2.1.6. Tüketicilere İlişkin Değişimler

Tüketicilerin bilinçlenmesi, davranış biçimlerinin ve beklentilerinin değişmesi, müşteri taleplerinin de sürekli değişmesine neden olmaktadır. Örgütler değişen müşteri taleplerine cevap verebilmek için yeni ürün ve hizmet geliştirmeye yönelmeli ve bunun sonucunda ise örgütlerinde değişimi gerçekleştirebilmelidirler. Örgütler rekabet piyasasında tutunabilmek ve başarılı bir yaşam sürebilmek için değişen müşteri taleplerini takip edecek ve sürekli değişime adapte olabilecek işgücüne sahip olmalıdır.³⁴ Tüketicilerin tercihlerinde yaşanan sürekli değişkenlik nedeniyle hem özel hem kamu sektörü değişen tüketici isteklerini cevaplayabilmek adına takip etmek ve yenilik yapmak durumundadır.³⁵

3.2.2. Örgüt İçi Nedenler

Örgüt içi nedenlere işletmenin içyapısı ile ilgili değişen olaylar denilebilir. İşletme verimliliğinin düşmesi, çalışanların iş motivasyonunda düşüşün yaşanması, satılan ürün

³²Halil Orbay Çobanoğlu, Örgütsel Değişim Ve Türkiye Futbol Federasyonu'nda Altı Sigma Yönetim Modelinin Uygulanabilirliği, Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir, 2015, s.10

³³Hasan Özyaşar, Uluslararası Pazarlamada Çevresel Faktörlerden Kültürün Yeni Ürünlerin Kabulüne Etkisi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2007, s.4-5

³⁴Emin Dursun, Örgütsel Değişim ve Değişim Karşısında Bireysel Direnç, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2007, s.51-52

³⁵Zahirul Hoque & Jodie Moll (2001), "Public Sector Reform: Implications for Accounting, Accountability and Performance of State-Owned Entities—An Australian Perspective" The International Journal of Public Sector Management, Vol.14, No.4, p.305.

ve hizmetlerde gerileme olması, personelin bilinçlenmesi ve eğitim gereksiniminin ortaya çıkması gibi nedenler sonucunda işletme değişime başvurmalıdır. Ayrıca örgütte yaratıcılık sonucunda ortaya çıkan yeni fikir, ürün ve hizmet türleri de içsel nedenlerden sayılabilir.³⁶

3.2.2.1. İnsan Kaynaklarında Değişim

Örgütler devamlılığını sağlayabilmek, gelişmek, yenilenebilmek için insana ihtiyaç duymaktadır. Örgütlerin rekabet piyasasında bir adım öne geçmelerini sağlayan çalışanların yetenekleridir. Artık örgütler iş alım sürecindeki kriterlerine “değişimi takip eden ve adapte olabilen çalışanlar” şeklinde yeni bir kriter eklemiştir. Ayrıca insan kaynaklarında yaşanan sorunlar nedeniyle de (yüksek seviyede yaşanan iş gören devamsızlığı gibi) değişime başvurulabilmektedirler.³⁷

3.2.2.2. Örgütsel Yetersizlikler

İşletmelerin örgütsel yetersizlikleri önemli boyutlara ulaştığında örgütlerinde değişim yapmak kaçınılmaz olmaktadır. Örgütsel yetersizliğe örgütlerin verimliliğinde değişim olmaması, örgüt içi ve dışı etkin iletişimin sağlanamaması, karar verme ve uygulamada yaşanan yavaşlık, tekrarlanan önemli hatalar, yaratıcı düşünce ve yeniliğin eksikliği, çatışmalar, denetim alanı genişliği ve yetersizliği, merkeziyetçi bir yönetim yapısı, iş gören devamsızlığının çok olması ve sürekli yaşanan iş gören değişikliği gibi nedenler örnek verilebilir³⁸

3.2.2.3. Finansal Sorunlar

Örgütlerin finansal yapısında yaşanan sorunlar örgütlerde ani ve hızlı değişim meydana getirmektedir. Örgütün borçlarını ödeyememesi ve bu konuda problem yaşanması, yangın, sel gibi doğal afetler sonucu kaybın örgütün kaynaklarından karşılanamaması ve buna benzer nedenlerden dolayı ekonomik sorunların yaşanması bunun sonucunda ise örgütte ani değişim meydana gelmektedir.

³⁶Tamer Koçel, age, s.695

³⁷Esra Polat, age, s.65-66

³⁸Zeyyat Sabuncuoğlu ve Melek Tüz, age, 1998, s.217

3.2.2.4. Büyüme

Örgütler büyüdükçe değişim kaçınılmaz olmakta ve örgütlerin büyümesi sonucu yeni birimler oluşmakta ya da var olan birimler genişletilmektedir. Örgütlerin büyümesi sonucunda değişim yaşanırken örgütlerin büyümesi değişim faaliyetinden sonrada gerçekleşebilmektedir. Hatta büyüme bir değişim faaliyeti halini de alabilir.³⁹ İşletmeler belli bir sınıra kadar işlerini yürütürler ve bu sınırı geçtiklerinde değişim kaçınılmaz olmaktadır. İşletmelerin hızla büyümesi sonucu örgüt dengesi bozulabilir bu da örgütte denetim alanında çatışmaya neden olabilir. Bundan dolayı da örgütler de değişim kaçınılmaz olmaktadır.⁴⁰

3.2.2.5. Örgüt İçi İnovasyonlar

İşletmelerde yenilik yapma çalışanların yaratıcı düşünmesiyle başlamaktadır. Tüm işletmeler bilgi çağının gereği olan yeniliği yapmak zorundadır. Yapılan örgüt içi inovasyonlar sonucu işletmeler değişime gitmektedirler. Örgütler yenilikleri sürekli takip etmeli, değiştirmeli ve yeni ihtiyaçlara uygun şekle getirmelidir. Yani örgütler iyileştirme faaliyeti yapmalıdır.⁴¹

3.3. Örgüt Değişim Alanları

Örgüt değişim alanları; insan ögesinde yapılan değişimler, örgüt yapısında yapılan değişimler ve teknolojik değişimler olarak üç grupta incelenir.

3.3.1. İnsan Ögesinde Yapılan Değişimler

Yapılacak değişimler çalışanların bilgi, yetenek, tutum ve davranışlarında değişime neden olacaktır. Ayrıca personelin inançlarında da çok önemli bir değişime neden olacaktır. Bu değişimle gerçekleştirilmek istenen amaçlar; örgüt üyelerinin birbirleri ile olan ilişkilerini kuvvetlendirmek, örgüt üyeleri arasında güveni ve desteği arttırmak, üyelerin takım çalışması kabiliyetini oluşturmak ve arttırmak, çalışanların eski tutum ve davranışlarını değiştirmek, iş yapabilme kapasitelerini ve örgüte bağlılıklarını arttırmak şeklinde sayılabilir.⁴²

³⁹İnan Özalp, İşletme Yönetimi, Nisan Kitabevi, Ankara, 2010, s.207

⁴⁰Zeyyat Sabuncuoğlu ve Melek Tüz Vergiliel, Örgütsel Psikoloji, Alfa Aktuel Basım, Bursa, 2008, s.249

⁴¹Seyfi Top, age, s.218-221

⁴²Sezai Öztop, age, s.20-21

Morgan'a göre örgütler değişimi istemeseler de değişimi gündeminde tutan insanlara gereksinim duymaktadırlar. Bu görüş insanların değişimi fark etmesini, takip edip adapte olmalarını ve gelecek tehditlere karşı kendilerini korumayı gerektirir. Eğer örgütler çalışanlarından değişim hakkında öneriler isteyerek değişimin bir parçası olduğuna inandırılırsa insanların değişim sürecine katılımları artar ve bu süreçte daha başarılı olurlar.⁴³

3.3.2. Örgüt Yapısında Değişimler

Bu alanda örgüt birimlerinin kaldırılması ya da yeni birimler eklenmesi, denetim alanlarının genişletilmesi veya daraltılması, hiyerarşi yapısının değiştirilmesi gibi konular yer almaktadır. Örgütler bu değişim ile merkeziyetçi hiyerarşi yapısını azaltmayı, çalışanların fikirlerine önem vermeyi ve etkin iletişimi sağlamayı, takım çalışmasına yatkınlık sağlamayı ve amaçlarla yönetimi temel hedef edinmiştir.⁴⁴

Örgütsel yapıdaki değişimden söz etmeden önce mekanik ve organik örgüt yapılarından söz etmek gerekmektedir. Mekanik örgüt yapısı özellikleri arasında görevlerin uzmanlaşmış şekilde bölünmesi, kuralların fazla olması, katı iş tanımlarının yapılması, iletişimin dikey şekilde ve merkeziyetçi bir yapıda olması sayılabilir. Organik örgüt yapısı ise çevresel şartlara uyum sağlayan esnek bir yapıya sahip olduğu, dikey iletişim yerine yatay iletişimin tercih edildiği, grup içi ve gruplar arası iletişimin yüksek olduğu, katı kurallara sahip olmayan bir örgüt yapısıdır. Mekanik örgüt yapısı değişen çevre koşullarıyla mücadele edememektedir ve bu yapıdaki çalışanlar değişime direnç göstermektedirler. Özgür, merkezileşmemiş, esnek yapıya sahip olan işletmeler çalışanları yaratıcılığa ve yeniliğe itmektir. Tam tersi olan merkezileşmiş ve katı kurallar ise teknolojik geriliğe neden olmaktadır. Örgütler değişimi yakalamak ve uyum sağlamak istiyorlarsa örgüt yapısını mekanik yapıdan organik yapıya dönüştürmelidirler.⁴⁵

⁴³Alper Kaşkaya, Örgütsel Değişim Sürecinde Öğretim Liderliği (Erzincan İli Örneği), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2007, s.94-95

⁴⁴Sezai Öztop, age, s.21

⁴⁵Esin Barutçu, Örgütsel Değişim Yönetimi ve Denizli Tekstil İşletmelerinde Bir Uygulama, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tez, Konya, 2000, s.66-69

3.3.3. Teknolojik Değişim

Teknoloji, dünyadaki değişimden çok fazla etkilenmektedir. Ürünün üretilmesinden sunumuna kadar olan süreçte çıkan yenilikler aynı zamanda teknolojik değişimi de zorunlu kılar. Artık örgütlerde Ar-Ge birimine olan önem artmakta ve bilgi teknolojileri sayesinde bilgiye ulaşma kolaylaşmakta bunun sonucunda örgütler için teknolojik değişim kaçınılmaz olmaktadır. Çağlar'a göre teknolojik değişim "ürünün üretilmesinden sunumuna kadar olan sürecini hatta buna dahil olan ürünün iyileştirilmesini ve yeni aletlerin kullanımını içeren her türlü yenilik ve değişim hareketine teknolojik değişim denilebilir" şeklinde tanımlamıştır. Örgütler varlıklarını sürdürebilmek, farklılaşabilmek ve verimliliklerini sürdürebilmek için teknolojik değişim yapmak zorundadırlar. Teknolojik değişim, yeni ürün ve makinelerin tasarımı, yeni araç ve gereçlerin kullanımı ve yeni işlemler sayesinde yapılabilir. Bu değişim önce ürün üretme sürecinde ve bu süreç içerisinde yer alan insanda, örgütsel ortamında ve yapısında farklılaşmaya neden olur. Yani teknolojik değişim sadece teknik değişimi değil yönetsel değişimi de içinde barındırır.⁴⁶

3.4. Örgütsel Değişim Türleri

Örgütsel değişim türlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- *Planlı Değişim–Plansız Değişim:* İşletmenin ilgilendiği değişim türü planlı değişimdir. Planlı değişim istenerek önceden belirlenen süreçler ve kararlar doğrultusunda gerçekleştirilirken plansız değişim aniden yaşanan olaylar karşısında krizi atlatmak için uygulanır.⁴⁷ Plansız değişim kriz anında geçici çözüm olurken daha sonrasında büyük krizlere de neden olabilir. Örgütler varlığını devam ettirebilmek için planlı değişimler ile değişimi yönetmeleri gerekir⁴⁸
- *Makro Değişim–Mikro Değişim:* Değişimin konusu olan hususların sayısı ile alakalıdır. Makro değişim; örgütün tamamının değişime konu olması

⁴⁶İrfan Çağlar, Bireysel, Örgütsel ve Toplumsal Düzeyde Değişim ve Değişim Yönetimi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2015, s.40-44

⁴⁷D. Robert Smither & John Houston & Sandra D. McIntire (1996), Organization Development: Strategies for Changing Environments, New York: Harper Collins College Publishers, p.44.

⁴⁸Sezai Öztop, age, s.22

olarak açıklanırken mikro değişim ise örgüt içinde yer alan herhangi bir düzeyde herhangi bir konunun gelişmesi olarak açıklanmıştır.⁴⁹

- *Zamana Yayılmış Değişim–Ani Değişim:* Bazen örgütteki değişimler zamana ihtiyaç duyabilir ve bu zaman içerisinde değişimler adım adım yapılır. Bu değişim türüne zamana yayılmış değişim denilmektedir. Bazen çevresel koşullardan dolayı kısa zaman içerisinde değişim uygulanmak ve sonuçlara ulaşılacak zorunda kalınabilir. Bu değişim ise ani değişim türü olarak ifade edilir.⁵⁰
- *Proaktif (Öngörücü) Değişim–Reaktif (Tepkisel) Değişim:* Önceden öngörülen iç ve dış çevre koşullarına göre, örgütün süreç ve faaliyetlerini değiştirmesi ve bu değişim sonucunda öngörülen yenilik gerçekleştiği zaman örgütün hazır olmasına proaktif değişim denilmektedir. Reaktif değişimden söz edecek olursak değişen koşullara adapte olabilmek için genelde kısa dönemli hedefler içeren değişim türüdür.⁵¹
- *Geniş Kapsamlı Değişim–Dar Kapsamlı Değişim:* İşletmede değiştirilmek istenen konuların sayısı ve yaygınlığı açısından geniş veya dar kapsamlı değişim türü olarak ayırım yapılabilir.⁵²
- *Aktif Değişim–Pasif Değişim:* Örgüt iç ve dış çevre koşullarındaki değişime adapte olabilmek için değişim yapıyorsa buna pasif değişim denmektedir. Eğer örgüt lider işletme gibi değişim yaptıktan sonra piyasayı da etkiliyorsa buna da aktif değişim denmektedir.⁵³
- *İyileştirme Şeklinde Kademe Kademe–Radikal Değişim:* Son olarak değişim türlerinden küçük iyileştirme şeklinde adım adım fakat sürekli değişikliklerin yapılması veya var olan düzenin tamamen ve radikal olarak değiştirilmesi şeklinde açıklama yapılabilir.⁵⁴

İşletmeler değişim türlerini iyi algıladıkları zaman değişim zamanında uygun taktikler geliştirerek daha başarılı bir süreç geçirirler.

⁴⁹İrfan Çağlar, age, s.21

⁵⁰İrfan Çağlar, age, s.21

⁵¹Sezai Öztop, age, s.22

⁵²İsmail Bakan, age, s.298

⁵³İrfan Çağlar, age, s.22

⁵⁴İsmail Bakan, age, s.298

Örgütsel değişim türleri; evrimsel değişim, devinimsel değişim, dönüşümsel değişim, gelişimsel değişim, geçişsel değişim, yakınsak değişim, otoriter değişim ve katılımcı değişim şeklinde de incelenmektedir.⁵⁵

3.4.1. Dönüşümsel Değişim

Dönüşüm, köklü bir değişimi ifade etmektedir. Yani dönüşüm, örgütün ve çalışanların tutumlarını, çalışmalarını ve yapılarını tamamen radikal bir şekilde değişimini sağlamaktadır.⁵⁶ Örgütlerin hayatını sürdürmeleri ile ilgili olarak engellerin ortaya çıkması ve işletmenin bu engelleri örgütün strateji ve işlevleri ile aşamaması durumunda dönüşümsel değişim uygulanmalıdır.⁵⁷ Olağan dönemlerde köklü değişim yapmakta zorlanan örgütler olağanüstü kriz dönemlerini fırsata çevirerek dönüşümsel değişimi kolaylıkla uygulayabilirler.

3.4.2. Gelişimsel Değişim

Gelişimsel değişim, örgütün ihtiyaç duyulan çalışmayı gösterememesi sonucu işletmenin geliştirilmesini ifade eder. Süreçlerin devamlı bir şekilde geliştirilmesi ihtiyacından ortaya çıkmaktadır. Bu değişimde işletmenin varlığına yönelik tehditler fazla değildir. Çünkü işletme durumu ile çevre koşulları arasındaki fark azdır. Gelişimsel değişim de işletmenin varlığını sürdürebilmesi için performans iyileştirme ve süreç güçlendirme yapılmaktadır. Yani eski durum tamamen değişmemektedir sadece eski durumun üzerine iyileştirmeler ve eklemeler yapılmaktadır.⁵⁸

3.4.3. Geçişsel Değişim

Bu değişim türünde amaç var olan durumu iyileştirmek ve geliştirmek değildir, buradaki amaç eski durumda değişiklik yapılarak yeni bir durumu ortaya çıkarmaktır. Dönüşümsel değişimden farklı olan özelliği geçişsel değişimin yeni süreç ve örgütsel yapıyı içerirken dönüşümsel değişim ise insan, örgüt kültürü ve örgütün misyonunu içermektedir.⁵⁹

⁵⁵Sezai Öztöp, age, s.23

⁵⁶Dean Anderson & Linda Ackerman Anderson, Beyond Change Management: Advanced Strategies for Today's Transformational Leaders. San Francisco: Jossey Bass/Pfeiffer- a Wiley Company, 2001, pp.39

⁵⁷Kondur Harigopal, Management of Organizational Change: Leveraging Transformation, New Delphi, Response Books, 2001, p.48

⁵⁸Anderson & Anderson, agk, p.34

⁵⁹Anderson & Anderson, agk, p.37

3.4.4. Yakınsak Değişim

Yakınsak değişim modeli örgütün yönetiminde küçük düzenlemeler yapılması şeklinde ifade edilebilir. Bazı literatürlerde bu değişim türünde kesikli değişimler ortaya çıktığını ve yakınsak değişim türünün çevre koşullarına uyum sağlayabilen örgütlerde uygulanabileceğine değinilmiştir. Yakınsak değişim; örgütün misyonunun, politikasının ve amaçlarının geliştirilmesi, çalışanların var olan stratejiye adapte olabilmelerinin sağlanması, örgüt içinde etkin iletişim kurulması, örgüt içi çalışanların ve grup bağlılığının artırılması gibi düzenlemeler şeklinde yapılmaktadır.⁶⁰

3.4.5. Otoriter Değişim

Alt kademe olan çalışanların fikri alınmadan üst yönetimden gelen emir ve talimatlar ile yapılan değişim türüdür. Değişimin kolay olması ve kalıcılığının sağlanması için değişim alt kademeden üst kademeye doğru yapılmalıdır. Çünkü alt kademenin fikirleri alınarak yapılan değişimlerde çalışanlar kendilerini değişimin bir parçası olarak görür ve bu şekilde değişimi benimserler.⁶¹

3.4.6. Devrimsel Değişim

Örgütteki statüyü ortadan kaldıran, hızlı ve birdenbire ortaya çıkan bunun sonucunda örgütün tamamını etkileyen değişim türüdür. Bağlılık ile devrimsel değişim birbirleri ile doğru orantılıdır. Yani hızlı olan değişime karşı tepkinin olmaması örgüte olan bağlılığın yüksek olması ile alakalıdır.⁶² Devrimsel değişim ile otoriter değişim ilgilendikleri alan yönünden farklılık gösterir. Devrimsel değişim, değişimin kapsamı ile örgütsel değişim ise değişimin yönü ile ilgilidir.⁶³

3.4.7. Evrimsel Değişim

Bu değişim sürekli bir şekilde yavaş yavaş kademeli olarak gerçekleşir. Evrimsel değişime çevredeki değişimlere uyum sağlama sürecinde denilebilir. Evrimsel değişim, tüm örgüt çalışanlarının ve birimlerinin bu değişim sürecine dahil olması şeklinde

⁶⁰Sezai Öztop, age, s.25

⁶¹İbrahim Ergen, age, s.41

⁶²İbrahim Ergen, age, s.36

⁶³Sezai Öztop, age, s.26

gerçekleştirilmek istenir.⁶⁴ Bu modeldeki değişimler çalışanların yeteneklerine uygun şekilde yapılır ve bu husustaki en önemli nokta ise açık iletişim olmasıdır.⁶⁵

3.4.8. Katılımcı Değişim

Bu modelde değişimin karar verme süreçlerine çalışanlarda dâhil edilmektedir. Katılımcı değişim türünde çalışanların fikirleri alındığı ve sorumluluk geniş kitleye dağıldığı için değişime karşı direnç çok azdır denilebilir. Çalışanlar birbirlerine destek olmak için takım halinde çalışmakta ve personelde takım ruhu gelişmektedir.⁶⁶

3.5. Örgütsel Değişim Modelleri

Örgütsel değişim sürecinin yönetilmesine yönelik değişim modelleri geliştirilmiştir (Bkz. Tablo 1). Bu değişim modelleri değişim sürecinin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için yöneticilere fikir vermeyi amaçlamıştır.

Tablo 1: Örgütsel Değişim Modelleri

Yıl	Modelin yazarı	Modelin Adı
1947	Kurt Lewin	Lewin'in Üç Aşamalı Değişim Modeli
1958	Lippitt, Watson ve Westley	Yedi Basamaklı Değişim Modeli
1976	Marvin Weisbord	Altı Kutu Modeli
1982	McKinsey Consulting	7 S Modeli
1985	Romanelli ve Tushman	Örgütsel Dönüşümün Kesikli Denge Modeli
1991	Arnold Judson	Beş Basamaklı Değişim Uygulama Modeli
1992	Gustafson ve Diğerleri	Örgütsel ve Bireysel Değişim Modeli
1992	Marshall ve Conner	Marshall ve Conner Modeli
1992	Burke ve Litwin	Nedensellik Modeli
1992	Beckhard ve Pritchard	Beckhard Ve Pritchard Modeli
1994	Jaffe, Scott ve Tobe	Dört Aşamalı Modeli
1994	Nadler ve Tushman	Değişim Liderliğinin Kurumsallaşması Modeli
1995	John P. Kotter	Örgütsel Dönüşümün Sekiz Aşamalı Modeli
1995	Van de Ven ve Poole	Değişimin Dört Temel Motoru
1996	Thomas Vollman	Dönüşümsel Zorunluluk Modeli
1996	Timothy Galpin	Değişim Yönetimi Süreç Modeli
1996	Greenwood ve Hinnings	Örgütsel Değişim Modeli
1997	M. Anjeli Sastry	Simülasyon Modeli
1999	Armenakis ve Bedeian	Karma Model

Kaynak: Burak Çapraz, Örgütsel Değişim: Çok Boyutlu Bir Model Önerisi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir, 2009

⁶⁴İbrahim Ergen, age, s.35-36

⁶⁵Varun Grover & William J. Kettinger, Process Think: Winning Perspectives for Business Change in the Information Age, Hershey, PA: Idea Group Inc (IGI), 1999, p.50

⁶⁶Sezai Öztöp, age, s.27

Tablo 1’ de yer alan değişim modellerinden bazıları aşağıdaki başlıklarda aktarılırken tabloda yer almayan “Faaliyet Araştırması Modeline” de yer verilmiştir.

3.5.1. Kurt Lewin’in Üç Aşamalı Değişim Süreci

Lewin, değişimi bir sistemin davranışını düzenleyen etkenlerin biçimlendirmesi olarak algılamıştır. Davranışın düzeyini, statükoculuğu sürdürme çabaları ve değişime itici güçler şeklinde iki temel güce dayandırmıştır. Lewin, bu iki gücü, davranış düzeyini belirleme konusunda eşit güce sahip olduklarından dolayı “benzer durağanlığa sahip dengeler” olarak adlandırmıştır. İtici güçler, örgütte değişimi desteklerken statükocu güçler ise değişime direnç göstermektedirler.⁶⁷

Lewin değişimin başarılı olabilmesi için üç aşamadan oluşması gerektiğini dile getirmiştir.⁶⁸

- *Çözülme*: Bu süreçte personeller değişme ihtiyacının farkına varırlar. Çözülme aşamasında çalışanlara değişimin nedeni, gerekliliği ve süreci hakkında bilgilendirme yapılmalıdır. Değişimden en fazla etkilenecek kişilerde değişme ihtiyacının fark edilmesi sağlanmalıdır.
- *Değişme*: Bu aşamada eski durumdan yeni duruma geçiş söz konusudur. Yani mevcut durumda fiilen değişimin meydana gelmesidir. Meydana gelebilecek olası faktörlerin öngörülmesi, dikkate alınması ve incelenmesi gerekmektedir.⁶⁹
- *Donma*: Üçüncü aşama olan donma sürecinde ise yeni davranışları devamlı kılmak amaçlanmıştır. Bu süreç değişimde zorunlu bir aşamadır. Çünkü bu süreç olmazsa yeni öğrenilen çalışma biçimleri devamlı kılınamayacağından dolayı eski öğrenilen çalışma biçimleri ortaya çıkar.⁷⁰

3.5.2. Judson’un Beş Aşamalı Değişim Modeli

Kurt Lewin’den sonra, 1991 yılında Judson tarafından geliştirilen beş aşamalı değişim modeli gündeme gelmiştir.⁷¹

⁶⁷Melek Vergiliel Tüz, Değişim ve Kaos Ortamında İşletme Davranışı, Alfa Akademi Kitabevi, İstanbul, 2004, s.43

⁶⁸Enver Özkalp ve Çiğdem Kirel, Örgütsel Davranış, Ekin Basım Yayın, Bursa, 2010, s.453

⁶⁹Bernard Burns, "Kurt Lewinand the Planned Approachto Change: A Re-appraisal", Journal of Management Studies, 41(6), 2004, p.986.

⁷⁰Enver Özkalp ve Çiğdem Kirel, age, s.453

⁷¹Melek Vergiliel Tüz, age, s.44

- Değişimin planlanması ve analiz edilmesi,
- Değişim için gerekli iletişimin başlatılması,
- Değişim ortamındaki yeni davranışların, değişimin taraflarınca onaylanmasının sağlanması,
- Mevcut statik durumdan, istenilen değişim durumuna geçiş yapılması,
- Değişim sonrası yeni yapının veya durumun kurumsallaşmasının sağlanmasıdır.

3.5.3. Lippitt, Watson, Westley'in Değişim Modeli

Lippitt, Watson ve Westley tarafından ekip olarak geliştirilen bu modelde, değişimi örgüt üyelerinin birlikte planlayıp gerçekleştirdikleri varsayımı üzerinde durulmaktadır. Modelde, bilginin açık bir şekilde örgüt içerisinde paylaşılması ve bilginin doğrudan eyleme dönüştürülmesi şeklinde iki temel ilkeye yer verilmiştir. Bu model değişim ajanları üstüne kurulmuştur. Değişim ajanları; örgütsel etkinliğin geliştirilmesindeki örgütsel görevleri, sorumlulukları, çıktıları, süreçleri, sistemleri, teknoloji ve diğer kaynakları yeniden biçimlendiren yöneticilerdir.⁷² Bu model yedi aşamadan oluşmaktadır. Bunlar:⁷³

- Sorunun teşhis edilmesi,
- Değişim için gerekli kapasite ve motivasyonun değerlendirilmesi,
- Değişim ajanının motivasyonunun ve kaynaklarının değerlendirilmesi,
- Değişim beklentilerinin tespit edilmesi, hareket planlarının hazırlanması, stratejilerin belirlenmesi,
- Değişim ajanlarının rollerinin tüm çalışanlar tarafından açıkça anlaşılması ve beklentilerinin netleştirilmesi,
- Değişimin sürdürülmesi,
- Değişim çalışanlar tarafından benimsedikçe yani örgüt kültürü haline geldikçe değişim ajanının yavaş yavaş üstlendiği görevden çekilmesi.

3.5.4. Faaliyet Araştırması Modeli

Bu model, danışman ile müşteri grubunun birlikte çalışması sonucunda verilerin toplanması, toplanan verilerin tartışılması ve değişimin planlamasını içerir. Faaliyet

⁷²Melek Vergiliel Tüz, age, s.45-46

⁷³Sezai Öztop, age, s. 39

araştırma modeli, değişim faaliyetini planlamadan önce veri toplama ve teşhis aşamalarının çok daha önemli olduğunu belirtmektedir. Bu araştırma modeli, “değişim ve bilgi” üzerinde yoğunlaşmıştır. Faaliyet araştırma modeli; problemin tanımlanması, davranış uzmanlarına danışma, veri toplama ve ön teşhis (görüşme, gözlem, anket, örgütsel performans), anahtar müşteri ya da gruplardan geri bildirim alma, ortak problem teşhisi, ortak eylem planlaması, eylem ve son olarak eylem sonrası veri toplama şeklinde aşamalardan oluşmaktadır.⁷⁴

3.5.5. Beckhard ve Pritchard’ın Değişim Modeli

Beckhard ve Pritchard bu örgütsel değişim modelinde, değişimin aşamalı olarak değil değişimin örgüt temelinde meydana gelmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Temel değişim; görev ve amaç, kimlik, anahtar katılımcılar ile ilişkiler, iş şekli ve kültür olmak üzere beş oluşum konusunu vurgulamıştır. Bir örgütün kargaşa ortamında varlığını sürdürebilmesi için temel bir değişim sürecinin kabul edilmesine bağlıdır.⁷⁵

3.5.6. Weisbord'un Altı Kutu Değişim Modeli

Bu model çevre merkezli bir modeldir. Weisbord’un değişim modelinde çevreden, örgüt içinde var olan veya bir dönüşüm sürecinde meydana gelecek standartların belirleyicisi olarak söz edilmektedir. Örgütün amaçları, örgütteki işbölümü, çalışanlar arası ilişkiler, liderler, örgüt içindeki teşvik sistemi ve yardımcı mekanizmalar bu modeli oluşturan unsurlardır. Amaçlarda meydana gelecek değişimler örgütte yaşanacak değişim türünü de belirlediği için bu modelde en etkili değişken amaçlardır. Örgüt içi ilişkiler ve örgüt içindeki yardımcı mekanizmalar arasında iki yönlü ilişki söz konusudur.⁷⁶

3.5.7. Kotter’in Örgütsel Dönüşümün Sekiz Aşamalı Modeli

Örgütlerde yaşanacak değişim sürecindeki basamakların sırasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu modelde, değişimin uygulanmasına ilişkin önerdiği sekiz aşamalı bir süreçten söz etmiştir:

- Aciliyet duygusunu yaratmak,

⁷⁴Melek Vergiliel Tüz, age, s.47-50

⁷⁵Paul Garside (1998), "Organizational Context for Quality: Lessons from the Fields of Organizational Development and Change Management" Quality in Health Care, 7, p.12.

⁷⁶Sezai Öztöpe, age, s.37-38

- Rehberlik koalisyonu inşa etmek,
- Stratejik vizyon ve girişimler oluşturmak,
- Gönüllü bir grup olmak,
- Engelleri kaldırarak eylemi etkinleştirmek,
- Kısa vadeli kazançlar elde etmek,
- Hızlanmayı devam ettirmek,
- Değişikliği kurumsallaştırmak.⁷⁷

Çalışanların algısında değişimin gerekli olduğunu yaratmak gerekir. Korku ve öfke oluşturmadan fakat aşırı rahat tutumlarını da engelleyebilmek için “acil bir durum” olduğunu anlamalarını sağlamak önemlidir. Kotter’e göre çalışanların değişim fikrine inandırıldığı bu ilk adım değişimin başarısında çok önemlidir. Çalışanlarda aciliyet duygusunu oluşturduktan sonraki aşama olan değişim sürecinin rotasını çizecek ve rehberlik edecek bir grup kurulmalıdır. Çalışanları bir araya getirip değişimi gerçekleştirecek takımlar oluşturmak için değişimi yönetebilecek lider seçilmelidir. Koalisyon, değişimi hızlandıracak ve değişimin çalışanlar arasında daha hızlı benimsenmesini sağlayacaktır. Değişim stratejisinin basit ve uygulanabilir olması çok önemlidir. Değişimin gerekçelerini açıkça belirtmeli ve takımınıza basit bir vizyon ve strateji oluşturmalısınız. Örgütteki çalışanlar ile iletişim kurarak vizyonu yaymak ve vizyona uygun hareket edildiğini göstermek gerekir. Değişim sürecini başarılı bir şekilde sürdürebilmek için değişimin engellerini belirlemek ve ortadan kaldırmak gerekir. Eğer değişime engel bir yönetici ise değişimin gerekliliğini anlatmak gerekirken değişime engel astlardan biri ise değişim hakkındaki fikirlerini almak gerekir. Değişimin başarısını ölçmek için kısa vadeli hedefler belirlemek önemlidir. Uzun vadeli değişim süreci çalışanların değişime olan inançlarını azaltırken motivasyonlarında da düşüşe neden olur. Değişim süreklilik gerektirir. Değişimin kalıcılığını sağlayabilmek için örgütün kültürü haline getirmek gerekir.⁷⁸

⁷⁷Kotter, 8 Steps To Accelerate Change EBook, <https://www.kotterinc.com/research-and-perspectives/8-steps-accelerating-change-ebook/>, (18.04.2018)

⁷⁸Selin Yetimoğlu, Değişimden Korkanlara Özel Kotter’in 8 Adımlı Değişim Modeli, (2014), <https://selinyetimoglu.com/2014/11/26/degisimden-korkanlara-ozel-kotterin-8-adimli-degisim-modeli/>, (18.04.2018)

İKİNCİ BÖLÜM

SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROGRAMI

1. Sağlık Hizmeti Tanımı, Özellikleri Ve Sınıflandırılması

1.1. Sağlık ve Sağlık Hizmetlerinin Tanımı

“Sağlık; bireyin fiziksel, ruhsal, zihinsel ve toplumsal açıdan çevresi ile uyum içinde hareket edebilme kabiliyeti” şeklinde ifade edilmektedir.⁷⁹ “Patolojik hastalık; hastalığın, laboratuvar tahlilleri ve klinik araştırmalar sonucunda kesin olarak ispatlanabilecek ve sınıflandırılacak biyolojik somut bir şey olduğunu kabul eder.” Buna göre “sağlık” sadece hastalığın yokluğu olarak tanımlanır. “Hastalık hissi” ise toplumsal ve kültürel bir kavram olarak değerlendirildiği için patolojik hastalıktan farklıdır. Hastalık hissi, “kişinin normal rollerini yeterince yerine getiremediğinde, ortaya tıbbi ve bedenini aşan bir durum çıktığını kabul eden toplumsal ve kültürel bir kavramdır.” Hastalığın, “hastalık hissi” olarak algılanması Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan “sağlık” tanımına yansımıştır.⁸⁰ Bu tanıma göre Dünya Sağlık Örgütü sağlık kavramını, “sadece hastalık ve sakatlık halinin olmaması olarak değil bunların yanında bedensel, duygusal ve sosyal açıdan tam bir iyilik durumunun olması halini kapsayacak şekilde” tanımlamıştır.⁸¹ Yani “patolojik hastalık”, yapısal ve işlevsel bozuklukları konu edinirken, “hastalık hissi” ise hastanın sosyal ve kültürel bir olayla ilgili deneyimini ifade eder.⁸² Dünya Sağlık Örgütü, ülkeler arasında belirgin farklılıkların olduğu gibi ülke içindeki bölgeler ve sosyoekonomik gruplar arasında da farklılığın var olduğunu dile getirmiştir. Bu farklılıkları en aza indirmek ve sağlık hizmeti kalitesini yükseltmek gibi amaçları gerçekleştirmek için Dünya Sağlık Örgütü bireylerin ve ülkelerin işbirliği içinde olmaları gerektiğini vurgulamıştır.⁸³

Sağlık hizmetleri, bireylerin fiziksel ve duygusal sağlıklarının korunması ve iyileştirilmesine yönelik yapılan hizmetler şeklinde tanımlanabilir. Genel olarak tanımı

⁷⁹Türkçe Bilgi, <https://www.turkcebilgi.com/>, (09.05.2017).

⁸⁰Bülent Üçpınar, Osmanlı Tıbbı: Tedavi ve Tıbbi Kurumlar, Kitap Yayıncılık. İstanbul, 2014, s.140

⁸¹Safiye Çetin, Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Etkinlik Sağlanması Açısından Sağlık Dönüşüm Programının Analizi ve OECD Ülkeleriyle Kıyaslanması. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2011, s.4

⁸²Bülent Üçpınar, age, s.140

⁸³Safiye Çetin, age, s.4

yapılacak olursa “kişilerin ve toplumların sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalandıklarında teşhis ederek tedavilerini gerçekleştirmek ve rehabilitasyonunu sağlamak, sakat kalanların başkalarına bağlı kalmadan yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlamak ve toplumun sağlık kalitesini yükseltmek için yapılan tüm faaliyetlerdir.” Sağlık hizmetlerinin amaçlarını; kişilerin sağlıklı yaşam sürmelerini sağlamak, hasta olanların tedavilerini gerçekleştirmek ve rehabilitasyon hizmetini sunmak şeklinde sıralayabiliriz.⁸⁴ Sağlık hizmetleri iki şekilde sunulabilir. Bunlardan biri hastane ve sağlık ocağı gibi doğrudan sunulan sağlık hizmetleri iken diğeri ise dolaylı olarak sunulan eğitim, ekonomik ve teknolojik gelişme ile şehircilik hizmetleridir.⁸⁵

1.2. Sağlık Hizmetlerinin Özellikleri

1.2.1. Kamusal Özelliği

Sağlık hizmetleri, yarı kamusal mal olma özelliğine sahiptir. Yani sağlık hizmetleri ücretlendirilebilme, bölünebilme ve pazarlanabilme özelliklerinden dolayı yarı kamusal mal niteliği taşır. Sağlık hizmetlerinden yararlanıldığında topluma dışsal fayda sağlarken bununla birlikte bu hizmetten yararlanan bireye de kişisel fayda sağlamaktadır. Sağlık hizmetleri hem kamu sektörü hem de özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir. Koruyucu sağlık hizmetleri tam kamusal mallar olarak sayılıp kamu sektörü tarafından sunulurken tedavi edici sağlık hizmetleri ise özel sektör tarafından sunulmaktadır. Koruyucu sağlık hizmetlerinin tam kamusal mal sayılmasının nedeni ise toplumdaki herkesin bu hizmetten faydalanması ve ayrıca pazarlanabilme veya bölünebilme özelliğine sahip olmamasıdır.⁸⁶

1.2.2. Dışsallık Yayma Özelliği

Koruyucu sağlık hizmetleri tam kamusal mal özelliği taşımaktadır. Bunun sonucunda sağlık hizmetleri üzerinde dışsallık etkili olmaktadır. Dışsallık üretim ve tüketim faaliyeti gerçekleştikten sonra ödeme yapmayan üretici ve tüketicileri bile etkileyen olumlu ya da olumsuz davranışlardır. Tam kamusal mal özelliği olan sağlık

⁸⁴Emre Kol, Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinde Yaşanan Dönüşüm: Eskişehir’de Alt Gelir Grupları Üzerine Bir İnceleme, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst. Doktora Tezi, Eskişehir, 2014, s.38

⁸⁵Sefer Gümüş ve Emine Ünal Göker, Hizmet Kalitesinin Hizmet Performansına Etkisi: Bir Hastanede Uygulama, Hiperlink Yayınları, İstanbul, 2012, s.9

⁸⁶Dilek Memişoğlu, age, s.46

hizmetleri dışsallık nedeniyle devlet tarafından karşılanmaktadır.⁸⁷ Örneğin salgın hastalıklara karşı önlem almak için yapılan çabalar dışsallık davranışıdır. Salgın bir hastalığa yakalanan birey kendine verdiği zararın yanında toplumsal tehlikeye de neden olabilmektedir. Bunun tam tersi durumda söz konusu olmaktadır. Yani salgın hastalıklara karşı alınan önlem bireysel fayda sağlarken toplumsal faydayı da beraberinde getirmektedir.⁸⁸

1.2.3. İkamesinin Olmaması

İkame mal aynı amacı sağlayan ve birbirleri yerine geçebilen mallardır. Tüketici almak istediği malın fiyatının artması sonucunda malı talep etmeyerek aynı amacı gerçekleştirecek diğer malı tercih edebilir. Fakat sağlık hizmetleri birbirlerinin yerine ikame edilebilecek mal ve hizmetler değildirler. Örneğin bir göz ameliyatını ikame edecek başka bir yöntem yoktur.⁸⁹

1.2.4. Bilgi Asimetrisinin Olması

Simetri; iki nesne arasındaki benzerlik ve eşit olma durumu şeklinde açıklanabilir. Asimetrik bilgi ise iki birey arasındaki bilgi dağılımının eşit olmaması anlamına gelmektedir. Yani bir kişinin karşısındaki kişiden daha fazla bilgiye sahip olmasını ifade etmektedir.⁹⁰ Sağlık hizmetinden yararlananlar bu hizmetin içeriği konusunda tam bir bilgiye sahip olmadıkları için sağlık hizmeti verenlere karşı bağıdırlar. Çünkü sağlık hizmeti verenler hizmetin içeriği hakkında bilgi sahibidirler. Buna bilgi asimetrisi denilmektedir.⁹¹

1.2.5. Sağlık Hizmetleri Talebinin Belirsizliği

Sağlık hizmetine olan ihtiyaç bir hastalığın başlangıcıyla ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan sağlık problemi ile ilgili ne sağlık hizmetinden yararlananlar ne de bu hizmeti verenler önceden bir öngöründe bulunamazlar. Sağlık hizmetinden yararlananlar ve bu hizmeti verenler problemin ortaya çıkışında bir öngöründe bulunamadıkları gibi ne zaman biteceği hakkında da tahminde bulunamazlar. Örneğin; trafik kazaları, kalp krizi, beyin kanaması, mide kanaması gibi olaylar sonucu ortaya çıkacak sağlık hizmetleri

⁸⁷Dilek Memişoğlu, age, s.47

⁸⁸Safiye Çetin, age, s.12

⁸⁹Emre Kol, age, s.42

⁹⁰Safiye Çetin, age, s.13

⁹¹Dilek Memişoğlu, age, s.48

talebini kimse tahmin edemez. Bundan dolayı sağlık hizmetleri belirsizlik özelliği taşımaktadır.⁹²

1.2.6. Sağlık Hizmetlerinin Toplumsallığı

Sağlık hizmetleri toplumun bir parçasını değil, bütün toplumu ilgilendirir. Sağlık hizmetinin dışsallığı ve kamusal mal olması herhangi bir olumsuzluktan tüm toplumun etkilenmesine neden olur. Örneğin salgın hastalıkların tedavisi toplum açısından fazlasıyla önem arz etmektedir. Önleyici ve koruyucu sağlık hizmetleri toplumun sağlığı için önemliken ayrıca tedavi edici sağlık hizmeti bireysel fayda sağlarken toplumsal yarar sağlayacağı içinde önemlidir.⁹³

1.3. Sağlık Hizmeti Türleri

1.3.1. Koruyucu Sağlık Hizmetleri

Bireylerin hastalıktan korunmasını önlemek için geliştirilen koruyucu sağlık hizmetleri iki grupta incelenmektedir. Birincisi kişilere yönelik olan koruyucu sağlık hizmeti; hastalıkların erken teşhisi ve tedavisi, yeterli ve dengeli beslenme alışkanlığı kazandırarak bağışlılığı güçlendirme, aşı yapma, ilaçla koruma ve sağlık eğitimi verme gibi hizmetleri içinde barındırır. İkinci olarak çevreye yönelik olan koruyucu sağlık hizmeti; hava ve gürültü kirliliğinin önlenmesi, temiz içme ve kullanma suyu temin edilmesi ve hijyen koşullarına uygun yaşam alanlarının oluşturulması gibi hizmetleri kapsar.⁹⁴ Bu sağlık hizmeti bireysel faydadan çok toplumun faydasına önem vermektedir. Yani toplumdaki sağlık koşulları iyileştirilir ve önceden tedbir alınırsa toplum faydasını sağladığı gibi bireylerde bu faydadan yararlanırlar. Bu da kamusal özelliklerinin belirginleştirmektedir. Koruyucu sağlık hizmeti çok önemli olmasına rağmen bireyler ve toplum önceden önlem almak yerine sağlık hizmetine ihtiyaç duyulduğunda gereken önemi verebilirler. Fakat bunun sonucunda maliyetler artar ve erken teşhis imkânından yararlanma fırsatını kaçıırırlar.⁹⁵

⁹²Emre Kol, age, s.39-40

⁹³Dilek Memişoğlu, age, s.49

⁹⁴Emre Kol, age, s.43

⁹⁵Safiye Çetin, age, s.5-8

1.3.2. Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri

Sağlık hizmetleri talebinin ortaya çıkmasıyla hastaya uygulanan tedaviyi kapsar. Tedavi edici sağlık hizmetlerinde kişisel fayda önem arz etmektedir. Kişisel fayda sonucu genelin sağlık durumunu iyi düzeye getirdiği için de dolaylı olarak toplumsal faydayı sağlar. Bu hizmet dört basamak şeklinde incelenmektedir:

- *Kendi Kendine Bakım*; bu basamak evde yapılan veya eczaneden alınan ilaçların kullanılmasını kapsar. Bireyler kendi kendilerine veya çevrelerinin yardımıyla iyileşmeye çalışırlar.
- *Birinci Basamak*; aile hekimleri, muayenehaneler, verem savaş dispanserleri ve ana çocuk sağlığı merkezleri bu basamak içinde sayılır. Bu basamaktaki hizmete erişim kolay, hizmetin maliyeti az ve hizmet yaygındır.⁹⁶ Kişilerin sağlık hizmeti alabilmek için ilk başvuracakları yer birinci basamak sağlık kuruluşlarıdır. Bu sağlık hizmetleri bölgesel ve diğer farklılıkların sağlık üzerindeki etkisini azaltarak, daha kaliteli hizmet sunumu sağlar. Sağlık hizmetlerinin daha hızlı, adil ve kesintisiz olmasını sağlar.⁹⁷
- *İkinci Basamak*; bu basamak ise devlet hastaneleri, özel hastaneler ve yataklı sağlık merkezlerini içine almaktadır. Birinci basamakta yapılan tedavi sonucu iyileşme olmazsa hastaneye sevk edilerek alanında uzman doktorlar tarafından muayene edilmesi hizmetini kapsar.
- *Üçüncü Basamak*; eğitim ve araştırma hastanelerinde, üniversite hastanelerinde ve ihtisas hastanelerinde verilen sağlık hizmetleri bu basamakta incelenir. Bu basamaktaki hizmetler belirli alanlarda uzmanlık sahibi olan kişiler tarafından ve gelişmiş teknoloji ile sağlanır.⁹⁸

1.3.3. Rehabilitasyon Hizmeti

Fiziksel veya duygusal açıdan sakat kalmış olanların başkalarına bağımlı olmadan hayatlarını sürdürebilmeleri ve tekrar eski yaşamlarına geri dönebilmeleri için yapılan hizmettir. Rehabilitasyon hizmetleri tıbbi ve sosyal rehabilitasyon olarak iki şekilde incelenmektedir. Tıbbi rehabilitasyon; fiziksel rahatsızlığın iyileştirilmeye çalışılması

⁹⁶Emre Kol, age, s.44-46

⁹⁷Metin Ateş, (Ed.), Sağlık Hizmetleri Yönetimi, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2011, s.5-7

⁹⁸Emre Kol, age, s.44-46

hizmetidir. Sosyal (mesleki) rehabilitasyon ise sakatlanmaları sonucu eski işini yapamayanlara yeni iş bulma ve işe adapte olma sürecindeki hizmettir.⁹⁹

1.4. Sağlık Politikaları

1.4.1. Politika ve Sağlık Politikası

Türk Dil Kurumu, politika kavramını üç şekilde tanımlamıştır. Bunlardan birincisinin anlamını; “*Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü, siyaset*” şeklinde tanımlarken ikincisini; “*davranış biçimi, düşünce yapısı*” olarak tanımlamıştır. Son olarak ise politika kavramını “*bir hedefe varmak için karşısındakilerin duygularını okşama, zayıf noktalarından veya aralarındaki uyumsuzlıklardan yararlanma vb. yollarla işini yürütme*” şeklinde tanımlamıştır.¹⁰⁰

Sağlığın Teşviki ve Geliştirilmesi Sözlüğü sağlık politikasını, “Sağlık ihtiyaçları, mevcut kaynaklar ve diğer politik baskılara yanıt olarak eyleme yönelik öncelikleri ve parametreleri tanımlayan, kurumlar (bilhassa hükümet) içindeki resmi bildiri veya prosedür” şeklinde tanımlamıştır.¹⁰¹

1.4.2. Sağlık Politikaları Aşamaları

Cumhuriyet’in kuruluşundan itibaren sağlıkta aşama aşama politikalar geliştirilmiştir. Bu politikalar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:¹⁰²

1. 1920-1923 Yılları Arası Sağlık Politikaları
2. 1923-1946 Yılları Arası Sağlık Politikaları
3. 1946-1960 Yılları Arası Sağlık Politikaları
4. 1960-1980 Yılları Arası Sağlık Politikaları
5. 1980-2002 Yılları Arası Sağlık Politikaları
6. 2003-2011: Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programı

⁹⁹Safiye Çetin, age, s.9-10

¹⁰⁰Türk Dil Kurumu,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5aad1aa309a762.40079384, (17.03.2018)

¹⁰¹Sağlığın Teşviki Ve Geliştirilmesi Sözlüğü,

<https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/Sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%20Te%C5%9Fviki%20S%C3%B6zl%C3%BCk.pdf>, (18.03.2018)

¹⁰²Recep Akdağ, İlerleme Raporu: Sağlıkta Dönüşüm Programı Ağustos 2008, Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No:749, Ankara, 2008, s.11-20

1.4.2.1. 1920-1923 Yılları Arası Sağlık Politikaları

Osmanlı Devleti'nden kalan sağlık hizmetleri ve sağlık hizmeti sunucuları (hemşire, hekim gibi) yetersiz kalmaktaydı. Bu dönemde halkın geneli sıtma, verem, kuduz gibi salgın hastalıklarla mücadele etmekteydi. Sağlık hizmetleri büyük yerleşim alanlarında sunulabilmekteyken köylerde hiç sağlık hizmetlerine yer verilememekteydi. Yaşanan bu sıkıntılar nedeniyle sağlık hizmetleri ve sağlık hizmet sunucularının artırılması, salgın hastalıkların önlenmesi ve daha sağlıklı bireyler yetiştirilmesi gerektiği anlaşıldı.¹⁰³ Türkiye Büyük Millet Meclisi açılışından sonra sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi ve ayrı bir bakanlık tarafından yerine getirilmesi için 3 Mayıs 1920 tarihinde 3 sayılı kanunu kabul ederek Sağlık Bakanlığını kurmuştur. Bu bakanlığa atanan ilk Sağlık Bakanı ise Doktor Adnan Adıvar olmuştur.¹⁰⁴ O günün Sağlık Bakanı olan Dr. Adnan Adıvar, savaş yaralarının sarılmasına ve mevzuat geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmıştır.¹⁰⁵

1.4.2.2. 1923-1946 Yılları Arası Sağlık Politikaları

Cumhuriyet'in ilanından sonra Sağlık Bakanlığı görevine getirilen Dr. Refik Saydam 1937 yılına kadar bakanlık görevini yerine getirmiş ve bu sırada sağlık hizmetlerinin oluşmasında ve geliştirilmesinde önemli katkılar sağlamıştır. Dr. Refik Saydam döneminde çıkarılan; “992 sayılı Bakterioloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu (1927), 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun (1928), 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu (1928), 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu (1930), 3153 sayılı Radyoloji Radyum ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun (1937)” halen yürürlükte olan kanunlardır.¹⁰⁶

Dr. Refik Saydam Dönemi'ndeki sağlık politikaları; sağlık hizmetleri yönetiminin merkezi idareden yürütülmesini esas alarak oluşturulmuştur. Sıtma, verem, cüzzam,

¹⁰³Ata Soyer, Sanayi Devriminden Küreselleşmeye Darbeden Ak Partiye Sağlık Öyküsü, Sorun Yayınları, İstanbul, 2004, s.65

¹⁰⁴Burçak Önder, Türk Sağlık Reformları Kapsamında Sağlıkta Dönüşüm Programının İncelenmesi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın, 2013, s.67

¹⁰⁵Recep Akdağ, Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programı: Değerlendirme Raporu (2003-2011), T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın, Ankara, 2012, s.45

¹⁰⁶Sağlık Elektronik Kütüphane, <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/SDPturk.pdf> , (19.03.2018)

kuduz gibi bulaşıcı hatalıklarla mücadele programları başlatılmıştır.¹⁰⁷ Merkezi yönetim, koruyucu sağlık hizmetlerini yerine getirirken; yerel yönetimler, tedavi edici sağlık hizmetlerini sunmaktaydı. Bulaşıcı hastalıklarda mücadeleye önem verildiğinden merkezi yönetim organizasyonu dikey şekilde yapılanmaktaydı. Yerel yönetimlerin ise takibi ve organize edilmesi hükümetin sorumluluğundaydı. Bu dönemde sağlık hizmeti sunucu sayısını arttırmak ve tıp eğitimine teşvik için burs verilmiş, yatılı yurtlar açılarak ücretsiz kalabilmeleri sağlanmış, tıp eğitimini tamamlayanlara mecburi hizmet kılınmış ve yüksek ücret ödemeleri yapılmıştır.¹⁰⁸

Tablo 2: 1928-1946 Yılları Arası Türkiye’de Sağlık Personeli Sayısı

Yıllar	Hekim	Hemşire	Sağlık Memuru	Ebe
1928	1 078	130	1 059	377
1931	1 123	223	1 224	429
1934	1 217	292	1 303	413
1937	1 391	356	1 497	486
1940	1 500	405	1 493	616
1943	1 742	411	1 564	687
1946	2 181	473	2 756	1 110

Kaynak:TUİK: (file:///C:/Users/genc/Downloads/-802598792677816826..pdf) (26.03.2018)

1.4.2.3. 1946-1960 Yılları Arası Sağlık Politikaları

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı’na girmemesine rağmen bu savaştan etkilenmiştir. Bu savaş sonucunda sağlık hizmetleri gerileme göstermiş ve salgın hastalıkların yayılmasıyla ölüm oranlarında artış yaşanmıştır.¹⁰⁹ Yaşanan sağlık sorunlarına çözüm bulabilmek için 1946 yılında yapılan Yüksek Sağlık Şurası “Birinci On Yıllık Sağlık Planını” kabul etmiş ve o zamanın Sağlık Bakanı olan Dr. Behçet Uz tarafından açıklanmıştır. Bu sağlık planına göre:

- “Koruyucu sağlık hizmeti için örgüt kurmak ve geliştirmek,
- Köylük alanlara sağlık hizmetini ulaştırmak,
- Var olan sağlık sunucularını ve yeni oluşacak sağlık çalışanlarını ihtiyaca göre yetiştirmek,
- Mevcut sağlık kuruluşlarını, ilmin ve zamanın yeni koşullarına uygun hale getirmek,

¹⁰⁷Recep Akdağ, age, 2008, s. 13-14

¹⁰⁸Serdar Savaş, Ömer Karahan ve R. Ömer Saka, Sağlık Sistemlerinde Dönüşüm Süreci, Ankara, Avrupa Sağlık Sistemleri Gözlemcisi, Cilt,4 No:4. 2002, s.13-14

¹⁰⁹Serdar Savaş, Ömer Karahan ve R. Ömer Saka, age, s.14

- *Yurdumuzun lüzumlu bölgelerinde personel ve örgüt bakımından tam sağlık tesisi kullanmak*
- *Milli Sağlık Bankası veya Milli Sağlık Sigortası ve Sağlık Sandıkları kurmak.*¹¹⁰

Bu planın uygulanması için ülke yedi sağlık bölgesine ayrılacak ve her bölge yeterli örgütlenmeye sahip olabilecek şekilde yapılacaktır. Ayrılacak bu bölgelerde kırk köylük bir grup on yataklı bir sağlık merkezine sahip olacaktır. Sağlık merkezlerinde iki hekim, bir sağlık memuru, bir ebe ve bir ziyaretçi hemşire görev alacaktır. Her on köy grubu için bir ebe ve bir sağlık memuru çalıştırılması düşünülmüştür. Bu merkezler koruyucu sağlık hizmetlerini ve tedavi edici sağlık hizmetlerini birlikte yürütecek şekilde yapılacaktır. Daha sonra hizmet sunucularının yetiştirilmesini hızlandırmak amacıyla her bölgeye bir tıp fakültesi açılması planlanmıştır. Bu planlama sayesinde sağlık hizmetlerinin örgütlenmiş olarak köylere götürülmesi amaçlanmıştır. Dr. Behçet Uz, Sağlık Bakanlığı görevinden ayrılınca bu plan kanunlaşmamış ve yerine gelen bakanlar ise planı uygulamaya koymamışlardır. Uygulama alanı bulamayan bu plan sağlık hizmetlerini sunmak için her ilçeye ait bir sağlık merkezi kurulması şeklinde algılanmış ve kurulan sağlık merkezleri beklenen amacı karşılayamayan yüksek maliyetli birer sağlık kuruluşu haline gelmiştir.¹¹¹

Tablo 3: 1945-1960 Yılları Arası Sağlık Merkezi Sayıları

1945	8
1950	22
1953	120
1956	207
1960	283

Kaynak: TÜİK (file:///C:/Users/genc/Downloads/-802598792677816826..pdf), (27.03.2018)

Tablo 3 incelendiğinde, Sağlık Merkezi sayısı yıllar itibariyle artış göstermektedir.

1946 yılında işçilere sağlık hizmeti sunabilmek amacıyla Sosyal Sigortalar Kurumu kurulmuş ve 1952 yılından itibaren sigortalı işçilere hizmet sağlayabilmek için hastaneler ve sağlık kuruluşları kurulmuştur.¹¹²

İlk sağlık planı olan Birinci On Yıllık Sağlık Planında, belirlenen yedi bölgeye sağlık merkezleri kurulması planlanırken; 1954 yılında Dr. Behçet Uz tarafından

¹¹⁰Ata Soyer, age, s.88

¹¹¹M. Rahmi Dirican, <http://fbe.atauni.edu.tr/eajm/Makaleler%5C1970%5C1970-2%5C7.pdf>, (27.03.2018), s.189

¹¹²Recep Akdağ, age, 2008, s.17

açıklanan “Milli Sağlık Programı ve Sağlık Bankası Hakkında Etütler” planında ülke 16 bölgeye ayrılarak sağlık hizmetlerinin gerçekleştirilmesi planlanmıştır.¹¹³

Tablo 4: 1954-1960 Yılları Arası Türkiye’deki Hastane Toplamı ve Sağlık Merkezi Sayısı

Yıllar	Toplam Hastane Sayısı	Sağlık Merkezi Sayısı
1954	386	146
1956	452	207
1958	511	243
1960	566	283

Kaynak: TÜİK (file:///C:/Users/genc/Downloads/-802598792677816826..pdf), (27.03.2018)

Hastane ve sağlık merkezi sayılarındaki artışla birlikte yatak sayılarındaki artış da yüksek olmuştur.

Tablo 5: 1950-1960 Yılları Arası Yataklı Sağlık Kurumlarının Türlerine Göre Toplam Yatak Sayısı

Yıllar	Hastaneler Toplamı	Sağlık Merkezi
1950	18 837	220
1953	29 706	1 200
1956	37 055	2 452
1960	45 807	3 767

Kaynak: TÜİK (file:///C:/Users/genc/Downloads/-802598792677816826..pdf), (27.03.2018)

Sağlık hizmeti sunucularının sayısını arttırabilmek için İstanbul ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’nden sonra 1955 yılında Ege Üniversitesi’nde Tıp Fakültesi açılmıştır. Bu açılan Tıp Fakülteleri sayesinde sağlık sektöründeki personel sayısında artış gerçekleştirilmiştir.¹¹⁴ 1946 yılında, Ankara ve Sivas’ta açılmış olan Sağlık Komiserleri Okulu’nun adı değiştirilerek Sağlık Memurları Okulu olmuştur. 1948 yılında, Sivas’ta bulunan okulun kapatılması sebebiyle okulun öğrencileri İstanbul’da bulunan okula nakledilmişlerdir. Hemşire ihtiyacını karşılayabilmek için 1946’da İstanbul’da, 1952’de Erzurum, Sivas, Diyarbakır ve İzmir’de, 1954 yılında da Trabzon’da okullar açılmıştır. 1952 yılında Ankara’da ebelik okulu ve 1952 yılı ile 1954 yılı arasında İzmir, Erzurum ve Malatya’da ise köy ebe okulları açılmıştır. Sağlık hizmeti sunucuları sayısında yaşanan artış nedeniyle devlet bu konuda düzenleme

¹¹³Recep Akdağ, age, 2008, s.15

¹¹⁴Recep Akdağ, age, 2012, s.47

yapmak için 1953 yılında Türk Tabipleri Birliği Kanunu’nu ve 1954 yılında da Hemşirelik Kanunu’nu çıkarmıştır.¹¹⁵

Tablo 6: 1950-1960 Yılları Arası Türkiye’deki Sağlık Personeli Sayısı

Yıllar	Hekim	Hemşire	Sağlık Memuru	Ebe
1950	3 020	721	4 018	1 385
1953	6 679	1 496	4 591	1 946
1955	7 077	1 525	4 878	2 001
1957	7 696	1 608	5 165	2 065
1960	9 826	2 420	5 595	3 126

Kaynak: TÜİK (file:///C:/Users/genc/Downloads/-802598792677816826..pdf), (27.03.2018)

Yukarıda yer alan tablo 6’nın değerlerine bakıldığında 1950 yılından 1960 yılına kadar sağlık hizmeti sunucularında yüksek bir artış görülmektedir.

Bu dönemlerde sağlıkta yaşanan olumlu gelişmeler nedeniyle, veremden ölen sayısında, bebek ölüm hızında ve tüberküloza bağlı ölüm hızında düşüş yaşanmıştır. “1947 yılında Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı bünyesinde Biyolojik Kontrol Laboratuvarı kurulmuş ve bir aşı istasyonu hizmete açılmıştır. Bu yıldan itibaren BCG aşısı ve 1948 yılında boğmaca aşısı üretimine başlanmıştır.”¹¹⁶

Bu dönemi özetlemek gerekirse; bu dönemde aktif rol alan Sağlık Bakanı Dr. Behçet Uz olmuştur. Kurum sayılarında artış yaşanmış ve tek elden yönetim başlamıştır. Yani koruyucu sağlık hizmetleri ile tedavi edici sağlık hizmetleri hükümet kontrolünde yapılmaya başlanmıştır. Tıp meslekleri ile ilgili kanunlar (1953 yılında 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu, 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Kanunu, 1954 yılında 6283 sayılı Hemşireler Kanunu ve 1956 yılında ise 6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu) yine bu dönemde çıkarılmıştır.¹¹⁷

1.4.2.4. 1960-1980 Yılları Arası Sağlık Politikaları

Bu dönemde sosyalizasyon amaçlanmıştır. 1961 yılında Prof. Dr. Nusret Fişek’in de önderliğinde hazırlanan 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında

¹¹⁵Ata Soyer, age, s.90-91

¹¹⁶Recep Akdağ, age, 2008, s.17

¹¹⁷Recep Akdağ, age, 2012, s.19

Kanun, Milli Birlik Komitesi tarafından kabul edilmiştir.¹¹⁸ Bu kanundan dolayı bu döneme Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Dönemi denilmiştir.¹¹⁹ Bu kanunda sosyalleştirme; “sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi vatandaşların sağlık hizmetleri için ödedikleri prim ile amme sektörüne ait müesseselerin bütçelerinden ayrılan tahsisat karşılığı her çeşit sağlık hizmetlerinden ücretsiz veya kendisine yapılan masrafin bir kısmına iştirak suretiyle eşit şekilde faydalanmaları” şeklinde tanımlanmıştır.¹²⁰ Bu kanunun temel ilkelerini; hakkaniyetli hizmet, devamlı hizmet, entegre hizmet, kademeli hizmet, nüfusa göre hizmet şeklinde sıralamak mümkündür.¹²¹ Bu ilkeler doğrultusunda sağlık evleri, sağlık ocakları ve hastaneler şeklinde bir yapılanma gerçekleştirildi.¹²² Bu dönemde sağlık hizmetleri devletin temel görevi sayılmış ve devletin yerine getirmesi gereken bir hizmet halini almıştır.¹²³

224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanunun birkaç maddesi:

- Kanunda sosyalizasyon amaçlanmıştır (Madde 1),
- Sağlık sunucularını seçme hakkı (Madde 5),
- Her ilçede en az bir sağlık ocağı bulunur (Madde 11),
- Sağlık hizmetleri ve ilaçlar ücretsizdir (Madde 14-15),
- Sosyalleştirme planının uygulanabilmesi için tesis ve teşkilatın tam olması gerekir (Madde 17),
- Sağlık hizmetleri teşkilatı ile halk arasında iletişimin kurulması amacıyla sağlık kurulları kurulur (Madde 23),
- Sağlık sunucuları ile sözleşme yapılır (Madde 24),
- Sağlık sunucuları gerekli görüldüğü halde geçici sağlık hizmetlerinde de görevlendirilebilirler (Madde 25),

¹¹⁸Harika Şen, Türkiye’de Sağlıkta Dönüşüm Programı Bağlamında Toplam Kalite Yönetimi İle İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi (Kamu ve Özel Hastane Uygulamaları), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Doktora Tezi, Ankara, 2013, s.34

¹¹⁹Burçak Önder, age, s.71

¹²⁰Mevzuat, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.224.pdf>, (28.03.2018)

¹²¹Burçak Önder, age, s.71

¹²²Recep Akdağ, age, 2008, s.17

¹²³Burçak Önder, age, s.71

- Sosyalleştirilen bölgelerde, çevre sağlığı hizmetinin bir kısmı belediyelerce gerçekleştirilir (Madde 33).¹²⁴

Bulaşıcı hastalıklarla mücadele yüzünden Sağlık Bakanlığı bütçesi çok yükselmiştir. Çiçek hastalığı ile mücadele başarıyla sonuçlanmış, o dönemden günümüze kadar olan süreçte çiçek hastalığı görülmemiştir. Bu dönemde Koleraya rastlanılmamıştır. Veba ise 1947'den itibaren görülmemiş ve tifüs hastalığı ise 1960 yılından sonra çok nadir şekilde görülmüştür. 7402 sayılı “Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun” kabul edilerek sıtma ile mücadeleye yönelik uygulamalara yer verilmiştir. Verem ile mücadele çalışmalarına ilave olarak 1960 yılında “Verem Savaşı Genel Müdürlüğü” kurulmuştur. Yine 1960 yılında “Gezici Röntgen Verem Tarama Ekipleri” kurulmuş ve bu yapılan çalışmalar sonucunda verem sonucu ölüm ciddi oranda azaltılmıştır. Tüm bu bulaşıcı hastalıklarla mücadeleye merkez olan kurum Refik Saydam Hıfzısıhha Enstitüsü olmuştur. Bu dönemde kanserle mücadeleye de yer verilmiş olup, 1960 öncesinde Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu kurulmuş fakat ilk kanser hastanesi 1960 sonrasında açılmıştır.¹²⁵

1965 yılında çıkarılan 554 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile nüfus arttırıcı politikadan nüfus hızını sınırlayıcı politikaya geçiş yapıldı. “Geniş bölgede tek yönlü hizmet” anlayışının karşıtı olan “dar bölgede çok yönlü hizmet” anlayışı oluşturuldu. 1878 yılında çıkarılan Sağlık Personelinin Tam Süre Çalışma Esaslarına Dair Kanun ile doktorların muayenehane açması yasaklanmış olsa da, 1980 yılında çıkarılan Sağlık Personelinin Tazminat ve Çalışma Esaslarına Dair Kanun ile muayenehane açabilmelerinin tekrar önü açıldı.¹²⁶

1.4.2.5. 1980-2002 Yılları Arası Sağlık Politikaları

IMF desteğiyle oluşturulan 24 Ocak 1980 kararları ile “*kamu işletmelerinin özelleştirilmesi, ekonomideki merkezi devlet düzenlemelerine son verilmesi, ticaretin ve sanayinin serbestleşmesi, kamu harcamalarının, sosyal harcamaların ve yatırımların kısılması, devletin faaliyet alanı ve personel küçülmesi*” gibi temel ilkelerin yer aldığı

¹²⁴Mevzuat, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.224.pdf>, (29.03.2018)

¹²⁵Ata Soyer, age, s.93-94

¹²⁶Recep Akdağ, age, 2008, s.17-18

neoliberal politika devlet politikası olarak kabul edildi.¹²⁷ Neoliberal politika benimsendikten sonra sağlık hizmetlerinde “*Aktif Özelleştirme Dönemi*” olarak nitelendirilebileceğimiz döneme geçilmiş ve T.C. Anayasası yeniden düzenlenmiştir.¹²⁸ 1982 Anayasası’nda yer alan 56. ve 60. maddelerde sağlık hizmetlerinden ve sosyal güvenlik hakkında bahsedilmiştir. 56. Madde:

- “*Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.*
- *Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.*
- *Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.*
- *Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir.*
- *Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir.”*

Bu maddede ilk defa sağlık hizmeti sunumunda özelleştirmeden bahsedilerek değişen ekonomik politikaların sağlık hizmet sunumunu da etkilediği anlaşılmaktadır. Neoliberal anlayış, işletmelerin rekabet piyasasında tutunabilmesi için mal ve hizmetlerin daha kaliteli ve daha ucuza üretilmesini sağlar. Devlet, neoliberal politikanın temel ilkeleri arasında yer alan devletin faaliyet alanlarının küçülmesi anlayışı sonucunda özel sektörün piyasaya girmesini teşvik etmeli ve sosyal refah programlarını özel sektöre bırakmalıdır.¹²⁹

60. Maddede ise “*Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar*” ifadesine yer verilmiştir.¹³⁰ 1982 Anayasası’nın 56. ve 60. Maddelerine bakıldığında sağlık hizmetlerinin hukuksal alanda da değiştiği görülmektedir. 1961 Anayasası’nda sağlık hizmetlerinin devlet tarafından

¹²⁷Eray Acar, Neoliberalizm ve Sosyal Refah Devleti Ekseninde Üçüncü Yol Yaklaşımı, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bil. Fak. Dergisi-Cilt 18, Sayı 1, ICEBSS 2017 Özel Sayı, 2017, s.253-254

¹²⁸Recep Akdur, Cumhuriyetten Günümüze Türkiye’de Sağlık, <http://www.recepakdur.com>, 2008, (28.03.2018), s.5

¹²⁹Harika Şen, age, s.28

¹³⁰T.C. Anayasası, <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm>, (29.03.2018)

yerine getirilmesi vurgulanırken, 1982 Anayasası’nda ise devletin görevi sağlık hizmetlerini denetlemek ve düzenlemek olarak tanımlanmıştır. Bu farklılık sonucunda sağlık hizmeti sunumu serbest piyasa şartlarında gerçekleşecek ve daha kaliteli hizmet sunumu için rekabetin olduğu piyasalarda gerçekleşecek.¹³¹ 1961 Anayasası’nda, bireyin sağlığını korumakla yükümlü tutulan devlet, 1982 Anayasası’nda bireyi ve çevreyi korumakla yükümlü tutulmuştur.¹³² 1987 yılında 3359 sayılı “Sağlık Hizmetleri Genel Kanunu” çıkarılmasına rağmen uygulamasına ilişkin düzenlemeler yapılamamış ve Anayasa Mahkemesince bazı maddeleri iptal edildiği için uygulanamamıştır.¹³³

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (1985-1989); sağlık seviyesini yükseltmek için sağlık hizmetlerinin tüm ülkeye hakkaniyetli, devamlı, etkili ve kolay erişilebilir bir şekilde herkesin faydalanması, halkın beden ve ruh sağlığının korunması temel ilkeleri yer almaktadır. Koruyucu sağlık hizmetinin, tedavi edici sağlık hizmetine göre daha çok yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. Bunun için gerekli çalışmalar yapılacak ve eksiklikler giderilecektir. Sağlık hizmeti sunucularının yani insan kaynaklarının farklı alanlarda yetiştirilmesi için, orta kademeli okullar ile YÖK, programlar başlatacaklardır. Bu sayılan politikalar dışında bir diğer politika ise özel sağlık kuruluşları ve hastaneler teşvik edilerek bunların sağladıkları hizmetlerin bedeli olan ücretler serbest bırakılacaktır. Sağlık kuruluşları, hizmet sunumunda verimliliği ve etkililiği arttırmak için işletmecilik yönünden ele alınacaktır. Devlet, üniversite ve diğer hastanelerin işbirliği içinde çalışması için politikalar geliştirilecek ve kullanılmayan imkanların gerekli olan taraflara aktarımı sağlanacaktır.¹³⁴

Sağlık hizmetlerinde tek merkezden yönetim, kullanılan kaynaklarda ve hizmet sunumunda verimsizliğe neden olurken sağlık sistemine karşı olumsuz eleştirilerin artmasına da neden olmuştur. Sorunu çözmek ve kalıcılığını sağlamak için 1988 yılında Dünya Bankası (DB) uzmanları ile birlikte sağlık sektörü incelenmiş, 1990 yılında DPT tarafından “Sağlık Sektörü Master Plan Etüdü” hazırlatılarak sağlık reformları stratejileri belirlenmiştir. 1990’lı yıllarda sağlık hizmetlerinde yeniden yapılanmada

¹³¹Hande Sapmaz, Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye’de Sağlık Politikaları Açısından Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2017, s.72

¹³²Ülgen Akın ve Serap Aksoy, Sağlık Hizmetlerine Verimlilik Açısından Bir Yaklaşım, Milli Produktivite Merkezi Yayınları, Ankara, 1985, s.13

¹³³ Mehmet Atasever, Türkiye Sağlık Hizmetlerinin Finansmanı ve Sağlık Harcamalarının Analizi (2002-2013 Dönemi), Bakanlık Yayın No: 983, Ankara, 2014, s.31

¹³⁴Devlet Planlama Teşkilatı, <http://www.kalkinma.gov.tr/>, (30.03.2018), s.151-152

girişimlerde bulunmuş ve sağlıkta reform önerilerini içeren Ulusal Sağlık Politikası Dokümanı yayınlanmıştır.¹³⁵

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (VII. BYKP), Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan 1996 ve 2000 yılları arasını kapsayan Sağlık Reformu yer almıştır. 1980 yılı sonrasındaki döneme neoliberal dönem denilmiş ve bu dönemde hazırlanan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı da neoliberal anlayışını açıkça yansıtmıştır. Bu plandaki Sağlık Reformu hedefleri; Sağlık Bakanlığı halk sağlığını koruyucu, standart ve norm koyucu bir yapıya sahip olacak, merkezin hizmet sunumundaki rolü azaltılarak yerel yönetimlerin görevleri artırılacak, bireye doktor ve hastane seçimi fırsatı verilecek, hastaneler idari ve mali özerkliğe sahip olacak, koruyucu sağlık hizmetleri ile muhtaç kişilerin ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetlerinin dışında sunulan hizmetlerin bedeli kullanıcılar tarafından ödenecek, Genel Sağlık Sigortası sistemine geçilecek ve sağlık sektöründe özel kesimin faaliyetleri özendirilecek şeklinde belirlenmiştir. Fakat hedeflerin hiçbiri gerçekleştirilememiştir. Sadece geçici olarak düşünülen, sosyal güvenlik kapsamında yer almayan ve ödeme gücü olmayan kişilerin yararlanabileceği Yeşil Kart uygulamasına geçilmiştir. Sağlıkta neoliberal dönüşüm olarak adlandırılan bu dönemin temel nedenleri; kamu sağlık harcamalarının karşılanması zor olan yüksek bir düzeye ulaşması, mevcut sağlık sisteminde kaynak, insan gücü ve araç-gereç yetersizliğinin olması, sağlık hizmetlerinin katı bir merkezîyetçi yapısı ve yönetimin yetersiz olması, sağlık finansmanın farklı kaynaklardan karşılanması ve bunun sonucunda önemli adaletsizlikleri ortaya çıkarması, sağlık sisteminin kaynaklarını etkili ve verimli kullanamaması şeklinde belirtilmiştir. Bunun sonucunda 1980'lerden sonra uygulamaya konulan sağlıkta neoliberal dönüşüm ile sosyal kamu hizmetlerinin özelleştirme yoluyla özel sektöre devredilmiştir.¹³⁶

1.4.2.6. Sağlıkta Dönüşüm Programı

Geçmişte sağlık alanında yapılan birçok reform hareketi olmuştur. Fakat Sağlıkta Dönüşüm Programı'nda tamamen yeni bir fikir ortaya konulmadığı için reform olarak adlandırmamız çok doğru olmayacaktır. Bu zamana kadar reform adı altında yapılan

¹³⁵Dilaver Tengilimoğlu, Oğuz Işık ve Mahmut Akbolat, Sağlık İşletmeleri Yönetimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2009, s.98

¹³⁶Aydan Görmüş, Sağlık Sisteminde Dönüşüm ve Sağlık İnsan Gücü Üzerindeki Etkileri, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2013, s.127-128

birçok proje uygulanamadığı için kamuoyunda güvensizliğe neden olmuş, bu sebeple herkesin katılımının sağlanacağı "Dönüşüm Programı" olarak adlandırılan bir eylem dizisi oluşturulmuştur. Buradaki amaç değişimi gerçekleştirmek için mevcut sistemi tahrip etmeden planlanan hedefe doğru dönüştürmektir.¹³⁷

2002 yılı genel seçimlerden sonra göreve başlayan 58. Hükümet, 3 Ocak 2003 tarihinde "Acil Eylem Planı (AEP)" adı altında sağlık hizmetlerinde yapacakları değişiklikleri belirtirken, 59. Hükümet bu plana sadık kalarak Kamu Yönetimi Reformu kapsamında; "Herkesin Sağlık" başlığı altında sağlık sektöründeki temel hedefleri belirlemiştir.¹³⁸

Tablo 7: Hükümetin Acil Eylem Planı (AEP)

SP-30	Sağlık Bakanlığı yeniden yapılandırılacak	Sağlık Bakanlığı	6 – 12 Ay
SP-31	Devlet hastanesi, sigorta hastanesi, kurum hastanesi ayrımı kaldırılarak tüm hastaneler tek bir çatı altında toplanacak	Sağlık Bakanlığı	12 Ay
SP-32	Hastaneler idari ve mali yönden özerk bir yapıya kavuşturulacak	Sağlık Bakanlığı	12 Ay ve Uzun Vadeli
SP-33	Sağlık hizmetlerinin sunumu ile finansmanı ayrılacak	ÇSGB	12 Ay
SP-34	Genel Sağlık Sigortası Sistemi ve Kurumu kurulacak	ÇSGB	12 Ay
SP-35	Aile Hekimliği uygulamasına geçilerek sağlam bir sevk zinciri kurulacak	Sağlık Bakanlığı	12 Ay ve Sürekli
SP-36	Anne ve çocuk sağlığına özel önem verilecek	Sağlık Bakanlığı	Sürekli
SP-37	Koruyucu hekimlik yaygınlaştırılacak	Sağlık Bakanlığı	Sürekli
SP-38	Özel sektörün sağlık alanına yatırım yapması özendirilecek	Hazine Müsteşarlığı	Sürekli

Kaynak: T.C. 58. Hükümet Acil Eylem Planı (AEP), 2003

Bu temel hedeflerden yola çıkılarak Sağlık Bakanlığı, "Sağlıkta Dönüşüm Programı Taslağı" ve bu kapsamda "Genel Sağlık Sigortası (GSS) Yasa Tasarısı" hazırlanmıştır.

¹³⁷Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, 2003, s.24

¹³⁸Emel Pekşen, Kamu Yönetimi Reformu Bağlamında Sağlıkta Dönüşüm Programı, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2012, s.63

Genel Sağlık Sigortası ile sosyal güvenlik sisteminin tek bir merkezde toplanılması amaçlanmıştır.¹³⁹

1.4.2.6.1. Sağlıkta Dönüşüm Programının Amaç ve Hedefleri

Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın amaçları; sağlık hizmetlerinin etkili, verimli ve hakkaniyetli bir şekilde yürütülmesi, finansmanının sağlanması ve sunulmasıdır. Etkililik; uygulanacak politikaların halkın sağlık düzeyini artırıcı nitelikte olması gerektiğini ifade etmektedir.¹⁴⁰ Sağlık hizmetlerindeki en önemli hedef kişilerin hastalanmasına neden olan faktörlerin ortadan kaldırılmasıdır.¹⁴¹ Verimlilik; kaynakların doğru bir şekilde kullanımını sağlayarak maliyeti düşürüp kaynağın daha fazla hizmet üretmesini sağlamaktır. Hakkaniyet ise kişilerin sağlık hizmetlerine ihtiyaçları doğrultusunda ulaşmalarının ve sağlık hizmetlerinin maliyetine ekonomik güçleri oranında katkıda bulunmalarını ifade eder. Hakkaniyetteki asıl amaç sağlık hizmetlerindeki erişim farklılıklarının en aza indirgenmesidir.¹⁴²

1.4.2.6.2. Sağlıkta Dönüşüm Programının Bileşenleri

1.4.2.6.2.1. Planlayıcı Ve Denetleyici Bir Sağlık Bakanlığı

Sağlıkta Dönüşüm Programı'ndaki Sağlık Bakanlığı'na atfedilen görevler; politika üretmesi, standartları belirlemesi ve kontrol etmesi şeklinde belirlenmiştir. Buna göre oluşturulan Sağlık Bakanlığının yapısı ise kamu ve özel kuruluşlar tarafından sağlığa ayırdıkları kaynakların etkili, verimli ve eşit olarak dağılımını sağlamak üzere yönlendirme görevini yapacak şekilde yeniden düzenlemeler yapılması amaçlanmıştır. Sağlık Bakanlığı, planlama yapan stratejik bir örgüt yapısına kavuşturulacak ve devletin sağlık sektörünü "tek elden planlama" görevini yerine getirecektir.

Bu hedef için Sağlık Bakanlığı dikey yapılanmayı ortadan kaldırıp entegre sağlık hizmetini ön plana çıkaran bir yapılanma modeliyle;

¹³⁹Ömür Genç, Yataklı Tedavi Kurumları Sektör Araştırması, http://www.kalkinma.com.tr/data/file/raporlar/ESA/SA/2005-SA/SA-05-07-24_Yatakli_Tedavi_Kurumlari_Sektoru.pdf, Ankara, 2005, (18.04.2018), s.34

¹⁴⁰Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.24

¹⁴¹Emel Aykır, 2002 – 2012 Sağlık Politikaları ve Sağlıkta Dönüşüm, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014, s.39

¹⁴²Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.24

- Yeni misyonunu, amaçlarını ve görevlerini tanımlaması için yapısını kontrol etmesi,
- İdari ve mali kontrol ve denetimi taşra teşkilatına aktarabilecek yeniden yapılanmayı sağlaması,
- Sağlık hizmetlerini ve sistemini iyileştirmesi ve modernleşirmesi,
- Yeni bir yönetim modeli geliştirerek, merkez ve taşra personelinin yetkilerini, sağlık hizmetlerinin yönetiminde daha fazla sorumluluk alacak şekilde planlaması,
- Mezuniyet öncesi ve mezuniyet sonrası sağlık eğitiminin planlamasında görev alacak ve sağlık hizmeti içinde yer alacak personellere eğitim programları geliştirmesi gerekmektedir.

Sağlık Bakanlığı bu görevlerini yerine getirirken sosyal devlet anlayışı çerçevesinde koruyucu hizmetlere öncelik verecek ve birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirecektir. Sağlık Bakanlığının görev ve sorumluluklarının başında politika hazırlamak ve düzeni denetlemek gelirken, kalite kontrol ve tüketicinin eğitilmesi diğer görevleri arasında yer almaktadır.¹⁴³

1.4.2.6.2.2. Herkesi Tek Çatı Altında Toplayan Genel Sağlık Sigortası

5502 sayılı 20.05.2006 tarihli kanunla kurulan, Sosyal Güvenlik Kurumu ile tüm ülkede kamu sigortaları tek merkezde toplandı. Daha sonra 5510 sayılı 31.05.2006 tarihinde ise Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kabul edildi. Fakat yasa tamamen 1 Ekim 2008 tarihinde yürürlüğe girdi.¹⁴⁴ Genel Sağlık Sigortası; sağlık hizmetlerini SSK, Emekli Sandığı ve BAĞ-KUR gibi ayrı kuruluşlarca sunulması yerine tek çatı altında toplamış ve vatandaşların ödeme gücüne göre katkıda bulunmalarını sağlamıştır.¹⁴⁵

Sağlık sektöründeki hizmet kalitesini arttırmak, her hastaya hakkaniyetli bir şekilde sağlık hizmetlerini sunmak ve doktor ile hasta arasındaki ekonomik ilişkiyi ortadan kaldırmak için toplumun bütününe ilgilendiren zorunlu sağlık sigortacılığına ihtiyaç söz

¹⁴³Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.26-27

¹⁴⁴Emel Pekşen, age, s.67

¹⁴⁵Aytül Kasapoğlu, Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinin Dönüşümü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Sayı No: 19, 2016, <http://www.sosyolojidernegi.org.tr/s/2300/i/2016-Kasapoglu.pdf>, (20.04.2018), s.146

konusudur. Toplumun tümünü sağlık açısından güvence altına alacak bir Genel Sağlık Sigortası yapılması için Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında aşağıdaki konularda çalışmalar yapılmıştır:

- Fakirlik sınırı belirlenecek ve ödeme gücü olmayan kişileri tespit etmek için bir değerlendirme sistemi kurulacak.
- Ödeme gücü olmayanların primlerinin bir kısmını veya tamamını karşılamak üzere kamu kaynakları oluşturulacak.
- Bir sistem kurularak sosyal güvencesi olmayanların primleri toplanacak.
- Sağlık primleri havuzu, kendi iç dengesini kurarak sosyal güvenliğin diğer dallarından ayrılacak.
- Sağlık hizmetlerinde temel teminat paketi belirlenecek.
- Demografik ve epidemiyolojik özelliklere göre sağlık sektöründeki hizmet ihtiyacını belirleyebilecek bir yapı oluşturulacak.
- İhtiyaçlar doğrultusunda hizmet alımı için sözleşme yapacak birimler oluşturulacaktır.
- Hizmetlerin nitelik uygunluğunu belirleyecek bir yapı oluşturulacak.

Ayrıca sağlık sektöründeki kaynakların kullanımını yıllık bazda takip edebilecek bir “Ulusal Sağlık Sigortası” sistemi kurulacak. Genel Sağlık Sigortası’nın yanında özel sağlık sigortacılığına da destek verilerek teşvik edilecek.¹⁴⁶

1.4.2.6.2.3. Yaygın, Erişimi Kolay Ve Güler Yüzlü Sağlık Hizmet Sistemi

1961 yılında 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun ile kurulan sağlık ocağı ve sağlık evleri, zamanının en modern sistemleriydi. Fakat bugün, değişen teknolojiye uyum sağlamak, düzensiz nüfus artışı, gelir dağılımındaki aşırı dengesizlik gibi nedenlerden dolayı 1960’lı yıllardaki mantık yapısını, değişen 21.yüzyıl Türkiye’sine uyarlamak gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda yapılması gereken sağlık hizmeti sunumunda rekabet ortamını arttırmaktır. Sosyalizasyon politikası; kaynakların verimli kullanılması, sağlık hizmetlerinde eşitsizliğin azaltılması ve erişimin kolaylaşması için sağlık sektöründe özel teşebbüse yer verilmesi gerektiğini öngörmektedir. Özel teşebbüsün varlığı ile rekabet yaratılarak, sağlık hizmetlerine

¹⁴⁶Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.28-29

ihtiyaç olan yerdeki kamu kurumlarının desteklenmesi ve içerisinde kamu olanaklarının niteliğinin artırılması amaçlanmıştır.¹⁴⁷

- *Güçlendirilmiş Temel Sağlık Hizmetleri ve Aile Hekimliği*; bu konudaki dönüşümün amacı genelde toplumu oluşturan bireylerin, özelde ise hastaların ve sağlık hizmeti sunucularının göreceli durumlarını iyileştirmek olarak belirlenmiştir. Kırsal bölgelerde sağlık ocakları ile topluma yönelik koruyucu sağlık hizmetleri desteklenirken, kentlerde yetersiz kalan bu sağlık hizmetleri kamu sağlığı merkezlerince örgütlenecek, yaygınlaştırılacak ve disiplinli bir şekilde yürütülecektir. Kişilere yönelik koruyucu hizmetler ile birinci basamak tanı ve tedavi hizmetlerinin kişilerin kendi seçeceği doktorlar ile yürütülmesi amaçlanmıştır. Bunun sonucunda doktor ve hasta arasındaki iletişim artacak ve hastalıkların önlenmesine ve sağlığın düzeltilmesine önemli katkı sağlanacaktır.¹⁴⁸
- *Etkili, Kademeli Sevk Zinciri*; hastanın kendi seçtiği bir doktordan birinci basamak sağlık hizmeti alması etkin sevk zincirinin şartıdır. Bu şartın sağlanması ise temel sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesine ve birinci basamak sağlık hizmeti sunan aile hekiminin hizmet kalitesine bağlıdır. Yani bu sistem hasta memnuniyetine dayalı “aile hekimliği uygulamasını” esas almıştır. Kademeli sevk zinciri sayesinde hastaların birinci basamakta tedavisi sağlanacak ve bunun sonucunda hem hastanedeki hasta yoğunluğu azalacak ve hizmet kalitesinde artış yaşanacak hem de sağlık harcamalarında azalma meydana gelecektir. Kademeli sevk zinciri sistemi tek yönlü değildir. İkinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetlerine tedavi için sevk edilirken tedavinin devamı, izleme ve bakımı için daha alt sağlık hizmetlerine geri gönderilmelidir.¹⁴⁹
- *İdari ve Mali Özerkliğe Sahip Sağlık Kuruluşları*; hastanelerin tümü, bütün vatandaşlara hizmet verebilmek için sigorta kurumu ile sözleşme yapmak ve sevk sistemine uymak zorundadır. Hastaneler hizmet kalitesi ve sözleşme esaslarına bağlı olarak alınan ücretlerden dolayı denetim altında tutulacaktır. Hastanelerin değişen koşullara uyum sağlayabilmesi, sektördeki diğer kuruluşlar ile rekabet edebilmesi ve verimliliğini arttırabilmesi için özerk bir yapıya

¹⁴⁷Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.29-30

¹⁴⁸Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.30

¹⁴⁹Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.31

kavuşturulacaktır. Sağlık kuruluşları devlete bağlı olmak zorunda kalmayacak; belediyeler, özel şirketler, vakıflar, il idareleri, üniversiteler sağlık kuruluşları kurabileceklerdir. Sağlık kuruluşları kar amacı gütmeyen, yatırımda ve planlamada gerekliliği ve verimliliği ön planda tutan kuruluşlar olacaktır.¹⁵⁰

1.4.2.6.2.4. Bilgi Ve Beceri İle Donanmış, Yüksek Motivasyonla Çalışan Sağlık İnsan Gücü

Dönüşümlerin başarılı olabilmesindeki en büyük etken gerekli sayıda ve nitelikte sağlık sunucularının varlığıdır. Hekimlerin ülke ihtiyaçlarına yönelik geliştirilmesi için üniversiteler ile işbirliği sağlanacak ve birinci basamakta yer alan hekimlerin (aile hekimliği) uzmanlaşması için yeni bir müfredat programı düzenlenecektir. Herkes ağız ve diş sağlığı açısından bilinçlendirilecektir. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde tüm diş hekimlerinden azami ölçüde faydalanırken ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetlerinde ise uzman diş hekimlerinden faydalanılacaktır.

Hemşirelik eğitimi üniversiteye temellendirilecek ve hemşirelik hizmetlerinin hasta bakımına yönelik geliştirilmesi için düzenlemeler yapılacaktır. Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın temelini oluşturan "aile sağlığı" kavramının güçlenmesi için "aile sağlığı hemşireliği" geliştirilerek birinci basamakta yer alması sağlanacaktır. Hekimlerin işletme yöneticiliğinde yer alması deneyimsiz yöneticilere neden olmuştur. Oysaki Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın belirlenen amaçlarına ulaşabilmesi için etkili bir yönetim kadrosuna sahip olması gerekir.¹⁵¹

1.4.2.6.2.5. Sistemi Destekleyecek Eğitim Ve Bilim Kurumları

Dönüşümün başarılı bir şekilde gerçekleşmesi ve sürdürülebilmesi için sağlık politikası, sağlık işletmeciliği gibi sağlık sektörü hakkında bilgi sahibi olan kişilere ihtiyaç vardır.¹⁵²

Tıp eğitimi veren kurumları Sağlıkta Dönüşüm Programı amaçları doğrultusunda yönlendirmek ve Hıfzıssıhha Okulunu tekrar açarak faaliyete geçirmek amaçlanmıştır. Hıfzıssıhha Okulu, 10 Ekim 2008 tarihi itibarıyla Türkiye Sağlık Kurumu olarak

¹⁵⁰Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.31-32

¹⁵¹Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.33

¹⁵²Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.33

yeniden yapılanmış ve uzaktan sağlık eğitimi kursları açmayı, sağlık sektörünü geliştirmeyi, sektörler ve uluslararası işbirliğini sağlamayı amaç edinmiştir.¹⁵³

1.4.2.6.2.6. Nitelikli Ve Etkili Sağlık Hizmetleri İçin Kalite Ve Akreditasyon

Sağlık sektöründe hizmet kalitesi, tanı ve tedavi araçları kalitesi kadar önemli bir yere sahiptir. Hizmet kalitesinin belli standartlara uygunluğu, hizmet sunum süreci ve elde edilen çıktılarının değerlendirildiği bir yapının oluşturulması şarttır.¹⁵⁴

Türkiye Sağlıkta Kalite Sistemi, Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında, Sağlık Bakanlığı tarafından hizmet kalitesini yükseltmek, hasta ve çalışan güvenliği ile sağlık sunucuları ve hastaların memnuniyet düzeylerini arttırmak ayrıca etkili, verimli ve hakkaniyetli hizmet sunumu için oluşturulmuş bir sistemdir. Bu sistem, 1., 2., ve 3. basamak özel, kamu ve üniversiteye bağlı tüm sağlık kuruluşlarını içermektedir. Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın "Nitelikli ve Etkili Sağlık Hizmetleri için Kalite ve Akreditasyon" bileşeni Sağlık Bakanlığının hedeflerini oluşturmakta ve Türkiye Sağlıkta Kalite Sisteminin temellerini atmaktadır. Sistemin yasal dayanağı; 2 Kasım 2011 tarihinde onaylanan 663 Sayılı KHK'nin 8. Maddesi olan "Sağlık hizmetlerinde kalite ve akreditasyon kurallarını belirlemek ve uygulamasını sağlamak" hükmüdür. Türkiye Sağlıkta Kalite Sistemi'nin önemli bir kısmı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığınca yürütülmektedir. Daire Başkanlığı, Sağlıkta Akreditasyon Standartlarını belirleme görevini de üstlenmektedir.¹⁵⁵

1.4.2.6.2.7. Akılcı İlaç Ve Malzeme Yönetiminde Kurumsal Yapılanma

İlaç, malzeme ve tıbbi cihazların standardizasyonu, ruhsatlandırması ve bunların yönetimi konularında uluslararası normları yakalayacak özerk kurumlara ihtiyaç vardır.¹⁵⁶

- *Ulusal İlaç Kurumu:* Ülkemizde ilaçlara ve ilaç yapımında kullanılan maddelere yani farmasötik ürünlere yapılan harcamalar oldukça yüksektir. Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında, ilaçlarla ilgili yaşanan sorunların bilimsel

¹⁵³Sedat Bostan, Sağlıkta Dönüşüm Programının Hastane İşletmeleri Üzerindeki Değişim Etkisi (Yönetici Perspektifi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon, 2009, s.31

¹⁵⁴Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.34

¹⁵⁵Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı, <https://kalite.saglik.gov.tr/>, (20.04.2018)

¹⁵⁶Sağlık Bakanlığı, Sağlıkta Dönüşüm, age, (18.04.2018), s.34-35

çalışmalar doğrultusunda tarafların karşılıklı diyalogu ve uzlaşmacı yaklaşımları ile çözülmesini sağlayacak bir platform oluşturulacaktır. İlaçla ilgili politikaları belirleyecek, ilacın ruhsatlandırmasını yapacak, ilaçların üretimi ve pazarlaması gibi faaliyetlerde düzenleyici ve destekleyici olacak “Ulusal İlaç Kurumu”nun kurulması sağlanacaktır.

- *Tıbbi Cihaz Kurumu:* Tıbbi sarf malzeme ve cihaz konusunda da standardizasyon ve denetim önemli bir yere sahiptir. Hastanelerdeki klinik mühendislik hizmetlerine yönelik ulusal düzeyde denetleyici, eğitici ve düzenleyici yetkilere sahip bir Tıbbi Cihaz Kurumunun kurulması düşünülmüştür. Bu kurumun görevleri arasında, veri tabanı oluşturmak, planlama yapmak ve cihazların alımını sağlamak, cihazların analizini yapmak, güvenlik, mühendislik ve mevzuata ilişkin çalışmalar yapmaktır. Eğitim programları düzenleyerek, kişi ve kurumları bu çalışmalar doğrultusunda finanse ederek araştırmaları desteklemek bu kurumun başkaca görevleri arasındadır.

1.4.2.6.2.8. Karar Sürecinde Etkili Bilgiye Erişim; Sağlık Bilgi Sistemi

Sağlıkta Dönüşüm Programının bütün bileşenleri arasında uyumun sağlanabilmesi için entegre bir sağlık bilgi sistemine ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Sağlık hizmeti verilirken iletişim sağlanan kurumların standart tanımları, doktorların veri bankası, uluslararası kabul edilmiş hastalık sınıflaması, ilaç ve tıbbi malzeme kodlamaları gibi standart kodlama sistemleri belirlenmiş ve sektörde kullanılmaya başlanmıştır. Aile Hekimliği Bilgi Sistemi, Tek Düzen Muhasebe Sistemi, Çekirdek Kaynak Yönetim Sistemi, Sağlık Bakanlığı İhale Bilgi Sistemi, Yeşil Kart Bilgi Sistemi, İlaç ve Uluslararası Hastalık Sınıflandırma kodları, Sağlık Kodlama Referans Sunucusu, Organ Nakli ve Doku Bilgi Bankası, Doktor Bilgi Bankası, Teletip Projesi ve Ulusal Sağlık Bilgi Sistemleri kurulmuştur.¹⁵⁷

60. hükümetin kurulmasından sonra Sağlıkta Dönüşüm Programına üç yeni başlık ilave edilmiştir. Bunlar;¹⁵⁸

- Daha iyi bir gelecek için sağlığın geliştirilmesi ve sağlıklı hayat programları

¹⁵⁷Recep Akdağ, age, 2008, s.93-94

¹⁵⁸Recep Akdağ, age, 2008, s.21

- Tarafların harekete geçirilmesi ve sektörler arası işbirliği için çok yönlü sağlık sorumluluğu
- Uluslararası alanda ülkenin gücünü artıracak sınır ötesi sağlık hizmetleridir.

1.4.2.6.3. Sağlık Dönüşüm Programının Aşamaları

1.4.2.6.3.1 Sağlıkta Dönüşüm Projesi: I. Faz 2003-2009

Sağlık Dönüşüm Programının bu aşamasında 21 Nisan 2004 yılında Dünya Bankası ve Sağlık Bakanlığı arasında ikraz anlaşması yapıldıktan sonra bu anlaşma 28 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 30 Haziran 2009 tarihinde projenin son bulmasıyla birlikte ikraz anlaşması da sona ermiştir.¹⁵⁹ 2003 ve 2009 yılları arasında uygulamada olan 1.Faz'da:¹⁶⁰

- Bileşen A-Etkili Kılavuzluk için Sağlık Bakanlığının Yeniden Yapılandırılması,
- Bileşen B-Sağlık Sigorta Fonu ve Sosyal Güvenlik Kurumlarının Kapasitesinin Geliştirilmesi,
- Bileşen C-Sağlık Hizmetleri Sunumunun Reorganizasyonu,
- Bileşen D-Halk Sağlığı Fonksiyonlarının ve İnsan Kaynakları Kapasitesinin Güçlendirilmesi,
- Bileşen E-Proje Yönetimi (PYDB),
- Bileşen F-Sağlık Eğitim Merkezlerinin Tamamlanması (PYDB) şeklinde altı bileşenden ve bunların alt bileşenlerinden söz edilmiştir.

Türkiye'de 1990'lı yıllardan itibaren sağlık hizmetlerinin kalite standartlarını arttırmak, koruyucu sağlık hizmetlerini geliştirmek ve bunların sonucunda toplumun yaşam kalitesini yükselterek ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirleyen en önemli faktörlerden biri olan sağlık hizmetinin iyileşmesini sağlamak üzere sağlık projeleri yapılmaya başlanmıştır. *“Bu çerçevede, Birinci Sağlık Projesini gerçekleştirmek üzere Dünya Bankası'nın Proje Değerlendirme Raporu ve 7 Ekim 1990'da yürürlüğe giren İkraz Anlaşması hükümleri uyarınca Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü (SPGK) kurulmuştur. Dünya Bankası uzmanları ve SPGK tarafından tasarlanan sağlık*

¹⁵⁹Erdal Eke, age, s.145

¹⁶⁰Proje Yönetim Destek Birimi, <http://pydb.saglik.gov.tr/index.php/2014-09-04-11-16-56/sdp-i-faz-tamamland.html>, (09.05.2017)

projelerinin hazırlanmasından ve uygulanmasından sorumlu olan Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü, ilk kurulduğu yıldan bu yana yeni değişimleri yakalayabilmek ve daha etkin çalışabilmek amacıyla organizasyona yönelik olarak yapısal değişiklikler geçirmiş ve son olarak, 24 Mart 2004 yılı Makam Oluruyla, Proje Yönetimi Destek Birimi (PYDB) adını almıştır. 07.08.2009 tarih 262 sayılı Makam Oluruyla İzleme Değerlendirme Koordinatörlüğü ve Proje Uygulama Birimi (Kuş Gribi Projesi) PYDB'ye bağlanmıştır.”¹⁶¹

2003-2009 yılları arasında gerçekleştirilen I.Faz Sağlıkta Dönüşüm Programı sonrası dönüşüm süreci II.Faz olan Sağlıkta Dönüşüm ve Sosyal Güvenlik Reformu Projesi şeklinde devam etmiştir.

1.4.2.6.3.2. Sağlıkta Dönüşüm ve Sosyal Güvenlik Reformu Projesi (II.Faz) 2009-2014

2009-2014 yılları arasında uygulanması hedeflenen proje Sağlıkta Dönüşüm ve Sosyal Güvenlik Reformu Projesidir. *“Projenin finansmanı için Türkiye Cumhuriyeti ve Dünya Bankası arasında 30 Haziran 2009 tarihinde yeni bir ikraz anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma 29 Eylül 2009 tarihinde aktif hale gelmiştir.”* Bu projenin bileşenleri; Sağlık Bakanlığı'nın Stratejik Planına Destek Verilmesi (2010-2014), Koruyucu Sağlık Hizmetleri İçin Çıktı-Bazlı Finansmanın Pilot Çalışmasının Yapılması ve Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Kapasitesinin Geliştirilmesi şeklinde sayılmaktadır. Bu bileşenlerin de alt bileşenleri bulunmaktadır.¹⁶²

1.4.2.6.4. Türkiye’de Sağlık Sektöründe Yaşanan Değişimler ve Sağlıkta Dönüşüm Programı’na Bakış Açısı

Sağlık Dönüşüm Programı ile sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılması ve eşit, etkili ve verimli şekilde yürütülmesi, finansmanın sağlanması hedeflenmiştir. SDP, Sağlıkta Dönüşüm Projesi olan I.Faz ve Sağlıkta Dönüşüm ve Sosyal Güvenlik Reformu Projesi olan II.Faz şeklinde aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalarda Sağlık Bakanlığının yeniden yapılandırılması, sağlık hizmet kalitesinin artırılması, insan kaynaklarının güçlendirilmesi ve sağlık eğitim merkezlerinin tamamlanması, Aile

¹⁶¹Proje Yönetim Destek Birimi, <http://www.pydb.saglik.gov.tr/index.php>, (09.05.2017)

¹⁶²Proje Yönetim Destek Birimi, <http://www.pydb.saglik.gov.tr/index.php/2014-09-04-11-16-56/sdsgrp-ii-faz.html>, (09.05.2017)

Hekimliği uygulayan alanların arttırılması, Kamu Hastaneleri Birliği'nin pilot bölge çalışması ve daha sonra tüm ülkeye uygulanması, Ulusal Halk Sağlığı'nın işlevselleştirilmesi gibi bileşenler belirlenmiştir. Sağlıkta Dönüşüm Programı ile Sağlıklı Toplum amacıyla gerekli görülen reform hareketleri belirlenmiş ve uygulamaya konulmaya başlanmıştır.

İsa Gül'e göre Sağlıkta Dönüşüm Programı; açık sistem özelliğine sahip olan sağlık sektörü, değişen çevre koşullarına uyum sağlayarak yenilik ve değişim yapmalıdır. Bu değişimler sağlık sektörü için bir zorunluluktur. Çünkü sürekli değişen hasta beklentileri, devamlı gelişme gösteren teknolojiler ve tedavi yöntemleri, artan rekabet koşulları, çok fazla sayıda ve farklı uzmanlık sahibi olan çalışanların eğitim ihtiyacı nedeniyle sağlık sektörü sunduğu hizmetlerde değişim yapmak zorunluluğu hissetmektedir. Türkiye'de sağlık hizmetlerinde gerçekleşen en kapsamlı değişim Sağlıkta Dönüşüm Programıdır. Acil Eylem Planı'nda sağlık hizmetleri faaliyetlerinde reform çalışmalarının temeli atıldı. Bu planda "Sağlıklı Toplum" çalışması altında birçok hedeflere yer verildi. Sağlık Dönüşüm Programı'nın amacı; sağlık hizmetlerinin etkili, verimli ve adil bir şekilde organize edilmesi, finansmanın sağlanması ve sunulması olarak ifade edilmiştir. Sağlık hizmetlerinde yaşanan bu değişimler, sağlık kurumlarının çalışmasında, çalışma koşullarında ve ortamlarında değişikliklere neden olmuştur. Bu değişim sürecinde yaşanan zorluklar sağlık çalışanlarının değişime karşı olumsuz tavır sergilemelerine sebep olmuştur. Fakat gerçekleşen her değişim daha gelişmiş hizmet sunumu ve daha iyi çalışma ortamı için yapılmaktadır.¹⁶³

Ayhan Görmüş'e göre Sağlıkta Dönüşüm Programı; *"sağlık hizmetlerinde kamunun ağırlığını azaltan, özel sektöre ve bireysel sorumluluğa daha fazla önem veren, sağlık hizmetlerini rekabet ve sözleşme gibi piyasa araçlarına sokan ve DB tarafından kredi finansmanı sağlanan neoliberal bir sağlık reformu niteliğindedir."* SDP'nin uygulamaya konulmasıyla birlikte kamudaki sözleşmeli personel sayısında yüksek oranda artış yaşanmıştır. Ayhan Görmüş ise sağlık sektöründeki başarının ve hizmet kalitesinin artması için sağlık insan gücünün tek bir istihdam biçimiyle devlet memuru statüsünde istihdam edilmesinin daha uygun olacağını belirtmiştir. Bu sağlık insan

¹⁶³İsa Gül, Hastane Çalışanlarının Örgütsel Değişime Bakış Açılarının İncelenmesi: Afyonkarahisar İli Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2014, s.55-63

gücüne yönelik sorunlar çözülmediği sürece sağlık sektörünün kalitesinden, sürdürülebilirliğinden, ulaşılabilirliğinden yani başarısından söz etmenin mümkün olmayacağını dile getirmiştir. Ülkemizdeki sağlık hizmetlerinin yönetiminin, denetiminin, sunumunun ve finansmanının devlet eliyle yaygın, hakkaniyetli ve ulaşılabilir bir şekilde yapılandırılması gerektiğini belirtmiştir.¹⁶⁴

Şeyda Çavmak ve Doğancaan Çavmak Sağlıkta Dönüşüm Programı sonrasında kişilere sağlık hizmetlerinde ulaşım kolaylaştırılmış olsa da, sağlık hizmetlerinin arzı açısından bölgeler arasında hekim ve yatak sayılarının nüfus ile orantılı bir şekilde dağılımın gerçekleşmediğini belirtmişlerdir.¹⁶⁵ OECD, Türkiye'nin sağlık sektörü girdileri yani ülkedeki hemşire/doktor oranı bakımından OECD'deki en düşük oranlardan birine sahip olduğunu ve bunun sonucunda ise çalışanların birbirleri ile oranı ve beceri dağılımı konusunda sorunların yaşandığını ifade etmiştir.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Ayhan Görmüş, age, s.245-249

¹⁶⁵ Şeyda Çavmak ve Doğancaan Çavmak, Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi ve Sağlıkta Dönüşüm Programı, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/340272>, (04.05.2018)

¹⁶⁶ OECD ve World Bank, OECD Sağlık Sistemi İncelemeleri, Türkiye, (2008), s.13

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA

Bu bölümden önce örgüt ve değişim kavramlarının tanımı yapılmış ve örgütsel değişim konusu geniş kapsamlı incelenmiştir. Daha sonra tezin bir diğer konusu olan “Sağlıkta Dönüşüm Programı” tarihsel süreciyle ele alınmıştır. Bu bölümde ise araştırmanın amacına, önemine, kapsamına, yöntemine, hipotezlerine ve yapılan anket çalışmasından elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1. Araştırmanın Amacı

Gelişen teknolojiye uyum sağlamak, sağlık sunucularından ve sağlık hizmetinden yararlanan kişilerin değişkenlik gösteren istek ve ihtiyaçlarını karşılamak, kaynakların etkin kullanımını sağlamak gibi faktörler, sağlık sektöründeki değişimi kaçınılmaz kılmıştır. Örgütsel değişimin başarıya ulaşmasında, çalışanların değişime bakış açıları önemli bir rol oynar.

Araştırmanın amacı; Sağlıkta Dönüşüm Programı sonucu yaşanan örgütsel değişime ilişkin sağlık sunucularının algılarının belirlenmesi ve buna bağlı olarak değişim sürecinde çalışanların değişime karşı algılarını etkileyen unsurların ortaya konulmasıdır.

2. Araştırmanın Önemi

Örgütsel değişimin başarılı bir şekilde gerçekleşmesinde rol oynayan etkenler arasında; çalışanların değişime bakış açıları ve üst yönetimin değişime yönelik tutumları yer alır. Bu nedenle araştırmamız, sağlık sunucuları algısının örgütsel değişim başarısı üzerindeki etkisini göstermek ve tecrübe edilmiş bir süreçle ilgili veriler ortaya koymak açısından önem arz etmektedir.

3. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, Sağlıkta Dönüşüm Programı sonucu gerçekleşen örgütsel değişim sürecinin sağlık çalışanları tarafından algısını konu edinmiştir. Zaman ve maliyet yetersizliğinden dolayı sağlık çalışanlarının algısını belirlemeye yönelik yapılan araştırma Burdur Devlet Hastanesi ile sınırlandırılmıştır.

Sağlıkta Dönüşüm Programı ile gerçekleşen değişimler; neden, amaç, sonuç, planlama ve uygulama açısından istatistiksel analizler ve nicel verilerle incelenmiştir.

4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada yöntem olarak, alan araştırması uygulanırken; veri toplama aracı olarak ise anket tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın amacına ve kapsamına uygun olarak araştırma planlaması yapılmış, veriler toplanmış ve anket analizi yapılmıştır.

Planlama aşamasında literatür araştırması yapılmış, örneklem belirlenmiş ve anket formu (EK-1) oluşturulmuştur. Anket soruları hekim, hemşire, tıbbi sekreter, idari personel, sağlık memuru, sözleşmeli firma çalışanlarına uygulanacak şekilde birinci bölümde yer alan örgütsel değişim konularını içeren literatür taraması sonucu hazırlanmıştır. Anketin 1. sorusu; Erdal Eke'nin, Neoliberal Devlet Döneminde Sağlıkta Dönüşüm Programı Uygulamalarına Yönelik Sektördeki Paydaşların Algısını belirlemeye yönelik hazırlanmış doktora tezinden alınmıştır.¹⁶⁷ 2., 13. ve 23. sorular; Esin Barutçu'nun, Örgütsel Değişim Yönetimi ve Denizli Tekstil İşletmelerinde Bir Uygulamayla ilgili doktora tezinde yer alan tablolardan oluşturulmuştur.¹⁶⁸ 3., 19., 29., 33. ve 38. sorular; Sezai Öztop'un, Kamu Çalışanlarının Örgütsel Değişim Yönetimi Uygulamalarına Yönelik Algısına ilişkin doktora tezindeki literatür kısmından ve ölçekteki yirmi sekizinci sorudan alınmıştır.¹⁶⁹ 4., 10., 20., 32. ve 34. sorular; Arzu Uzun'un Üniversite ve Kamu Kuruluşlarında Çalışan Hemşirelerin Değişime Karşı Tutumlarının Belirlenmesi üzerine yaptığı yüksek lisans tezinin 3., 4., 15., 19., 23. ve 24. ölçek sorularından oluşturulmuştur.¹⁷⁰ 5. ve 31. sorular; Filiz Çiçek'in Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Kobi'lerdeki Değişim Yönetimi: Gaziantep'te Bir Uygulamayı konu alan yüksek lisans tezinin 23. ve 26. sorularından alınmıştır.¹⁷¹ Anketin 6. ve 28. soruları; Sultan Dağ'ın Hemşirelerin Değişim Yönetimi İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi

¹⁶⁷Erdal Eke, Neoliberal Devlet Döneminde Sağlıkta Dönüşüm Programı Uygulamalarına Yönelik Sektördeki Paydaşların Algısı, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Isparta, (2014), s.252

¹⁶⁸Esin Barutçu, Örgütsel Değişim Yönetimi ve Denizli Tekstil İşletmelerinde Bir Uygulama, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya, (2000)

¹⁶⁹Sezai Öztop, Kamu Çalışanlarının Örgütsel Değişim Yönetimi Uygulamalarına Yönelik Algısı, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Isparta, (2014)

¹⁷⁰Arzu Uzun, Üniversite ve Kamu Kuruluşlarında Çalışan Hemşirelerin Değişime Karşı Tutumlarının Belirlenmesi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (2008)

¹⁷¹Filiz Çiçek, Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Kobi'lerdeki Değişim Yönetimi: Gaziantep'te Bir Uygulama, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, (2007)

konulu yüksek lisans tezinin 11.4. ve 20.6. sorularından alınmıştır.¹⁷² Anketteki 7. ve 21. sorular; Metin Atak'ın Örgütsel Değişim ve Değişime Direnç (Bir Örgüt Ortamının Değişim Açısından Değerlendirilmesi) konusunu incelediği yüksek lisans tezinin literatür bölümünden ve 5. sorusundan oluşturulmuştur.¹⁷³ Ölçek soruları olan 8., 12., 15., 22., 25., 26., 27., 29., 35. sorular, çoktan seçmeli olan 39., 40. ve 41. sorular ve demografik bilgilere yönelik hazırlanan sorular; İsa Gül'ün Hastane Çalışanlarının Örgütsel Değişime Bakış Açılarının İncelenmesi: Afyonkarahisar İli Örneği üzerine yapılan yüksek lisans tezi çalışmasındaki 7., 10., 11., 14., 23., 30., 33. ve 34. ölçek sorularından ve demografik bilgilere yönelik sorulardan alınmıştır.¹⁷⁴ 9. soru; Hasan Özyaşar'ın Uluslararası Pazarlamada Çevresel Faktörlerden Kültürün Yeni Ürünlerin Kabulüne Etkisine yönelik yapılan yüksek lisans tezinin literatür bölümünden oluşturulmuştur.¹⁷⁵ Anketin 11. sorusu; Şeyda Seren'in Değişime Karşı Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Kalite Belgesi Alan Hastanelerde Değişim İle Örgüt Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi üzerine yapılan araştırmasını konu alan doktora tezinin 4. sorusundan alınmıştır. 14. soru; Emin Dursun'un Örgütsel Değişim ve Değişim Karşısında Bireysel Direnç konulu yüksek lisans tezinin literatür bölümünden oluşturulmuştur.¹⁷⁶ Anketin 16. sorusu; Özge Aydın'ın İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Örgütsel Değişime Gösterdikleri Bireysel Direncin İncelenmesi konulu yüksek lisans tezinin literatür bölümünden oluşturulmuştur.¹⁷⁷ 17. ve 30. sorular; Örgütlerde Değişim ve Değişim Sürecinin İşgörenlerce Algılanması Üzerine Bir Alan Araştırması yapan Dilek Uslu'nun yüksek lisans tezindeki ölçek sorularından alınmıştır.¹⁷⁸ Anketin 18. sorusu; Dilek Memişoğlu'nun Sağlık Hizmetlerinde Yaşanan Dönüşüm ve Etkileri

¹⁷²Sultan Dağ, Hemşirelerin Değişim Yönetimi İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (2010)

¹⁷³Metin Atak, Örgütsel Değişim ve Değişime Direnç (Bir Örgüt Ortamının Değişim Açısından Değerlendirilmesi), Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, (2001)

¹⁷⁴İsa Gül, Hastane Çalışanlarının Örgütsel Değişime Bakış Açılarının İncelenmesi: Afyonkarahisar İli Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, (2014)

¹⁷⁵Hasan Özyaşar, Uluslararası Pazarlamada Çevresel Faktörlerden Kültürün Yeni Ürünlerin Kabulüne Etkisi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, (2007)

¹⁷⁶Emin Dursun, Örgütsel Değişim ve Değişim Karşısında Bireysel Direnç, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, (2007)

¹⁷⁷Özge Aydın, İlkokul Ve Ortaokul Öğretmenlerinin Örgütsel Değişime Gösterdikleri Bireysel Direncin İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, (2014)

¹⁷⁸Dilek Uslu, Örgütlerde Değişim ve Değişim Sürecinin İşgörenlerce Algılanması Üzerine Bir Alan Araştırması: Sağlık Bakanlığı Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Örneği, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (2006)

konusu üzerine yaptığı doktora tezinin 8.a ölçek sorusundan alınmıştır.¹⁷⁹ 24. soru; Nuray Niğdelioğlu'nun Örgütsel Değişim Yönetimi ve Seramik Sektöründe Uygulaması konulu yüksek lisans tezinin literatür bölümünden oluşturulmuştur.¹⁸⁰ 36. soru; Döndü Sönmez Özkan'ın Sağlıkta Dönüşüm Programının Hasta Memnuniyeti Üzerine Etkileri konulu yüksek lisans tezinin 17. sorusundan alınmıştır.¹⁸¹ Anketin 37. sorusu ise İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Değişme Ve Örgütsel Değişime Direnme Olgularını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma yapan Başak Sümter Çakır'ın yüksek lisans tezinin literatür bölümünden oluşturulmuştur.¹⁸² Anket soruları; kesinlikle katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), kesinlikle katılmıyorum (1) olarak beşli likert şeklinde hazırlanmış ve ankette çoktan seçmeli sorular ile açık uçlu sorulara yer verilmiştir.

Anketin açıklama kısmında araştırmanın yapılma amacı ve bilgilerin gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir. Anketin birinci bölümü ise katılımcıların yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, eğitim durumu, çalışma statüleri, hastanedeki çalışma süreleri ve görevleri ile ilgili demografik bilgilere yönelik yedi adet sorudan oluşturulmuştur. Burada katılımcıların kimlik bilgilerini tespit edici sorulara yer verilmemiştir.

Anketin ikinci bölümü; araştırmanın birinci bölümünde yer alan örgütsel değişim konularını içeren değişimin nedenleri, amaçları ve sonuçlarını, değişimin planlanmasını ve uygulanmasını, çalışanların değişime meraklarını belirleyecek içerikte hazırlanmıştır. Hastanedeki yaşanan değişim konularını, değişime direnç türlerini ve hastanenin yönetim biçimini öğrenmek için oluşturulan çoktan seçmeli sorulara da yer verilmiştir.

¹⁷⁹Dilek Memişoğlu, Sağlık Hizmetlerinde Yaşanan Dönüşüm ve Etkileri: Batı Akdeniz Bölgesi İl Merkezleri Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Isparta, (2011)

¹⁸⁰Nuray Niğdelioğlu, Örgütsel Değişim Yönetimi Ve Seramik Sektöründe Uygulaması, Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, (2007)

¹⁸¹Döndü Sönmez Özkan, Sağlıkta Dönüşüm Programının Hasta Memnuniyeti Üzerine Etkiler, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, (2012)

¹⁸²Başak Sümter Çakır, İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Değişme Ve Örgütsel Değişime Direnme Olgularını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi. Konya, (2009)

Tablo 8: 0.05 Örneklem Hatasına Göre Evren Büyüklüğü

Evren Büyük- Lüğü	+ 0.03 örnekleme hatası (d)			+0.05 örnekleme hatası (d)			+0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3
	q=0.5	q=0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 Milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak:Evren Büyüklüğü, <http://www.tezhocasi.com/tez-onerisi-nasil-yazilir/>, (07.03.2018)

Tablo 8 incelendiğinde, evren büyüklüğü 750 kişi olan araştırmalarda örneklem sayısının 254 kişi olduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmanın evrenini, Burdur Devlet Hastanesindeki hekim, hemşire, tıbbi sekreter, idari personel, sağlık memuru, sözleşmeli firma çalışanları ve diğer çalışanlar şeklinde 751 çalışan oluşturmaktadır.

Tablo 9: Burdur Devlet Hastanesi Çalışan Sayısı

Hemşire	290
Doktor	116
Tıbbi Sekreter	46
İdari Personel	107

Sağlık Memuru	92
Diğer	100
Toplam	751

Burdur Devlet Hastanesindeki toplam çalışan sayısı 751 kişi olup bu sayıyı temsil edecek örneklem sayısı ise 265 kişiden oluşturulmuştur. Bu 265 kişiye olasılığa dayalı olmayan örneklemede yer alan kolayda örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır.

Anketin yapılabilmesi için Burdur İl Sağlık Müdürlüğü ile görüşmeler ve yazışmalar yapılarak kurumdan gelen onay yazısıyla gerekli hukuki prosedür tamamlandıktan sonra Burdur Devlet Hastanesi Müdürlüğüne başvuruda bulunulmuş ve hastane personeline doğrudan ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretler esnasında anketle ilgili açıklamalarda bulunulmuş ve anket çalışmaları yapılmıştır.

5. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın temeli, Sağlıkta Dönüşüm Programı sonucunda hastanelerde yaşanan değişimin sağlık sunucuları tarafından algısını belirlemektir. Araştırmanın temelinden hareketle aşağıdaki hipotezlere ulaşılmıştır:

Hipotez 1: Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 2: Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 3: Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 4: Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 5: Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 6: Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 7: Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 8: Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 9: Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 10: Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 11: Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 12: Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 13: Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 14: Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 15: Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 16: Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 17: Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 18: Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 19: Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 20: Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 21: Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 22: Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 23: Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 24: Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 25: Hastane çalışanlarının mevcut kurumdaki görevlerine göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 26: Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 27: Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 28: Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 29: Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 30: Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 31: Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 32: Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 33: Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 34: Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 35: Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Hipotez 36: Katılımcıların hastanemizdeki değişimler kaynakların etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile değişimin sonucunda hastanedeki kaynakların daha etkin ve verimli kullanıldığına inanıyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 37: Katılımcıların hastanemizdeki değişimler hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerinin arttırmak için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile değişimin sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 38: Katılımcıların çalışanların planlanan değişimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması değişime direnç göstermelerine neden olur konusundaki görüşleri ile hastanedeki yönetim biçimi konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 39: Katılımcıların hastanemizde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile teknolojik gelişmeler ve yenilikler

hastanemizde değişime neden olmaktadır konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 40: Katılımcıların ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur konusundaki görüşleri ile sağlık çalışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 41: Katılımcıların hastanemizdeki değişimler hizmet binalarının ve gerekli donanımlarının yenilenmesi için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 42: Katılımcıların hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 43: Katılımcıların hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 44: Katılımcıların rgt içi nedenler (eğitim ihtiyaı, verimliliğin düşmesi, hedeflerin değişmesi, krizler vb.) hastanemizde değişime neden olur konusundaki görüşleri ile değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

6. Verilerin Toplanması

Hastaneye ziyaretler gerçekleştirilerek katılımcılara açıklamalarda bulunulmuőtur ve ankete katılımları saęlanılmıőtır. Anket çalışmalarının yapılabilmesi için Burdur İl Sağlık Müdürlüğüne 31.01.2018 tarihli dilekçeyle başvuru yapılmış ve Klinik Araştırmalar inceleme komisyonununun 12.02.2018 tarihli kararı ve 23286918-806.02.02-E.701 sayılı belgesi ile onaylanmıőtır. Burdur Devlet

Hastanesinde 05.03.2018 tarihinde anket çalışmasına başlanılmış ve 30.03.2018 tarihinde tamamlanmıştır.

Araştırma kapsamında, hekim, hemşire, sağlık memuru, tıbbi sekreter, idari personel, sözleşmeli firma çalışanları ve diğer sağlık personellerinden oluşan toplam 751 çalışandan 265 tanesine anket çalışması uygulanmıştır.

7. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi için SPSS 22 programından yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik düzeyi (Cronbach's Alpha kat sayısı) 0,82'dir. Katılımcıların ölçek sorularına verdikleri yanıtlar demografik değişkenlere göre analiz edilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Yapılan One Sample Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testlerinin her ikisinde de verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu nedenle demografik sorulara ölçek sorularını karşılaştırmak için non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Katılımcıların cinsiyetleri göre ölçek verilerini karşılaştırmak için Mann Whitney U testi kullanılırken, yaş grupları, eğitim durumları, mevcut kurumlarındaki çalışma süreleri ve kurumlarındaki görevlerine göre ölçek verilerini karşılaştırmak için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H testi sonucunda grupların arasında anlamlı farklılık olması durumunda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Yapılan bu analizlerde anlamlılık düzeyi $p \leq 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri ile çoktan seçmeli sorulara verdikleri yanıtlar ve kurumlarının yönetilme şeklinin yüzdeler dağılımlarının belirlenmesinde frekans analizinden yararlanılmıştır. Ölçek sorularına ilişkin ortalama ve standart sapmaların belirlenmesinde ise tanımlayıcı istatistik analizi yapılmıştır. İlişkili sorular arasında korelasyon analizi yapılmıştır.

8. Araştırmanın Bulguları

8.1. Normallik Testi Sonuçları

Tablo 10: Ölçek Maddelerinin Normallik Testi Sonuçları

Alt boyutlar	Maddeler	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
		Statistic	P	Statistic	P
Değişimin Amaçları	S1	,285	,000	,855	,000
	S16	,271	,000	,861	,000
	S18	,202	,000	,903	,000
	S27	,246	,000	,877	,000
	S34	,204	,000	,907	,000
	S36	,244	,000	,882	,000
	S37	,276	,000	,861	,000
Değişimden Haberdar Olma	S6	,271	,000	,862	,000
	S8	,222	,000	,891	,000
	S17	,230	,000	,881	,000
	S31	,214	,000	,904	,000
	S35	,248	,000	,870	,000
Değişimin Nedenleri	S3	,216	,000	,903	,000
	S7	,193	,000	,903	,000
	S9	,276	,000	,875	,000
	S14	,269	,000	,871	,000
	S24	,254	,000	,886	,000
	S26	,279	,000	,869	,000
Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler	S5	,238	,000	,892	,000
	S12	,237	,000	,890	,000
	S15	,301	,000	,848	,000
	S19	,265	,000	,865	,000
	S22	,219	,000	,897	,000
	S25	,268	,000	,881	,000

Alt boyutlar	Maddeler	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
		Statistic	P	Statistic	P
	S29	,201	,000	,901	,000
	S33	,203	,000	,905	,000
	S38	,212	,000	,904	,000
Değişimin Planlanması ve Uygulanması	S10	,245	,000	,883	,000
	S21	,233	,000	,882	,000
	S28	,282	,000	,856	,000
	S30	,188	,000	,907	,000
Değişimin Sonuçları	S2	,265	,000	,873	,000
	S11	,194	,000	,892	,000
	S13	,196	,000	,895	,000
	S23	,203	,000	,909	,000
Çalışanların Değişime Merakı	S4	,296	,000	,849	,000
	S20	,249	,000	,888	,000
	S32	,257	,000	,872	,000

Tablo 10 incelendiğinde, ölçeğin tüm sorularının normal dağılım göstermediği görülmektedir. Bundan dolayı parametrik olmayan yöntemler ile istatistiksel analizler yapılacaktır.

8.2. Demografik Bilgilere İlişkin İstatistikî Bilgiler

Tablo 11: Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans Analizi

Değişkenler	Alt değişkenler	F	%
Yaş grubu	18-24	7	2,6
	25-31	53	20,0
	32-38	94	35,1
	39-45	86	32,8
	46-52	19	7,2
	53+	6	2,3
Toplam		265	100,0
Cinsiyet	Erkek	76	28,7
	Kadın	189	71,3
Toplam		265	100,0

Medeni durum	Evli	219	82,6
	Bekar	46	17,4
Toplam		265	100,0
Eğitim durumu	Lise	21	7,9
	Ön Lisans	69	26,0
	Lisans	166	62,6
	Yüksek Lisans	9	3,4
Toplam		265	100,0
Çalışma statüsü	657	198	74,7
	Sözleşmeli	65	24,5
	Diğer	2	0,8
Toplam		265	100,0
Kurumdaki Görev Süresi	1-5	68	26,0
	6-10	103	38,5
	11-15	59	22,3
	16-20	21	7,9
	21+	14	5,3
Toplam		265	100,0
Kurumdaki Görev	Hekim	4	1,5
	Hemşire	153	57,7
	Tıbbi Sekreter	35	13,2
	İdari Personel	14	5,3
	Sağlık Memuru	37	14,0
	Sözleşmeli Firma Çalışanları	3	1,1
	Diğer	19	7,2
Toplam		265	100,0

Tablo 11 incelendiğinde, araştırmaya katılanların %2,6'sı 18-24 yaş grubunda, %20'si 25-31 yaş grubunda, %35,1'i 32-38 yaş grubunda, %32,8'i 39-45 yaş grubunda, %7,2'si 46-52 yaş grubunda, %2,3'ü ise 52+ yaş grubundadır. Katılımcıların %28,7'si erkek, %71,3'ü kadın ve %82,6'sı evlidir. Katılımcıların %7,9'u lise mezunu, %26,0'sı ön lisans mezunu, %62,6'sı lisans mezunu, %3,4'ü yüksek lisans mezunudur. Katılımcıların %74,7'si 657'ye bağlı olarak çalıştıklarını, %24,5'i sözleşmeli olarak çalıştıklarını, %0,8'si ise taşeron ve 926'ya bağlı olarak çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %26,0'sı 1-5 yıldır, %38,5'i 6-10 yıldır, %22,3'ü 11-15 yıldır, %7,9'u 16-20 yıldır ve %5,3'ü 21+ yıldır mevcut kurumlarında çalışmaktadır. Katılımcıların %57,7'si hemşire, %13,2'si tıbbi sekreter, %5,3'ü idari personel, %14,0'ı sağlık memuru, çok düşük oran ile %1,5'i hekim ve %1,1'i sözleşmeli firma çalışanı olarak, %7,2'si ise diğer görevlerde çalıştıklarını belirtmişlerdir.

8.3. Hastanedeki Yönetim Biçimine İlişkin İstatistikî Bilgiler

Tablo 12: Katılımcıların Hastanelerindeki Yönetim Biçimine İlişkin Görüşleri

Yönetim Biçimi	F	%
Otokratik	110	41,5
Yardımseser	44	16,6
Katılımcı	63	23,8
Demokratik	41	15,5
Dönüşümcü	7	2,6
Toplam	265	100,0

Katılımcıların %41,5'i kurumun otokratik, %16,6'sı yardımseser, %23,8'i katılımcı, %15,5'i demokratik ve %2,6'sı dönüşümcü anlayışla hastanelerinin yönetildiğini düşünmektedir. Katılımcıların, %41,5'i yönetimin emir veren, iş merkezli ve aslarına güvenmeyen bir yapıya sahip olduklarını belirtmişken %23,8' i ise asların kendilerini yeteri kadar serbest hissettiklerini ve yöneticinin asların fikirlerini aldıklarını belirtmiştir (Bkz. Tablo 12). Yönetimin değişim sürecinde aslara yardımcı olduğu, asların fikrini aldığı ve motive ettiği yapıya sahip dönüşümcü yönetim biçimine katılım çok düşük olmuştur.

8.4. Hastanede Yapılan Değişim Konularına İlişkin İstatistikî Bilgiler

Tablo 13: Katılımcıların Hastanede Yapılan Değişim Konularına İlişkin Görüşleri

Değişim türü	F	%
İşlerin yapılma şekillerinde değişim	160	19,7
Hastane içi prosedür değişimleri	128	15,7
Hastane personeline değişim	131	16,1
Teknolojik değişim	126	15,5
Görev tanımlarında değişim	97	11,9
Hastanenin fiziki değişimi	71	8,7
Kurum politikalarında değişim	64	7,9
Çalışma saatlerinde değişim	36	4,4
Toplam	813	100,0

Katılımcıların çalıştıkları kurumlarda en fazla meydana gelen değişimler; işlerin yapılma şekillerinde görülürken (%19,7), ikinci değişim ise hastane içi prosedür değişimi (%15,7) ile hastane personelindeki değişimler (%16,1) şeklinde görülmektedir. Bir diğer yüksek orana sahip olan değişim konusu ise teknolojik değişimdir (%15,5) (Bkz. Tablo 13).

8.5. Hastanede Görülen Değişime Direnç Türlerine İlişkin İstatistikî Bilgiler

Tablo 14: Katılımcıların Hastanedeki Değişime Direnç Türlerine İlişkin Görüşleri

Direnç türü	F	%
Değişimin istemediğini sözlü olarak açıkça belirtme	162	20,4
İşi yavaşlatma	132	16,6
İş ortamında huzursuzluk çıkarma	106	13,3
Hastane içinde çalışılan birimi değiştirme	97	12,2
Devamsızlık yapma (rapor, izin alma)	97	12,2
İşi eksik yapma	60	7,5
Yöneticilerle iletişimi kesme	58	7,3
İşten / Kurumdan ayrılma	46	5,8
İşe geç gelme	26	3,3
Diğer	10	1,3
Toplam	794	100,0

Katılımcıların çalıştıkları kurumlarda değişime karşı en fazla gösterilen direnç türleri; değişimin istenmediğinin sözlü olarak açıkça belirtilmesi (%20,4), işi yavaşlatma (%16,6), iş ortamında huzursuzluk çıkarma (%13,3) ve hastane içinde çalışılan birimin değiştirilmesi (%12,2) şeklinde sıralanmıştır. %1,3'lük kısım ise "Hiçbirini yapmayız" şeklinde açıklamada bulunmuştur (Bkz. Tablo 14). Yönetim şekli otokratik bir yapıya sahip olursa değişime karşı direnç artar. Değişime direnç göstermeyi engelleyebilmek için otokratik yönetim biçimi yerine astları motive eden, astların fikrini önemseyen dönüşümcü yönetim biçimi tercih edilmelidir.

8.6. Katılımcıların Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması

Tablo 15: Katılımcıların Değişim Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Maddeler	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)
S1 (Hastanemizdeki değişimler hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırmak için gerçekleşmektedir)	3,63	1,175
S16 (Hastanemizdeki değişimler monotonluğu gidermek ve çalışanların motivasyonunu arttırmak için gerçekleşmektedir)	2,31	1,125
S18 (Hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir)	3,22	,958
S27 (Hastanemizde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için gerçekleşmektedir)	3,09	1,126
S34 (Hastanemizdeki değişimler kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir)	2,87	1,002
S36 (Hastanemizdeki değişimler hizmet binalarının ve gerekli donanımlarının yenilenmesi için gerçekleşmektedir)	3,08	1,095
S37 (Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir)	2,65	,936

Tablo 15 incelendiğinde, katılımcıların “Hastanemizdeki değişimler monotonluğu gidermek ve çalışanların motivasyonunu arttırmak için gerçekleşmektedir” görüşüne orta düzeyin altında katıldığı, “Hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir”, “Hastanemizde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için gerçekleşmektedir”, “Hastanemizdeki değişimler kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir”, “Hastanemizdeki değişimler hizmet binalarının ve gerekli donanımlarının yenilenmesi için gerçekleşmektedir” ve “Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir” görüşlerine orta düzeyde katılmakta ve “Hastanemizdeki değişimler hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırmak için gerçekleşmektedir” görüşüne ise orta düzeyin üzerinde katılmaktadır.

Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar dikkate alındığında değişimin yapılma amaçları genellikle daha iyi hizmet kalitesi ve hızlı hizmet sunumu sağlayabilmek, hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırabilmek için gerçekleştirilirken monotonluğu giderici ve hastane çalışanlarının motivasyonunu artırıcı nitelikte değişim yapılmamakta olduğu anlaşılmıştır.

Burdur Devlet Hastanesindeki çalışanlar değişimin hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırmak için yapıldığını belirtirken, Erdal Eke'nin Doktora Tezi'nde hastalara yöneltilen ölçekte ise Sağlıkta Dönüşüm Programı sonucunda hastaların hastane hizmetlerindeki memnuniyet düzeylerinin arttığını belirtmişlerdir. İsa Gül tezinde de özel hastanede ve devlet hastanesinde katılımcılara uyguladığı çalışma sonucunda değişimin daha çok hasta ve hasta yakınlarının kaliteli hizmet alması amacıyla yapıldığını belirtmiştir. Dilek Memişoğlu'nun yaptığı çalışmada ise sağlık hizmetlerinin kaliteli bir şekilde sunulması ilk amaç olarak belirlenmişken sağlık hizmetlerinin daha hızlı sunulması bir diğer amaç olarak sıralanmıştır. Bu çalışmada ise sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması amacına orta düzeyde katılım sağlanmıştır. Döndü Sönmez Özkan'ın Yüksek Lisans Tezi'nde hastalar "hizmet binaları ve gerekli donanımlar yenilenmiştir" ifadesine yüksek katılım sağlarken Burdur Devlet Hastanesindeki iş görenler ise değişimin amaçları arasında yer alan hizmet binalarının ve gerekli donanımların yenilenmesi amacına orta düzeyde katılım sağlamışlardır.

Burdur Devlet Hastanesinde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için yapılmaktadır. İsa Gül'ün Yüksek Lisans Tezi'nde özel hastane ve devlet hastanesindeki çalışanlarda değişimin yeniliklere uyum sağlamak için yapıldığını belirtmişlerdir. Fakat özel hastanedeki çalışanlar, yeniliklere uyum sağlamak için yapıldığı görüşüne daha çok katılım sağlamışlardır.

Tablo 16: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S1	18-24	7	4,14	0,377	158,57	5,018	,414
	25-31	53	3,60	1,230	132,02		

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	32-38	93	3,48	1,185	122,62		
	39-45	87	3,79	1,068	141,53		
	46-52	19	3,84	1,118	145,03		
	53+	6	3,00	1,897	111,00		
S16	18-24	7	2,28	1,380	127,07	2,515	,774
	25-31	53	2,49	1,170	144,52		
	32-38	93	2,27	1,136	131,11		
	39-45	87	2,19	1,021	127,68		
	46-52	19	2,26	1,194	129,50		
	53+	6	2,66	1,366	155,67		
S18	18-24	7	3,57	,786	157,50	8,349	,138
	25-31	53	3,28	,968	139,30		
	32-38	93	3,11	1,030	125,12		
	39-45	87	3,26	,933	137,15		
	46-52	19	2,94	,524	108,16		
	53+	6	4,00	,894	189,33		
S27	18-24	7	3,67	,816	156,50	8,370	,137
	25-31	53	2,85	1,108	118,53		
	32-38	93	3,11	1,056	134,29		
	39-45	87	3,11	1,242	134,50		
	46-52	19	2,93	,799	129,50		
	53+	6	4,20	1,304	202,75		
S34	18-24	7	3,42	,975	170,71	5,436	,365
	25-31	53	2,81	,961	127,35		
	32-38	93	2,80	1,024	128,32		
	39-45	87	2,87	1,020	134,08		
	46-52	19	2,94	1,025	136,97		
	53+	6	3,50	,547	183,25		
S36	18-24	7	3,57	1,133	166,21	4,220	,518
	25-31	53	2,88	1,049	118,78		
	32-38	93	3,07	1,105	131,91		

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	39-45	87	3,17	1,133	139,64		
	46-52	19	3,15	,834	136,21		
	53+	6	3,00	1,264	130,25		
S37	18-24	7	3,14	,899	172,00	11,052	,050
	25-31	53	2,83	1,014	146,87		
	32-38	93	2,50	,867	122,47		
	39-45	87	2,57	,960	127,16		
	46-52	19	3,05	,848	165,47		
	53+	6	2,33	,516	110,00		

Tablo 16 incelendiğinde, katılımcıların değişimin amaçları konusundaki görüşlerden “Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir” görüşüne katılma düzeylerinin yaş gruplarına göre soru 37’nin significance (sig.) yani anlamlılık değeri ,050 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimin amaçları konusundaki diğer görüşlere katılma düzeylerinin ise yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Farklılık olan “Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir” görüşünde 46-52 yaş grubundaki katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi 32-38 yaş, 39-45 yaş ve 52+ yaş grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde yüksek ve 25-31 yaş grubundaki katılımcıların katılma düzeyi 32-38 yaş grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir. En yüksek ortalama ise 18-24 yaş grubuna aittir.

Tablo 17: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Cinsiyet	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	Sıra top.	U	P (sig.)
S1	Erkek	76	3,63	1,081	129,51	9843,0	6917,0	,621
	Kadın	189	3,64	1,196	134,40	25402,0		

Madde	Cinsiyet	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	Sıra top.	U	P (sig.)
S16	Erkek	76	2,39	1,096	140,41	10671,5	6618,5	,294
	Kadın	189	2,26	1,126	130,02	24573,5		
S18	Erkek	76	3,17	,900	129,08	9810,0	6884,0	,579
	Kadın	189	3,23	,979	134,58	25435,0		
S27	Erkek	76	3,10	1,217	134,12	10193,0	7097,0	,875
	Kadın	189	3,07	1,076	132,55	25052,0		
S34	Erkek	76	2,72	,917	122,39	9301,5	6375,5	,135
	Kadın	189	2,93	1,031	137,27	25943,5		
S36	Erkek	76	3,01	1,171	129,39	9833,5	6907,5	,611
	Kadın	189	3,11	1,055	134,45	25411,5		
S37	Erkek	76	2,47	,972	118,95	9040,0	6114,0	,044
	Kadın	189	2,71	,912	138,65	26205,0		

Tablo 17 incelendiğinde, katılımcıların değişimin amaçları konusundaki “Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir” görüşüne katılma düzeylerinin katılımcıların cinsiyetlerine göre soru 37’nin anlamlılık değeri ,044 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$) ve kadın katılımcıların bu görüşe daha yüksek düzeyde katıldığı, değişimin amaçları konusundaki diğer görüşlere katılma düzeyinin ise katılımcıların cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir.

Tablo 18: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S1	Lise	21	3,71	1,146	137,45	,260	,967
	Ön Lisans	69	3,52	1,346	129,51		
	Lisans	166	3,68	1,084	133,85		
	Yüksek Lisans	9	3,66	1,224	133,72		
S16	Lise	21	2,38	1,395	130,64	,780	,854

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	Ön Lisans	69	2,30	1,154	132,75		
	Lisans	166	2,29	1,040	134,49		
	Yüksek Lisans	9	2,22	1,641	112,83		
S18	Lise	21	2,95	1,203	116,60	2,452	,484
	Ön Lisans	69	3,21	,968	133,42		
	Lisans	166	3,27	,903	136,25		
	Yüksek Lisans	9	2,88	1,166	108,06		
S27	Lise	21	2,90	1,410	122,64	2,059	,560
	Ön Lisans	69	3,07	1,047	132,58		
	Lisans	166	3,13	1,100	136,02		
	Yüksek Lisans	9	2,66	1,224	104,67		
S34	Lise	21	2,61	1,023	115,57	7,039	,071
	Ön Lisans	69	2,78	1,027	124,99		
	Lisans	166	2,97	,972	140,87		
	Yüksek Lisans	9	2,22	1,092	89,83		
S36	Lise	21	2,85	1,195	118,71	3,134	,371
	Ön Lisans	69	2,95	,991	123,11		
	Lisans	166	3,16	1,102	138,34		
	Yüksek Lisans	9	3,22	1,301	143,72		
S37	Lise	21	2,66	1,016	134,43	6,689	,082
	Ön Lisans	69	2,75	,881	141,70		
	Lisans	166	2,63	,928	132,30		
	Yüksek Lisans	9	1,88	1,054	75,89		

Tablo 18 incelendiğinde, katılımcıların eğitim durumlarına göre değişimin amaçları konusundaki görüşlere katılma düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 19: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S1	1-5	69	3,71	1,072	135,59	8,734	,068
	6-10	102	3,50	1,224	125,44		
	11-15	59	3,52	1,150	124,56		
	16-20	21	3,95	1,283	158,24		
	21+	14	4,28	,726	173,07		
S16	1-5	69	2,47	1,220	142,47	5,109	,276
	6-10	102	2,31	1,125	133,60		
	11-15	59	2,23	,953	132,63		
	16-20	21	1,85	1,014	101,45		
	21+	14	2,28	1,266	130,82		
S18	1-5	69	3,27	,921	137,40	1,268	,867
	6-10	102	3,26	,943	134,95		
	11-15	59	3,10	,959	125,12		
	16-20	21	3,14	1,108	126,95		
	21+	14	3,21	1,050	139,43		
S27	1-5	69	2,94	1,041	123,70	3,290	,511
	6-10	102	3,19	1,099	140,05		
	11-15	59	3,05	1,151	130,25		
	16-20	21	2,95	1,430	124,83		
	21+	14	3,35	,928	151,32		
S34	1-5	69	2,84	,949	130,05	11,061	,026
	6-10	102	2,74	1,001	123,37		
	11-15	59	3,10	1,011	150,36		
	16-20	21	2,61	1,116	113,33		
	21+	14	3,35	,841	174,00		
S36	1-5	69	3,08	1,039	132,59	5,343	,254
	6-10	102	3,11	1,196	136,14		
	11-15	59	2,94	1,007	122,14		
	16-20	21	2,95	1,071	124,88		

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	21+	14	3,64	,744	170,11		
S37	1-5	69	2,94	,983	155,06	21,857	,000
	6-10	102	2,41	,824	115,46		
	11-15	59	2,74	,975	139,56		
	16-20	21	2,19	,679	100,14		
	21+	14	3,14	,949	173,71		

Tablo 19 incelendiğinde, katılımcıların değişimin amaçları konusundaki görüşlerden “Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir” ve “Hastanemizdeki değişimler kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir” görüşlerine katılma düzeylerinin mevcut kurumlarındaki çalışma süresine göre soru 37’nin anlamlılık değeri (p) ,000 ve soru 34’ün anlamlılık değeri (p) ,026 oldukları için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştıkları ($p \leq 0,05$), değişimin amaçları konusundaki diğer görüşlere katılma düzeylerinin ise mevcut kurumlarındaki çalışma süresine göre anlamlılık değerleri ,068; ,276; ,867; ,511 ve ,254 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Farklılık olan “Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir” görüşünde mevcut kurumlarında 1-5 yıldır ve 21+ yıldır çalışan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi, mevcut kurumlarında 6-10 yıldır ve 16-20 yıldır çalışan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p \leq 0,05$). “Hastanemizdeki değişimler kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir” görüşünde mevcut kurumlarında 11-15 yıldır ve 21+ yıldır çalışan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi, mevcut kurumlarında 1-5 yıldır, 6-10 yıldır ve 16-20 yıldır çalışan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p \leq 0,05$).

Tablo 20: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimin Amaçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S1	Hekim	4	4,25	1,500	184,25	8,505	,203
	Hemşire	153	3,71	1,166	138,71		
	Tıbbi Sekreter	35	3,68	1,050	132,47		
	İdari Personel	14	3,71	1,325	140,86		
	Sağlık Memuru	37	3,24	1,164	106,27		
	Sözleşmeli Firma Çalışanları	3	3,33	1,154	109,00		
	Diğer	19	3,57	1,121	127,29		
S16	Hekim	4	2,50	,577	160,50	4,852	,563
	Hemşire	153	2,28	1,133	131,52		
	Tıbbi Sekreter	35	2,54	1,146	149,47		
	İdari Personel	14	1,92	,730	113,07		
	Sağlık Memuru	37	2,37	1,209	136,34		
	Sözleşmeli Firma Çalışanları	3	2,33	,577	147,50		
	Diğer	19	2,05	1,129	114,68		
S18	Hekim	4	4,50	,577	228,75	19,183	,004
	Hemşire	153	3,33	,947	141,93		
	Tıbbi Sekreter	35	3,14	1,033	129,57		
	İdari Personel	14	3,14	,662	126,00		
	Sağlık Memuru	37	3,02	,865	116,39		
	Sözleşmeli Firma Çalışanları	3	2,33	,577	59,50		
	Diğer	19	2,68	,945	96,37		
S27	Hekim	4	4,50	,577	225,50	8,653	,194
	Hemşire	153	3,08	1,105	132,94		
	Tıbbi Sekreter	35	3,17	1,042	138,43		
	İdari Personel	14	3,07	,997	130,32		
	Sağlık Memuru	37	2,91	1,210	121,73		
	Sözleşmeli Firma	3	2,33	1,527	87,83		

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
	Çalışanları						
	Diğer	19	3,10	1,149	135,03		
S34	Hekim	4	3,50	,577	183,25	9,259	,160
	Hemşire	153	2,91	1,012	136,65		
	Tıbbi Sekreter	35	2,94	1,055	135,27		
	İdari Personel	14	3,14	1,099	152,89		
	Sağlık Memuru	37	2,51	,901	107,74		
	Sözleşmeli Firma Çalışanları	3	3,33	1,154	169,00		
	Diğer	19	2,68	,885	117,68		
S36	Hekim	4	4,00	,000	198,50	8,671	,193
	Hemşire	153	3,17	1,076	138,91		
	Tıbbi Sekreter	35	3,11	,993	134,41		
	İdari Personel	14	3,00	1,109	128,54		
	Sağlık Memuru	37	2,75	1,164	110,38		
	Sözleşmeli Firma Çalışanları	3	3,00	1,000	124,83		
	Diğer	19	2,84	1,213	117,63		
S37	Hekim	4	3,00	,816	164,25	6,745	,345
	Hemşire	153	2,66	,933	134,41		
	Tıbbi Sekreter	35	2,80	,964	143,46		
	İdari Personel	14	2,85	,770	152,07		
	Sağlık Memuru	37	2,35	,888	109,22		
	Sözleşmeli Firma Çalışanları	3	2,66	,577	141,00		
	Diğer	19	2,57	1,121	126,79		

Tablo 20 incelendiğinde, değişimin amaçları konusundaki “Hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir” görüşlere katılma düzeylerinin katılımcıların kurumdaki görevlerine göre soru 18’in anlamlılık değeri ,004 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$),

değişimin amaçları konusundaki diğer görüşlere katılma düzeyinin ise katılımcıların kurumdaki görevlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) görülmektedir. Anlamlı farklılık olan “Hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir” görüşünde hekim olan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi sağlık memuru olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p\leq 0,05$).

8.7. Katılımcıların Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması

Tablo 21: Katılımcıların Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler

Maddeler	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)
S6 (Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar hizmet içi eğitimler aracılığıyla öğrenirler)	3,18	1,043
S8 (Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar resmi yazılar aracılığıyla öğrenirler)	2,98	1,095
S17 (Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar bireysel çabaları ile öğrenirler)	2,98	1,092
S31 (Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar ilan ve broşürler ile öğrenirler)	2,78	1,090
S35 (Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar toplantılar yoluyla öğrenirler)	3,03	1,069

Tablo 21 incelendiğinde, katılımcıların değişimden haberdar olma konusundaki tüm görüşlere orta düzeyde katıldığı görülmektedir. Değişim ile ilgili süreç ve yöntemleri çalışanlara en iyi şekilde iletme yolu hizmet içi eğitim ve toplantılardır. Bu şekilde birebir iletişim sağlanarak değişim süreci daha kolay bir şekilde çalışanlara kabullendirilebilir. Katılımcılar hepsine orta düzeyde katılım sağladıkları için hastane uygun yöntemlerle çalışanlarını haberdar etmektedir.

Bu tez araştırmasında, çalışanlar örgüt içi değişimi; hizmet içi eğitimler ve resmi yazılar aracılığıyla, toplantılar yoluyla, kendi bireysel çabalarıyla, ilan ve broşürler ile öğrenirler. İsa Gül’ün çalışmasında ise hem devlet hastanesindeki hem de özel

hastanedeki çalışanların değişimleri çoğunlukla hizmet içi eğitimler vasıtasıyla öğrendikleri görülmüştür. İkinci sıradaki öğrenme şekilleri ise devlet hastanesinde çalışanlar değişimi arkadaşlarından öğrendiklerini belirtirken, özel hastanedeki çalışanlar toplantılar yoluyla öğrendiklerini belirtmişlerdir. Sultan Dağ'ın hemşirelere uyguladığı çalışmada yazılı, toplantılar yoluyla, sözlü, hizmet içi eğitim yoluyla ve son olarak da ilanlar aracılığıyla değişimden haberdar olduklarını belirtmişlerdir. Dilek Uslu'nun çalışmasında ise iş görenler değişimden toplantılar, hizmet içi eğitim yoluyla ve üçüncü olarak bireysel araçlar ile haberdar olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 22: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S6	18-24	7	3,28	1,253	140,50	3,079	,688
	25-31	53	3,07	1,206	125,14		
	32-38	93	3,13	1,038	130,75		
	39-45	87	3,19	,950	133,61		
	46-52	19	3,42	1,070	150,03		
	52+	6	3,66	,516	165,83		
S8	18-24	7	2,71	1,253	116,50	6,101	,297
	25-31	53	3,20	,967	147,38		
	32-38	93	2,82	1,176	122,82		
	39-45	87	2,96	1,093	130,86		
	46-52	19	3,31	1,002	155,42		
	52+	6	3,16	,752	143,17		
S17	18-24	7	3,28	1,253	151,57	4,405	,493
	25-31	53	2,86	1,092	125,69		
	32-38	93	2,97	1,132	132,05		
	39-45	87	2,94	1,038	129,69		
	46-52	19	3,42	,961	162,42		
	52+	6	3,16	1,471	145,42		
S31	18-24	7	3,00	1,414	145,00	2,154	,827
	25-31	53	2,75	1,017	130,65		
	32-38	93	2,75	1,176	129,76		

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	39-45	87	2,75	1,045	131,48		
	46-52	19	3,05	,911	153,89		
	52+	6	3,00	1,414	145,75		
S35	18-24	7	2,57	1,133	102,29	10,373	,065
	25-31	53	2,73	1,076	111,96		
	32-38	93	3,08	1,069	137,15		
	39-45	87	3,09	1,074	137,57		
	46-52	19	3,21	,976	143,63		
	52+	6	3,83	,408	190,33		

Tablo 22 incelendiğinde, katılımcıların yaş gruplarına göre değişimden haberdar olma durumlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 23: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler

Madde	Cinsiyet	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	Sıra top.	U	P (sig.)
S6	Erkek	76	3,17	,971	131,53	9996,5	7070,5	,834
	Kadın	189	3,18	1,073	133,59	25248,5		
S8	Erkek	76	3,10	1,078	139,95	10636,0	6654,0	,330
	Kadın	189	2,94	1,102	130,21	24609,0		
S17	Erkek	76	3,03	1,038	136,21	10352,0	6938,0	,651
	Kadın	189	2,96	1,115	131,71	24893,0		
S31	Erkek	76	2,86	1,099	138,16	10500,0	6789,5	,470
	Kadın	189	2,75	1,088	130,92	24744,5		
S35	Erkek	76	2,94	,964	125,88	9567,0	6641,0	,314
	Kadın	189	3,06	1,109	135,86	25678,0		

Tablo 23 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyetlerine göre değişimden haberdar olma durumlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 24: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S6	Lise	21	3,00	1,095	118,95	4,143	,246
	Ön Lisans	69	3,05	1,055	124,07		
	Lisans	166	3,27	1,012	139,71		
	Yüksek Lisans	9	2,77	1,301	110,39		
S8	Lise	21	2,61	1,116	107,83	9,630	,022
	Ön Lisans	69	2,84	1,065	122,79		
	Lisans	166	3,13	1,064	142,72		
	Yüksek Lisans	9	2,33	1,414	90,78		
S17	Lise	21	2,76	1,374	119,33	1,478	,687
	Ön Lisans	69	3,07	1,047	139,22		
	Lisans	166	2,97	1,055	131,57		
	Yüksek Lisans	9	3,11	1,452	143,56		
S31	Lise	21	2,61	,973	121,50	,802	,849
	Ön Lisans	69	2,78	1,027	133,09		
	Lisans	166	2,81	1,118	134,97		
	Yüksek Lisans	9	2,66	1,414	122,72		
S35	Lise	21	3,14	1,152	139,90	2,481	,479
	Ön Lisans	69	3,14	,989	140,20		
	Lisans	166	2,99	1,081	130,73		
	Yüksek Lisans	9	2,55	1,236	103,56		

Tablo 24 incelendiğinde, değişimden haberdar olma durumu hakkındaki görüşlerden “Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar resmi yazılar aracılığıyla öğrenirler” görüşüne katılma düzeyinin katılımcıların eğitim durumlarına göre soru 8’in anlamlılık değeri ,022 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p\leq 0,05$), değişimden haberdar olma durumu hakkındaki diğer görüşlere katılma

düzeinin ise katılımcıların eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) görülmektedir. Anlamlı farklılık bulunan “Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar resmi yazılar aracılığıyla öğrenirler” görüşünde lisans mezunu olan katılımcıların bu görüşe lise ve yüksek lisans mezunu olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek oranda katıldığı ve ön lisans mezunu olan katılımcıların lise mezunu olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek oranda katıldığı görülmektedir ($p\leq 0,05$).

Tablo 25: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	p (sig.)
S6	1-5	69	3,33	1,024	142,72	9,674	,046
	6-10	102	3,13	1,015	129,51		
	11-15	59	3,15	1,030	130,20		
	16-20	21	2,61	1,283	100,48		
	21+	14	3,71	,611	171,07		
S8	1-5	69	2,98	1,091	132,79	2,835	,586
	6-10	102	3,05	1,079	137,39		
	11-15	59	2,84	,996	123,41		
	16-20	21	2,80	1,364	124,86		
	20+	14	3,35	1,215	154,68		
S17	1-5	69	3,17	,954	145,54	4,116	,390
	6-10	102	2,98	1,125	131,88		
	11-15	59	2,79	1,141	120,65		
	16-20	21	2,85	1,276	126,00		
	20+	14	3,14	,949	141,86		
S31	1-5	69	2,68	1,036	125,74	5,006	,287
	6-10	102	2,92	1,140	141,35		
	11-15	59	2,86	1,057	138,68		
	16-20	21	2,42	1,164	108,62		
	20+	14	2,57	,937	120,57		
S35	1-5	69	3,08	1,025	135,87	3,080	,545
	6-10	102	3,06	1,046	135,54		

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	11-15	59	2,96	1,113	129,05		
	16-20	21	2,66	1,197	110,95		
	20+	14	3,28	1,069	150,07		

Tablo 25 incelendiğinde, değişimden haberdar olma durumu hakkındaki görüşlerden “Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar hizmet içi eğitimler aracılığıyla öğrenirler” görüşüne katılma düzeyinin katılımcıların çalıştıkları kurumdaki görev sürelerine göre soru 6’nın anlamlılık değeri ,046 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimden haberdar olma durumu konusundaki diğer görüşlere katılma düzeylerinin ise mevcut kurumlarındaki çalışma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Farklılık olan “Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar hizmet içi eğitimler aracılığıyla öğrenirler” görüşünde mevcut kurumlarında 21+ yıldır çalışan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi, mevcut kurumlarında 16-20 yıldır çalışan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p \leq 0,05$).

Tablo 26: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimden Haberdar Olma Durumlarına İlişkin Bilgiler

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S6	Hekim	4	3,75	,500	172,63	7,015	,319
	Hemşire	153	3,24	1,095	138,74		
	Tıbbi Sekreter	35	2,97	,954	116,84		
	İdari Personel	14	3,28	1,069	137,79		
	Sağlık Memuru	37	3,13	,947	128,74		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	,577	165,83		
	Diğer	19	2,84	1,014	107,76		
S8	Hekim	4	3,75	,500	186,63	10,178	,117
	Hemşire	153	3,04	1,131	137,22		
	Tıbbi Sekreter	35	2,97	1,070	131,97		

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
	İdari Personel	14	2,85	,949	123,25		
	Sağlık Memuru	37	2,56	,929	103,51		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,33	,577	154,33		
	Diğer	19	3,26	1,240	150,84		
S17	Hekim	4	3,00	,816	132,63	3,330	,766
	Hemşire	153	3,02	1,075	135,00		
	Tıbbi Sekreter	35	3,00	1,111	134,84		
	İdari Personel	14	3,07	1,268	137,39		
	Sağlık Memuru	37	2,72	1,170	116,46		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	,577	180,17		
	Diğer	19	3,00	1,054	135,08		
S31	Hekim	4	3,00	,000	153,50	6,876	,332
	Hemşire	153	2,71	1,102	128,36		
	Tıbbi Sekreter	35	3,08	,981	153,71		
	İdari Personel	14	2,57	1,342	115,32		
	Sağlık Memuru	37	2,75	1,090	129,84		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	,577	197,50		
	Diğer	19	2,84	1,118	136,87		
S35	Hekim	4	4,00	,000	204,00	10,091	,121
	Hemşire	153	2,93	1,133	126,79		
	Tıbbi Sekreter	35	3,17	1,042	143,06		
	İdari Personel	14	3,42	1,016	160,50		
	Sağlık Memuru	37	3,18	,907	143,35		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,00	,000	122,00		
	Diğer	19	2,73	,933	110,84		

Tablo 26 incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları kurumdaki görevlerine göre değişimden haberdar olma durumlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

8.8. Katılımcıların Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlere Katılma Durumlarına İlişkin İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırılması

Tablo 27: Katılımcıların Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Maddeler	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)
S3 (Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur)	3,09	1,147
S7 (Değişen hukuki çevre koşullarına uyum sağlamak için hastanemizde değişim yapılır)	3,11	,962
S9 (Sosyal faktörler (demografik yapı, toplumsal ve kültürel sorunlar vb.) ve politik faktörler (iş kanunları, teşvikler vb.) hastanemizde değişime neden olur)	3,39	1,166
S14 (Değişen hasta tercihleri hastanemizde değişime neden olmaktadır)	3,64	1,035
S24 (Örgüt içi nedenler (eğitim ihtiyacı, verimliliğin düşmesi, hedeflerin değişmesi, krizler vb.) hastanemizde değişime neden olur)	3,23	1,121
S26 (Teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır)	3,43	1,207

Tablo 27 incelendiğinde, katılımcıların değişimin nedenleri hakkındaki görüşlerden “Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur”, “Değişen hukuki çevre koşullarına uyum sağlamak için hastanemizde değişim yapılır”, “Sosyal faktörler (demografik yapı, toplumsal ve kültürel sorunlar vb.) ve politik faktörler (iş kanunları, teşvikler vb.) hastanemizde değişime neden olur”, “Örgüt içi nedenler (eğitim ihtiyacı, verimliliğin düşmesi, hedeflerin değişmesi, krizler vb.) hastanemizde değişime neden olur” görüşlerine orta düzeyde katıldığı, “Değişen hasta tercihleri hastanemizde değişime neden olmaktadır” ve “Teknolojik gelişmeler ve

yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır” görüşlerine orta düzeyin üzerinde katıldığı görülmektedir.

Burdur Devlet Hastanesindeki değişimlerin en önemli nedeni teknolojik gelişmeler ve yenilikler olarak belirtilmiştir. İsa Gül’ün çalışmasında yer alan “Dünyadaki teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır” sorusuna verilen cevaplar sonucunda özel hastanede ve devlet hastanesindeki ayırım konusunda anlamlı fark bulunmamaktadır. Çalışmasında değişim nedeni devlet hastanesinde hastane içi nedenlere bağlıyken, özel hastanede ise ekonomik nedenlere bağlı olduğu belirtilmiştir. İkinci neden ise devlet hastanesi ve özel hastanedeki çalışanlar hukuki alandaki değişimlerin neden olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 28: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S3	18-24	7	3,28	1,112	148,57	12,775	,026
	25-31	53	2,62	1,095	102,48		
	32-38	93	3,19	1,172	140,13		
	39-45	87	3,26	1,115	143,59		
	46-52	19	3,15	1,067	137,26		
	53+	6	2,66	1,211	106,92		
S7	18-24	7	2,71	,951	105,36	7,694	,174
	25-31	53	3,05	,907	126,47		
	32-38	93	3,04	,954	127,74		
	39-45	87	3,14	1,040	136,25		
	46-52	19	3,57	,606	172,68		
	53+	6	3,16	1,169	131,58		
S9	18-24	7	2,85	,690	89,29	6,298	,278
	25-31	53	3,26	1,112	123,04		
	32-38	93	3,48	1,175	139,36		
	39-45	87	3,49	1,189	140,39		
	46-52	19	3,15	1,118	117,34		
	53+	6	3,00	1,673	115,83		

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S14	18-24	7	3,85	,899	149,29	4,302	,507
	25-31	53	3,54	1,029	124,87		
	32-38	93	3,63	1,029	132,88		
	39-45	87	3,60	1,082	131,20		
	46-52	19	3,78	,976	142,63		
	53+	6	4,33	,816	183,33		
S24	18-24	7	3,14	1,345	127,36	2,445	,785
	25-31	53	3,13	1,160	125,33		
	32-38	93	3,29	1,147	137,50		
	39-45	87	3,21	1,082	130,97		
	46-52	19	3,26	,991	132,55		
	53+	6	3,66	1,366	168,42		
S26	18-24	7	2,71	1,603	98,00	6,816	,235
	25-31	53	3,39	1,115	128,24		
	32-38	93	3,49	1,265	138,04		
	39-45	87	3,36	1,172	127,30		
	46-52	19	3,63	1,011	142,47		
	53+	6	4,16	1,602	190,42		

Tablo 28 incelendiğinde, değişimin nedenleri konusundaki görüşlerden “Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur” görüşüne katılım düzeylerinin katılımcıların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimin nedenleri konusundaki diğer görüşlere katılma düzeylerinin ise yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Farklılık olan “Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur” görüşünde 18-24 yaş grubundaki katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi 25-31 yaş ve 53+ yaş grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 29: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Cinsiyet	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	Sıra top.	U	P (sig.)
S3	Erkek	76	2,98	1,148	126,11	9584,0	6658,0	,336
	Kadın	189	3,13	1,147	135,77	25661,0		
S7	Erkek	76	3,03	,999	127,71	9706,0	6780,0	,455
	Kadın	189	3,14	,948	135,13	25539,0		
S9	Erkek	76	3,44	1,147	136,83	10399,0	6891,0	,588
	Kadın	189	3,37	1,176	131,46	24846,0		
S14	Erkek	76	3,65	1,065	134,24	10202,0	7088,0	,860
	Kadın	189	3,63	1,025	132,50	25043,0		
S24	Erkek	76	3,21	1,158	131,37	9984,0	7058,0	,818
	Kadın	189	3,24	1,109	133,66	25261,0		
S26	Erkek	76	3,25	1,156	119,90	9112,5	6186,5	,064
	Kadın	189	3,51	1,223	138,27	26132,5		

Tablo 29 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyetlerine göre değişimin nedenleri konusundaki görüşlere katılma düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 30: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S3	Lise	21	2,76	1,091	110,69	2,423	,489
	Ön Lisans	69	3,08	1,094	132,43		
	Lisans	166	3,14	1,145	136,54		
	Yüksek Lisans	9	2,88	1,691	124,11		
S7	Lise	21	2,95	,973	120,00	1,396	,707
	Ön Lisans	69	3,04	,961	128,31		
	Lisans	166	3,16	,942	136,73		
	Yüksek Lisans	9	3,11	1,364	130,39		

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S9	Lise	21	3,52	1,209	142,79	3,566	,312
	Ön Lisans	69	3,30	1,240	128,22		
	Lisans	166	3,45	1,104	135,89		
	Yüksek Lisans	9	2,66	1,500	93,50		
S14	Lise	21	3,76	1,091	141,48	3,386	,336
	Ön Lisans	69	3,59	1,075	129,65		
	Lisans	166	3,68	,991	135,49		
	Yüksek Lisans	9	3,00	1,322	92,89		
S24	Lise	21	3,61	1,160	160,00	4,803	,187
	Ön Lisans	69	3,28	1,138	136,49		
	Lisans	166	3,19	1,085	129,73		
	Yüksek Lisans	9	2,66	1,414	103,50		
S26	Lise	21	3,76	1,300	156,33	3,475	,324
	Ön Lisans	69	3,24	1,332	124,04		
	Lisans	166	3,48	1,126	134,42		
	Yüksek Lisans	9	3,22	1,394	121,11		

Tablo 30 incelendiğinde, katılımcıların eğitim durumlarına göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 31: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S3	1-5	69	3,02	1,150	128,69	2,246	,691
	6-10	102	3,17	1,129	138,84		
	11-15	59	2,96	1,173	124,26		
	16-20	21	3,09	1,091	133,55		
	21+	14	3,28	1,325	147,71		
S7	1-5	69	2,97	,785	121,09	13,038	,011

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	6-10	102	3,19	1,005	139,21		
	11-15	59	2,98	,918	123,36		
	16-20	21	3,04	1,160	129,19		
	21+	14	3,85	1,027	192,79		
S9	1-5	69	3,60	1,017	144,96	3,834	,429
	6-10	102	3,37	1,193	132,18		
	11-15	59	3,32	1,136	127,96		
	16-20	21	3,28	1,383	128,33		
	21+	14	2,92	1,384	108,29		
S14	1-5	69	3,66	,934	132,19	3,486	,480
	6-10	102	3,71	1,037	139,96		
	11-15	59	3,67	,954	132,59		
	16-20	21	3,38	1,359	121,14		
	21+	14	3,21	1,251	105,79		
S24	1-5	69	3,30	1,191	137,22	4,287	,369
	6-10	102	3,13	1,126	126,56		
	11-15	59	3,44	,969	145,43		
	16-20	21	3,14	1,352	131,76		
	21+	14	2,92	,916	108,54		
S26	1-5	69	3,24	1,129	118,91	8,649	,070
	6-10	102	3,40	1,252	131,58		
	11-15	59	3,77	1,160	155,42		
	16-20	21	3,42	1,247	132,40		
	21+	14	3,21	1,251	119,18		

Tablo 31 incelendiğinde, değişimin nedenleri hakkındaki görüşlerden “Değişen hukuki çevre koşullarına uyum sağlamak için hastanemizde değişim yapılır” görüşüne katılma düzeylerinin mevcut kurumlarındaki görev sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimin nedenleri konusundaki diğer görüşlere katılma düzeylerinin ise mevcut kurumlarındaki çalışma süresine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Farklılık olan “Değişen

hukuki çevre koşullarına uyum sağlamak için hastanemizde değişim yapılır” görüşünde mevcut kurumlarında 21+ yıldır çalışan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi, mevcut kurumlarında 1-5 yıldır ve 11-15 yıldır çalışan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p \leq 0,05$).

Tablo 32: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimin Nedenleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S3	Hekim	4	4,00	,000	196,50	5,870	,438
	Hemşire	153	3,13	1,192	136,36		
	Tıbbi Sekreter	35	2,97	,984	124,04		
	İdari Personel	14	3,28	,825	145,00		
	Sağlık Memuru	37	2,89	1,173	118,91		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,33	1,154	150,17		
	Diğer	19	2,94	1,311	124,95		
S7	Hekim	4	3,75	,500	187,50	4,510	,608
	Hemşire	153	3,14	,989	135,30		
	Tıbbi Sekreter	35	3,02	,821	126,41		
	İdari Personel	14	3,28	1,138	149,79		
	Sağlık Memuru	37	3,02	,927	124,91		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,00	1,000	123,67		
	Diğer	19	2,94	1,025	120,00		
S9	Hekim	4	3,50	1,290	137,75	4,360	,628
	Hemşire	153	3,48	1,181	139,23		
	Tıbbi Sekreter	35	3,28	1,126	124,81		
	İdari Personel	14	3,50	,854	134,61		
	Sağlık Memuru	37	3,27	1,193	126,70		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,33	2,081	141,50		
	Diğer	19	3,00	1,154	106,68		
S14	Hekim	4	4,75	,500	219,00	12,802	,046

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
	Hemşire	153	3,65	1,090	135,50		
	Tıbbi Sekreter	35	3,68	,866	132,91		
	İdari Personel	14	4,00	,679	155,14		
	Sağlık Memuru	37	3,54	1,069	125,19		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	1,154	125,33		
	Diğer	19	3,15	,898	95,00		
S24	Hekim	4	4,50	,577	219,75	12,040	,061
	Hemşire	153	3,13	1,082	125,37		
	Tıbbi Sekreter	35	3,40	1,264	147,20		
	İdari Personel	14	3,21	1,368	132,11		
	Sağlık Memuru	37	3,29	1,050	138,11		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	4,33	,577	208,67		
	Diğer	19	3,21	1,084	128,76		
S26	Hekim	4	4,75	,500	222,13	14,846	,021
	Hemşire	153	3,53	1,175	138,82		
	Tıbbi Sekreter	35	3,25	1,291	123,56		
	İdari Personel	14	2,78	1,311	94,68		
	Sağlık Memuru	37	3,21	1,157	117,16		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	4,33	,577	189,00		
	Diğer	19	3,47	1,218	134,97		

Tablo 32 incelendiğinde, değişimin nedenleri konusundaki “Hastaların değişen tercih ve beklentileri hastanemizde değişime neden olmaktadır” ve “Teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır” görüşlerine katılma düzeylerinin katılımcıların kurumdaki görevlerine göre soru 14’ün anlamlılık değeri ,046 ve soru 26’nın anlamlılık değeri ise ,021 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimin nedenleri konusundaki diğer görüşlere katılma düzeyinin ise katılımcıların kurumdaki görevlerine göre anlamlılık değerleri ,438; ,608;

,628 ve ,061 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) görülmektedir. Anlamlı farklılık olan ‐Hastaların değişen tercih ve beklentileri hastanemizde değişime neden olmaktadır‐ görüşünde idari personel olan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi diğer çalışan olan katılımcılardan ve ‐Teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır‐ görüşünde hemşire olan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi idari personel olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p\leq 0,05$).

8.9. Katılımcıların Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlere İlişkin İstatistiki Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması

Tablo 33: Katılımcıların Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Maddeler	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)
S5 (Hastanemizde çalışanlar sosyal ilişkilerinin sarsılacağı ve çalışma arkadaşlarının değişeceği endişesi ile değişime direnir)	2,78	1,077
S12 (Çalışanlar yeterli ekip çalışmasının olmayışından değişime direnç gösterirler)	3,21	1,024
S15 (Çalışanın içinde bulunduğu grubun değişime direnç göstermesi, kendisinin de değişime direnmesine neden olur)	3,24	1,179
S19 (Mevcut yetenek ve tecrübelerinin değişim sonucu yetersiz kalacağı endişesi direnç göstermelerine neden olur)	2,56	1,139
S22 (Çalışanlar yönetime güven duymadıkları için değişime direnç gösterirler)	2,96	1,129
S25 (Çalışanlar, mevcut alışkanlıklarından dolayı değişime direnirler)	3,49	1,022
S29 (Sağlık çalışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler)	3,01	1,056
S33 (Çalışanlar değişime gerek olmadığını düşündükleri için değişime direnç gösterirler)	3,04	1,105
S38 (Çalışanların planlanan değişimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması değişime direnç göstermelerine neden olur)	3,18	1,135

Tablo 33 incelendiğinde, katılımcıların değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşlerden “Mevcut yetenek ve tecrübelerinin değişim sonucu yetersiz kalacağı endişesi direnç göstermelerine neden olur” görüşüne orta düzeyin altında katıldığı, “Hastanemizde çalışanlar sosyal ilişkilerinin sarsılacağı ve çalışma arkadaşlarının değişeceği endişesi ile değişime direnir”, “Çalışanlar yeterli ekip çalışmasının olmayışından değişime direnç gösterirler”, “Çalışanın içinde bulunduğu grubun değişime direnç göstermesi, kendisinin de değişime direnmesine neden olur”, “Çalışanlar yönetime güven duymadıkları için değişime direnç gösterirler”, “Sağlık çalışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler”, “Çalışanlar değişime gerek olmadığını düşündükleri için değişime direnç gösterirler” ve “Çalışanların planlanan değişimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması değişime direnç göstermelerine neden olur” görüşlerine orta düzeyde katıldığı, “Çalışanlar, mevcut alışkanlıklarından dolayı değişime direnirler” görüşüne ise 3,49 oranıyla orta düzeyin üzerinde katıldığı görülmektedir. Kişilerin alışmış olduğu davranışları değiştirmek çok zor ve uzun zaman alan bir süreç olduğu için çalışanların bu konuda değişime karşı direnmeleri kaçınılmazdır.

Değişimde dirence neden olan faktörleri belirlemek için sorulan ölçeklerde, mevcut yetenek ve tecrübelerinin değişim sonucu yetersiz kalacağı endişesine katılmadıklarını belirtirlerken, Sezai Öztop’un Doktora Tezi’nde ise değişimde dirence neden olan faktörler sıralamasında üçüncü ve dördüncü sırada yer almaktadır. Sezai Öztop’un tez çalışmasında en önemli değişime direnç nedenleri arasında; planlanan değişime ilişkin yeterli bilgiye sahip olmamak ve yönetime güvenmemek işaretlenmişken, bu çalışmada ise bu nedenlere orta düzeyde katılım sağlanmış ve en önemli neden olarak görülmediği anlaşılmıştır. En önemli faktör ise çalışanların mevcut alışkanlıklarından dolayı değişime direndiğidir. Sultan Dağ’ın tez çalışmasında hemşireler “değişiklik yapılmadan önce gerekli alt yapının oluşturulmaması, yeterli ekip çalışmasının olmayışı” direnç gösterme nedenlerine yüksek katılım sağlamışken, “değişiklik sonrası iş koşullarının değiştirilmesi korkusuna ve içinde bulunduğu grubun değişikliği istemeyişine” ise düşük katılım sağlamışlardır. İsa Gül’ün tez çalışmasında, devlet hastanesindeki çalışanlar değişim sonrası yaşanacak belirsizlikten dolayı direnç

gösterdiklerini belirtirlerken, özel hastanede çalışanlar ise değişim sonrası yaşanabilecek ekonomik kayıptan dolayı direnç gösterirler.

Tablo 34: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S5	18-24	7	2,57	,975	121,36	11,446	,043
	25-31	53	2,41	,989	107,15		
	32-38	93	2,78	1,091	132,35		
	39-45	87	2,91	1,058	143,02		
	46-52	19	3,10	,994	157,03		
	53+	6	3,33	1,632	163,50		
S12	18-24	7	3,14	,690	121,79	6,745	,240
	25-31	53	3,13	1,144	127,75		
	32-38	93	3,37	,943	144,27		
	39-45	87	3,11	1,050	125,09		
	46-52	19	3,42	,901	147,24		
	53+	6	2,50	1,224	87,33		
S15	18-24	7	2,42	1,272	83,21	9,044	,107
	25-31	53	3,35	1,178	139,41		
	32-38	93	3,16	1,209	128,49		
	39-45	87	3,18	1,196	129,06		
	46-52	19	3,73	,653	161,97		
	53+	6	3,83	1,169	169,75		
S19	18-24	7	3,14	1,069	170,71	4,388	,495
	25-31	53	2,60	1,115	135,85		
	32-38	93	2,43	1,192	123,05		
	39-45	87	2,66	1,117	139,53		
	46-52	19	2,52	1,073	131,42		
	53+	6	2,50	1,224	128,33		
S22	18-24	7	2,85	,899	126,36	2,531	,772
	25-31	53	2,86	1,209	125,72		
	32-38	93	2,92	1,125	130,55		

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	39-45	87	3,11	1,114	142,87		
	46-52	19	2,84	1,118	124,32		
	53+	6	2,83	1,169	127,33		
S25	18-24	7	3,14	1,214	108,64	9,499	,091
	25-31	53	3,26	,880	114,35		
	32-38	93	3,62	1,072	144,04		
	39-45	87	3,59	,993	140,40		
	46-52	19	3,31	,749	115,58		
	53+	6	2,83	1,834	102,83		
S29	18-24	7	2,71	1,112	113,64	3,648	,601
	25-31	53	3,01	1,065	132,87		
	32-38	93	3,10	1,078	138,32		
	39-45	87	2,97	1,034	130,83		
	46-52	19	3,10	1,048	139,32		
	53+	6	2,33	1,032	85,75		
S33	18-24	7	3,28	,755	149,43	2,124	,832
	25-31	53	3,03	1,055	132,74		
	32-38	93	3,02	1,160	131,01		
	39-45	87	3,00	1,089	131,41		
	46-52	19	3,05	1,129	132,37		
	53+	6	3,66	1,366	172,00		
S38	18-24	7	3,57	,975	157,36	8,318	,140
	25-31	53	3,32	1,156	142,51		
	32-38	93	3,20	1,128	133,52		
	39-45	87	2,96	1,114	118,82		
	46-52	19	3,36	1,164	142,95		
	53+	6	4,00	1,095	186,67		

Tablo 34 incelendiğinde, katılımcıların değişimde dirence neden olan faktörler konusundaki görüşlerden “Hastanemizde çalışanlar sosyal ilişkilerinin sarsılacağı ve çalışma arkadaşlarının değişeceği endişesi ile değişime direnir” görüşüne katılma

düzeylerinin katılımcıların yaş gruplarına göre soru 5'in anlamlılık değeri ,043 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimde dirence neden olan diğer faktörlere katılma düzeyinin ise katılımcıların yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Anlamlı farklılık olan "Hastanemizde çalışanlar sosyal ilişkilerinin sarsılacağı ve çalışma arkadaşlarının değişeceği endişesi ile değişime direnir" görüşünde 53+ yaş grubundaki katılımcıların bu görüşe katılma düzeyi 25-31 yaş grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p \leq 0,05$).

Tablo 35: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Cinsiyet	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	Sıra top.	U	P (sig.)
S5	Erkek	76	2,92	1,067	142,82	10854,0	6436,0	,168
	Kadın	189	2,73	1,079	129,05	24391,0		
S12	Erkek	76	3,26	1,037	135,47	10296,0	6994,0	,727
	Kadın	189	3,20	1,021	132,01	24949,0		
S15	Erkek	76	3,36	1,175	141,68	10767,5	6522,5	,213
	Kadın	189	3,19	1,179	129,51	24477,5		
S19	Erkek	76	2,61	1,154	135,93	10331,0	6959,0	,679
	Kadın	189	2,55	1,136	131,82	24914,0		
S22	Erkek	76	3,05	1,069	139,39	10593,0	6696,5	,372
	Kadın	189	2,93	1,153	130,43	24651,5		
S25	Erkek	76	3,64	,919	142,38	10820,5	6469,5	,182
	Kadın	189	3,42	1,057	129,23	24424,5		
S29	Erkek	76	3,22	1,014	148,32	11272,0	6018,0	,032
	Kadın	189	2,93	1,065	126,84	23973,0		
S33	Erkek	76	3,09	1,047	135,21	10276,0	7014,0	,758
	Kadın	189	3,02	1,129	132,11	24969,0		
S38	Erkek	76	3,26	1,123	137,57	10455,5	6834,5	,524
	Kadın	189	3,15	1,142	131,16	24789,5		

Tablo 35 incelendiğinde, değişimde dirence neden olan faktörlerden "Sağlık çalışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve

işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler” görüşüne katılma durumunun katılımcıların cinsiyetlerine göre soru 29’un anlamlılık değeri ,032 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$) ve erkek katılımcıların bu görüşe daha yüksek oranda katıldığı, değişimde dirence neden olan diğer faktörlere katılma düzeylerinin ise katılımcıların cinsiyetlerine göre anlamlılık değerleri ,168; ,727; ,213; ,679; ,372; ,182; ,758 ve ,524 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir.

Tablo 36: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S5	Lise	21	2,95	1,244	142,48	2,262	,520
	Ön Lisans	69	2,63	1,137	121,93		
	Lisans	166	2,82	1,020	136,33		
	Yüksek Lisans	9	2,77	1,301	134,28		
S12	Lise	21	3,38	1,203	147,17	2,972	,396
	Ön Lisans	69	3,14	,895	127,27		
	Lisans	166	3,20	1,035	131,86		
	Yüksek Lisans	9	3,66	1,322	164,89		
S15	Lise	21	3,38	1,395	144,10	1,865	,601
	Ön Lisans	69	3,14	1,141	126,43		
	Lisans	166	3,28	1,155	135,35		
	Yüksek Lisans	9	2,88	1,452	114,22		
S19	Lise	21	2,90	1,261	153,05	4,103	,251
	Ön Lisans	69	2,57	1,217	132,87		
	Lisans	166	2,49	1,077	128,67		
	Yüksek Lisans	9	3,11	1,269	167,00		
S22	Lise	21	2,85	1,352	124,79	,507	,917
	Ön Lisans	69	3,01	1,156	135,85		
	Lisans	166	2,95	1,099	132,37		
	Yüksek Lisans	9	3,11	1,054	141,94		
S25	Lise	21	3,42	1,287	136,29	2,306	,511
	Ön Lisans	69	3,47	1,023	132,67		

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	Lisans	166	3,48	,976	130,82		
	Yüksek Lisans	9	3,88	1,269	168,11		
S29	Lise	21	3,14	1,352	143,93	3,024	,388
	Ön Lisans	69	2,97	1,070	129,59		
	Lisans	166	2,99	1,018	131,02		
	Yüksek Lisans	9	3,55	,881	170,22		
S33	Lise	21	3,19	1,030	143,52	1,978	,577
	Ön Lisans	69	3,17	1,056	141,33		
	Lisans	166	2,97	1,117	128,62		
	Yüksek Lisans	9	2,88	1,452	125,44		
S38	Lise	21	3,33	1,197	141,88	,410	,938
	Ön Lisans	69	3,15	1,065	130,13		
	Lisans	166	3,18	1,152	133,15		
	Yüksek Lisans	9	3,11	1,364	131,56		

Tablo 36 incelendiğinde, katılımcıların eğitim durumlarına göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 37: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S5	1-5	69	2,73	1,038	129,62	1,688	,793
	6-10	102	2,81	1,059	135,33		
	11-15	59	2,84	1,095	137,85		
	16-20	21	2,57	1,287	116,02		
	21+	14	2,85	1,099	137,75		
S12	1-5	69	3,27	,905	136,60	6,067	,194
	6-10	102	3,32	1,035	139,19		
	11-15	59	3,15	1,047	130,00		

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x²	P (sig.)
	16-20	21	2,66	1,197	97,24		
	21+	14	3,28	,994	136,46		
S15	1-5	69	3,10	1,238	123,88	7,110	,130
	6-10	102	3,44	1,122	145,53		
	11-15	59	3,13	1,195	126,26		
	16-20	21	2,90	1,261	111,62		
	21+	14	3,50	,940	147,07		
S19	1-5	69	2,49	1,079	128,81	1,258	,868
	6-10	102	2,57	1,146	133,41		
	11-15	59	2,54	1,179	130,66		
	16-20	21	2,80	1,209	148,24		
	21+	14	2,64	1,215	137,64		
S22	1-5	69	3,01	1,131	135,45	7,291	,121
	6-10	102	2,88	1,179	127,54		
	11-15	59	3,03	1,129	137,62		
	16-20	21	3,38	,973	161,98		
	21+	14	2,42	,755	97,79		
S25	1-5	69	3,46	,916	128,54	8,018	,091
	6-10	102	3,68	1,004	148,30		
	11-15	59	3,28	1,114	119,69		
	16-20	21	3,33	1,110	121,48		
	21+	14	3,28	,994	116,89		
S29	1-5	69	3,15	1,065	141,04	2,188	,701
	6-10	102	2,99	1,076	131,51		
	11-15	59	3,01	,973	133,31		
	16-20	21	2,90	1,261	127,38		
	21+	14	2,71	,913	111,39		
S33	1-5	69	3,02	1,097	131,45	,322	,988
	6-10	102	3,01	1,143	131,83		
	11-15	59	3,05	1,105	133,89		
	16-20	21	3,04	1,160	134,76		

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	21+	14	3,21	,892	142,79		
S38	1-5	69	3,30	1,047	139,80	,871	,929
	6-10	102	3,12	1,149	129,63		
	11-15	59	3,15	1,171	130,42		
	16-20	21	3,19	1,289	133,26		
	21+	14	3,21	1,188	134,50		

Tablo 37 incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları kurumdaki görev sürelerine göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 38: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimde Dirence Neden Olan Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S5	Hekim	4	3,25	1,258	161,38	4,808	,569
	Hemşire	153	2,70	1,099	127,14		
	Tıbbi Sekreter	35	2,80	1,183	134,26		
	İdari Personel	14	2,92	,916	146,32		
	Sağlık Memuru	37	2,89	1,048	139,36		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	,577	197,83		
	Diğer	19	2,84	,898	139,45		
S12	Hekim	4	3,00	,816	111,75	2,606	,856
	Hemşire	153	3,23	1,049	134,81		
	Tıbbi Sekreter	35	3,17	1,014	129,16		
	İdari Personel	14	3,42	,937	147,46		
	Sağlık Memuru	37	3,05	1,078	121,62		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	,577	165,33		

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	Diğer	19	3,31	,945	136,34		
S15	Hekim	4	3,75	,500	159,00	2,821	,831
	Hemşire	153	3,27	1,220	135,34		
	Tıbbi Sekreter	35	3,05	1,109	120,93		
	İdari Personel	14	3,14	1,167	126,36		
	Sağlık Memuru	37	3,32	1,248	139,18		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	,577	152,17		
	Diğer	19	3,10	1,048	120,79		
S19	Hekim	4	3,50	1,000	192,25	4,337	,631
	Hemşire	153	2,52	1,118	130,21		
	Tıbbi Sekreter	35	2,57	1,144	133,54		
	İdari Personel	14	2,64	1,150	138,29		
	Sağlık Memuru	37	2,51	1,216	128,08		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	2,33	1,527	115,67		
	Diğer	19	2,84	1,167	150,42		
S22	Hekim	4	2,50	,577	102,25	6,653	,354
	Hemşire	153	2,89	1,159	128,17		
	Tıbbi Sekreter	35	3,00	1,057	134,86		
	İdari Personel	14	3,35	1,081	160,54		
	Sağlık Memuru	37	2,91	1,139	129,92		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	2,66	1,527	118,17		
	Diğer	19	3,42	1,017	163,03		
S25	Hekim	4	3,50	1,290	132,38	2,612	,856
	Hemşire	153	3,46	1,019	131,05		
	Tıbbi Sekreter	35	3,65	,905	143,79		
	İdari Personel	14	3,42	1,089	125,04		
	Sağlık Memuru	37	3,48	1,017	133,19		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	2,66	1,527	85,83		

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	Çalışanı						
	Diğer	19	3,57	1,169	141,92		
S29	Hekim	4	2,25	,500	74,38	3,795	,704
	Hemşire	153	3,01	1,066	132,66		
	Tıbbi Sekreter	35	2,88	1,157	125,44		
	İdari Personel	14	3,14	1,027	141,86		
	Sağlık Memuru	37	3,16	,928	141,97		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,33	1,527	147,67		
	Diğer	19	3,00	1,105	135,66		
S33	Hekim	4	3,75	1,258	179,75	6,417	,378
	Hemşire	153	2,96	1,143	127,84		
	Tıbbi Sekreter	35	3,00	1,137	131,19		
	İdari Personel	14	3,35	1,081	153,64		
	Sağlık Memuru	37	3,00	1,027	130,34		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	4,00	1,000	195,00		
	Diğer	19	3,26	,805	148,21		
S38	Hekim	4	4,00	1,414	185,00	5,921	,432
	Hemşire	153	3,20	1,177	134,14		
	Tıbbi Sekreter	35	3,40	1,034	146,80		
	İdari Personel	14	3,07	,997	123,32		
	Sağlık Memuru	37	2,94	1,153	117,55		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	2,66	,577	94,00		
	Diğer	19	3,15	1,014	130,82		

Tablo 38 incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları kurumdaki görevlerine göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

8.10. Katılımcıların Değişimin Planlanması ve Uygulanmasına Yönelik Faktörler Hakkındaki İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması

Tablo 39: Katılımcıların Değişimin Planlanması ve Uygulanmasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlere Katılma Durumlarına İlişkin Bilgiler

Maddeler	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)
S10 (Hastanemizde ulaşılmak istenen amaç ve performans hedeflerinin yönetim tarafından açıkça ifade edildiğini düşünüyorum)	3,11	1,088
S21 (Değişimi uygulayacak ve değişimden etkilenecek personelin değişim yapılacak konu ile ilgili görüşü alınmaktadır)	2,31	,960
S28 (Hastanemizde gerçekleşecek değişimden etkilenecekler için eğitim programları düzenlenir)	3,21	1,082
S30 (Hastanemizde yapılan değişimlerin planlı ve kontrollü bir biçimde gerçekleştiğini düşünüyorum)	2,73	1,223

Tablo 39 incelendiğinde, katılımcıların değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörlerden “Değişimi uygulayacak ve değişimden etkilenecek personelin değişim yapılacak konu ile ilgili görüşü alınmaktadır” görüşüne 2,31 oranıyla orta düzeyin altında katıldığı, “Hastanemizde ulaşılmak istenen amaç ve performans hedeflerinin yönetim tarafından açıkça ifade edildiğini düşünüyorum”, “Hastanemizde gerçekleşecek değişimden etkilenecekler için eğitim programları düzenlenir” ve “Hastanemizde yapılan değişimlerin planlı ve kontrollü bir biçimde gerçekleştiğini düşünüyorum” görüşlerine orta düzeyde katıldığı görülmektedir.

Çalışmada değişim planlanması ve uygulanmasına yönelik ifadelere katılım; genelde orta düzeydeyken, “değişimi uygulayacak ve değişimden etkilenecek personelin değişim yapılacak konu ile ilgili görüşü alınmaktadır” ölçeğine katılım orta düzeyin altında kalmıştır. Yani hastanede değişimi uygulayacak ve değişimden etkilenecek personelin değişim yapılacak konu ile ilgili görüşü alınmamaktadır. Metin Atak’ın tezinde de çalışanlar, değişimi uygulayacak ve değişimden etkilenecek kişilerin görüşünün alınmadığını belirtmişlerdir. Sultan Dağ’ın hemşirelere uyguladığı çalışmasında ise değişimle görevlendirilen ve değişimden etkilenecek kişilerin

görüşlerinin alındığı, değişimden etkilenecekler için eğitim programlarının düzenlendiği belirtilmiştir. İsa Gül'ün çalışmasında yer alan özel hastane ve devlet hastanesindeki çalışanlar, değişimin yöneticiler tarafından planlanıp çalışanlar ile uygulandığını belirtmişler ve bu da değişimin yöneticiler tarafından karar alınarak uygulandığını göstermektedir.

Tablo 40: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimin Planlaması ve Uygulamasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S10	18-24	7	3,57	1,272	161,93	4,884	,430
	25-31	53	2,98	1,009	123,90		
	32-38	93	3,05	1,164	128,92		
	39-45	87	3,12	1,054	134,12		
	46-52	19	3,36	1,011	150,95		
	53+	6	3,66	1,032	169,83		
S21	18-24	7	2,85	,899	182,00	9,232	,100
	25-31	53	2,41	,907	142,92		
	32-38	93	2,27	,913	130,66		
	39-45	87	2,25	1,069	125,44		
	46-52	19	2,10	,737	116,84		
	53+	6	3,00	,894	185,33		
S28	18-24	7	2,85	1,214	110,79	3,744	,587
	25-31	53	3,22	,973	131,62		
	32-38	93	3,21	1,131	133,65		
	39-45	87	3,31	1,113	139,78		
	46-52	19	3,10	,994	123,95		
	53+	6	2,66	1,032	91,50		
S30	18-24	7	2,57	1,511	120,57	5,404	,369
	25-31	53	2,98	1,247	147,93		
	32-38	93	2,55	1,211	121,33		
	39-45	87	2,82	1,250	138,61		
	46-52	19	2,57	,961	124,63		

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	p (sig.)
	53+	6	2,83	1,169	141,67		

Tablo 40 incelendiğinde, katılımcıların yaş gruplarına göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 41: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimin Planlanması ve Uygulanmasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Cinsiyet	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	Sıra top.	U	p (sig.)
S10	Erkek	76	3,00	1,083	125,76	9557,5	6631,5	,307
	Kadın	189	3,15	1,089	135,91	25687,5		
S21	Erkek	76	2,22	,932	126,53	9616,5	6690,5	,359
	Kadın	189	2,35	,970	135,60	25628,5		
S28	Erkek	76	3,02	1,070	118,67	9019,0	6093,0	,040
	Kadın	189	3,29	1,080	138,76	26226,0		
S30	Erkek	76	2,73	1,226	132,99	10107,5	7181,5	,999
	Kadın	189	2,74	1,225	133,00	25137,5		

Tablo 41 incelendiğinde, değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörlerden “Hastanemizde gerçekleşecek değişimden etkilenecekler için eğitim programları düzenlenir” faktörüne katılım düzeyinin katılımcıların cinsiyetine göre soru 28’in anlamlılık değeri ,040 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p\leq 0,05$) ve kadın katılımcıların bu görüşe erkek katılımcılardan daha yüksek düzeyde katıldığı, değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörlerden diğer görüşlere katılım düzeyinin ise katılımcıların cinsiyetlerine göre anlamlılık değerleri ,307; ,359 ve ,999 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) görülmektedir.

Tablo 42: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimin Planlaması ve Uygulanmasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S10	Lise	21	3,14	1,062	135,00	,925	,819
	Ön Lisans	69	3,18	1,088	137,78		
	Lisans	166	3,09	1,085	131,76		
	Yüksek Lisans	9	2,77	1,301	114,61		
S21	Lise	21	2,57	1,028	151,98	3,174	,366
	Ön Lisans	69	2,23	1,016	126,17		
	Lisans	166	2,33	,910	134,78		
	Yüksek Lisans	9	2,11	1,269	108,28		
S28	Lise	21	2,80	1,077	102,95	7,675	,053
	Ön Lisans	69	3,05	1,136	123,97		
	Lisans	166	3,35	1,027	141,57		
	Yüksek Lisans	9	2,88	1,364	114,28		
S30	Lise	21	2,66	1,238	128,83	3,297	,348
	Ön Lisans	69	2,63	1,305	126,20		
	Lisans	166	2,81	1,161	138,19		
	Yüksek Lisans	9	2,22	1,641	99,11		

Tablo 42 incelendiğinde, katılımcıların eğitim durumlarına göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 43: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimin Planlanması ve Uygulanmasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S10	1-5	69	3,02	1,124	126,30	1,664	,797
	6-10	102	3,10	1,116	133,39		
	11-15	59	3,18	1,090	138,22		
	16-20	21	3,28	1,007	144,81		
	21+	14	3,00	,877	123,50		
S21	1-5	69	2,39	,942	140,31	3,199	,525
	6-10	102	2,28	,926	131,25		
	11-15	59	2,42	1,053	138,04		
	16-20	21	2,04	,804	112,71		
	21+	14	2,14	1,099	118,86		
S28	1-5	69	3,33	1,009	140,34	7,152	,128
	6-10	102	3,25	1,087	135,21		
	11-15	59	3,20	1,141	132,93		
	16-20	21	2,61	1,160	93,76		
	21+	14	3,35	,841	139,89		
S30	1-5	69	2,79	1,278	136,50	2,702	,609
	6-10	102	2,74	1,232	132,80		
	11-15	59	2,67	1,180	129,11		
	16-20	21	2,47	1,249	117,31		
	21+	14	3,07	1,071	157,11		

Tablo 43 incelendiğinde, katılımcıların mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 44: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimin Planlaması ve Uygulamasına Yönelik Faktörler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S10	Hekim	4	3,25	1,500	149,63	3,093	,797
	Hemşire	153	3,07	1,091	130,12		
	Tıbbi Sekreter	35	3,31	1,131	147,86		
	İdari Personel	14	3,14	1,167	136,00		
	Sağlık Memuru	37	3,00	1,105	125,46		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	,577	170,50		
	Diğer	19	3,10	,936	131,87		
S21	Hekim	4	2,25	,500	130,50	5,181	,521
	Hemşire	153	2,28	,964	130,88		
	Tıbbi Sekreter	35	2,25	,980	129,57		
	İdari Personel	14	2,78	1,050	169,36		
	Sağlık Memuru	37	2,24	,983	124,46		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	2,66	,577	168,83		
	Diğer	19	2,42	,901	141,13		
S28	Hekim	4	3,75	,500	167,13	18,414	,005
	Hemşire	153	3,39	1,053	145,91		
	Tıbbi Sekreter	35	3,20	1,079	131,93		
	İdari Personel	14	3,00	1,037	112,93		
	Sağlık Memuru	37	2,64	1,159	95,18		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,00	1,000	112,33		
	Diğer	19	3,00	,942	115,58		
S30	Hekim	4	3,50	,577	185,00	6,382	,382
	Hemşire	153	2,83	1,264	138,84		
	Tıbbi Sekreter	35	2,60	1,287	123,49		
	İdari Personel	14	2,50	1,091	120,04		
	Sağlık Memuru	37	2,51	1,145	118,61		

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	2,00	1,000	88,33		
	Diğer	19	2,78	1,084	137,16		

Tablo 44 incelendiğinde, değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörlerden “Hastanemizde gerçekleştirilecek değişimden etkilenecekler için eğitim programları düzenlenir” faktörüne katılım düzeyinin katılımcıların kurumdaki görevlerine göre soru 28’in anlamlılık değeri ,005 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörlerden diğer görüşlere katılım düzeyinin ise katılımcıların kurumdaki görevlerine göre anlamlılık değerleri ,797; ,521 ve ,382 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Anlamlı farklılık olan “Hastanemizde gerçekleştirilecek değişimden etkilenecekler için eğitim programları düzenlenir” faktöründe hekim ve hemşire olan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyinin tıbbi sekreter, idari personel, sağlık memuru, sözleşmeli firma çalışanı ve diğer çalışan olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p > 0,05$) görülmektedir.

8.11. Katılımcıların Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlere Katılma Durumuna Göre İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması

Tablo 45: Katılımcıların Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Maddeler	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)
S2 (Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum)	2,85	,824
S11 (Değişim sonucunda hastanedeki kaynakların daha etkin ve verimli kullanıldığına inanıyorum)	2,91	1,031
S13 (Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum)	2,93	,996

Maddeler	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)
S23 (Değişim sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum)	3,29	1,129

Tablo 45 incelendiğinde, katılımcıların değişimin sonuçları hakkındaki tüm görüşlere orta düzeyde katıldığı görülmektedir. Hastanedeki değişimlerin genelinde hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerinin ve hastanenin hizmet kalitesinin ve verimliliğin artırılması için yapıldığı belirtilmiştir ve bu nedenlere bağlı olarak yapılan değişimin amacına ulaşıldığı anlaşılmıştır.

Değişim sonrasında hastanenin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğu, hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetlerinin arttığı ve örgüt içi sorunların azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Esin Barutçu'nun tez çalışmasında ise katılımcılar değişim sonrasında müşteri memnuniyetinin, kalitenin ve verimliliğinin arttığı konularında yüksek katılım sağlamışken işletme içi huzursuzlukların azaldığı konusunda çok az katılım sağlamışlardır. Değişimin amaçlarından biri olan hizmet kalitesinin ve verimliliğinin gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 46: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S2	18-24	7	2,57	,786	113,86	4,494	,481
	25-31	53	2,75	,617	124,00		
	32-38	93	2,90	,897	136,81		
	39-45	87	2,82	,904	131,61		
	46-52	19	2,89	,315	137,87		
	53+	6	3,50	1,048	180,58		
S11	18-24	7	3,00	1,632	142,93	6,555	,256
	25-31	53	3,18	,961	151,54		
	32-38	93	2,73	1,054	119,77		
	39-45	87	2,91	,967	134,26		
	46-52	19	2,94	1,129	135,18		

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	53+	6	3,00	,894	137,50		
S13	18-24	7	2,14	1,069	77,86	13,375	,020
	25-31	53	2,98	,970	135,92		
	32-38	93	2,77	1,043	120,30		
	39-45	87	3,02	,939	140,08		
	46-52	19	3,47	,904	173,32		
	53+	6	3,00	,632	138,08		
S23	18-24	7	3,00	1,154	116,43	7,314	,198
	25-31	53	3,18	1,038	124,89		
	32-38	93	3,38	1,053	138,24		
	39-45	87	3,13	1,240	124,67		
	46-52	19	3,68	1,056	159,84		
	53+	6	4,00	1,264	178,58		

Tablo 46 incelendiğinde, değişimin sonuçları hakkındaki görüşlerden “Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum” görüşüne katılma düzeyinin katılımcıların yaş gruplarına göre soru 13’nün anlamlılık değeri ,020 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimin sonuçları hakkındaki diğer görüşlere katılma düzeyinin ise katılımcıların yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Anlamlı farklılık olan “Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum” görüşünde 46-52 yaş grubundaki katılımcıların bu görüşe 18-24 yaş grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek oranda katıldığı görülmektedir.

Tablo 47: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Cinsiyet	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	Sıra top.	U	P (sig.)
S2	Erkek	76	2,98	,856	141,24	10734,5	6555,5	,228
	Kadın	189	2,79	,806	129,69	24510,5		
S11	Erkek	76	2,96	1,076	136,55	10378,0	6912,0	,618
	Kadın	189	2,89	1,015	131,57	24867,0		
S13	Erkek	76	2,90	,982	130,49	9917,0	6991,0	,724
	Kadın	189	2,94	1,003	134,01	25328,0		
S23	Erkek	76	3,25	1,156	130,91	9949,5	7023,5	,771
	Kadın	189	3,30	1,120	133,84	25295,5		

Tablo 47 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyetlerine göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 48: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x^2	P (sig.)
S2	Lise	21	2,90	,995	138,29	1,774	,621
	Ön Lisans	69	2,78	,872	125,57		
	Lisans	166	2,88	,741	136,34		
	Yüksek Lisans	9	2,66	1,414	116,00		
S11	Lise	21	2,90	1,044	130,31	2,034	,565
	Ön Lisans	69	2,78	1,041	122,91		
	Lisans	166	2,96	1,035	137,74		
	Yüksek Lisans	9	2,88	,927	129,22		
S13	Lise	21	3,00	1,183	137,02	6,308	,098
	Ön Lisans	69	2,71	1,044	116,49		
	Lisans	166	3,04	,929	140,65		
	Yüksek Lisans	9	2,55	1,130	109,06		

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S23	Lise	21	3,28	1,230	132,76	3,037	,386
	Ön Lisans	69	3,37	1,138	139,03		
	Lisans	166	3,22	1,104	128,63		
	Yüksek Lisans	9	3,77	1,301	167,94		

Tablo 48 incelendiğinde, katılımcıların eğitim durumlarına göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 49: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S2	1-5	69	2,91	,761	138,20	1,396	,845
	6-10	102	2,88	,748	134,92		
	11-15	59	2,79	,866	128,63		
	16-20	21	2,66	1,154	120,00		
	21+	14	2,85	,949	131,32		
S11	1-5	69	2,91	1,107	132,21	4,108	,392
	6-10	102	2,98	,994	138,23		
	11-15	59	2,86	1,074	129,99		
	16-20	21	2,57	,870	106,76		
	21+	14	3,14	,949	150,82		
S13	1-5	69	2,91	1,039	130,34	3,554	,470
	6-10	102	2,96	,963	134,96		
	11-15	59	2,88	,984	127,93		
	16-20	21	2,76	1,135	124,48		
	21+	14	3,35	,841	166,00		
S23	1-5	69	3,44	1,022	142,14	4,613	,329
	6-10	102	3,12	1,068	121,37		
	11-15	59	3,33	1,168	136,58		

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	16-20	21	3,38	1,627	148,40		
	21+	14	3,35	1,008	134,46		

Tablo 49 incelendiğinde, katılımcıların mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşlere katılım düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 50: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Değişimin Sonuçları Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bilgiler

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S2	Hekim	4	4,00	,000	238,00	17,219	,009
	Hemşire	153	2,87	,829	135,85		
	Tıbbi Sekreter	35	2,88	,900	137,13		
	İdari Personel	14	2,64	,744	115,93		
	Sağlık Memuru	37	2,64	,753	111,66		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,66	,577	208,17		
	Diğer	19	2,78	,713	122,63		
S11	Hekim	4	2,75	,500	116,38	2,276	,893
	Hemşire	153	2,96	1,012	137,13		
	Tıbbi Sekreter	35	2,88	1,131	129,24		
	İdari Personel	14	2,71	1,204	117,68		
	Sağlık Memuru	37	2,83	1,014	127,78		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,33	1,154	164,83		
	Diğer	19	2,84	1,067	126,55		
S13	Hekim	4	3,75	,500	197,38	10,860	,093
	Hemşire	153	2,95	,968	134,20		
	Tıbbi Sekreter	35	2,68	1,022	115,06		
	İdari Personel	14	3,00	1,037	134,93		

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	Sağlık Memuru	37	2,91	1,010	133,64		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	4,33	,577	231,50		
	Diğer	19	2,84	1,067	124,63		
S23	Hekim	4	4,75	,500	231,00	18,970	,004
	Hemşire	153	3,30	1,147	133,13		
	Tıbbi Sekreter	35	3,08	1,094	120,13		
	İdari Personel	14	4,14	,770	192,11		
	Sağlık Memuru	37	3,05	1,153	118,39		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,33	,577	131,17		
	Diğer	19	3,10	,936	120,24		

Tablo 50 incelendiğinde, katılımcıların değişimin sonuçları hakkındaki görüşlerden “Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum” ve “Değişim sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum” görüşlerine katılma düzeyinin katılımcıların kurumdaki görevlerine göre soru 2’nin anlamlılık değeri ,009 ve soru 23’ün anlamlılık değeri ,004 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p \leq 0,05$), değişimin sonuçları hakkındaki diğer görüşlere katılma düzeyinin ise katılımcıların kurumdaki görevlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Anlamlı farklılık olan “Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum” görüşüne sözleşmeli firma çalışanı olan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyinin hemşire, tıbbi sekreter, sağlık memuru, idari personel ve diğer çalışanlardan 3,66 oran ile anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve “Değişim sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum” görüşüne hekim ve idari personel olan katılımcıların bu görüşe katılma düzeyinin hemşire, tıbbi sekreter, sağlık memuru, sözleşmeli firma çalışanları ve diğer çalışanlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

8.12. Katılımcıların Değişime Olan Meraklarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Bilgiler ve Soruların Demografik Bilgilere İlişkin İstatistik Karşılaştırması

Tablo 51: Katılımcıların Değişime Olan Meraklarına İlişkin Bilgiler

Maddeler	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)
S4 (Değişim konusunda oluşturulan gruplara katılmanın faydalı olduğunu düşünüyorum)	3,34	,960
S20 (Meslektaşlarım ile değişimler hakkında konuşmaktan hoşlanırım)	3,17	1,135
S32 (Yaşanan değişimler hakkında bilgi almaktan ve değişimleri takip etmekten hoşlanırım)	3,03	1,145

Tablo 51 incelendiğinde, katılımcıların değişime olan merakları ile ilgili olan tüm görüşlere orta düzeyde katıldığı görülmektedir. Değişim sürecinin başarılı bir şekilde yönetilebilmesi için çalışanların da değişime karşı olan merakları önemlidir. Merak, değişime olan isteği uyandırabilir.

Hastanede çalışanların meraklarını ölçmeye yönelik sorulara, orta düzeyde katılım sağladıkları görülmektedir. Arzu Uzun'un tez çalışmasında hemşirelerin meslektaşları ile değişimler hakkında konuşmaktan keyif aldıklarını, yaşanan değişimler hakkında bilgi almaktan hoşlandıklarını ve değişim ile ilgili kaynakları takip ettiklerini yüksek oranda "evet" olarak belirtmişlerdir.

Tablo 52: Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S4	18-24	4	3,28	,755	150,00	5,783	,328
	25-31	153	3,35	,982	130,08		
	32-38	35	3,35	,916	109,39		
	39-45	14	3,28	1,033	120,57		
	46-52	37	3,73	,653	110,14		
	53+	3	2,66	1,211	96,00		
S20	18-24	4	3,42	1,272	125,75	,895	,971

Madde	Yaş grubu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	25-31	153	3,07	1,157	122,87		
	32-38	35	3,12	1,115	132,01		
	39-45	14	3,24	1,130	120,61		
	46-52	37	3,42	1,261	118,04		
	53+	3	2,83	,983	134,00		
S32	18-24	4	3,00	,816	134,13	,750	,980
	25-31	153	2,90	1,197	124,16		
	32-38	35	3,06	1,177	128,41		
	39-45	14	2,98	1,166	116,29		
	46-52	37	3,42	,901	117,50		
	53+	3	3,16	,983	126,00		

Tablo 52 incelendiğinde, katılımcıların yaş gruplarına göre değişime olan merak düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 53: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler

Madde	Cinsiyet	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	Sıra top.	U	P (sig.)
S4	Erkek	76	3,18	,989	121,20	9211,5	6285,5	,088
	Kadın	189	3,40	,944	137,74	26033,5		
S20	Erkek	76	3,05	,964	122,83	9335,0	6409,0	,153
	Kadın	189	3,22	1,196	137,09	25910,0		
S32	Erkek	76	2,81	1,185	119,14	9054,5	6128,5	,050
	Kadın	189	3,12	1,120	138,57	26190,5		

Tablo 53 incelendiğinde, değişime olan merak düzeyleri hakkındaki “Yaşanan değişimler hakkında bilgi almaktan ve değişimleri takip etmekten hoşlanırım” görüşüne katılma düzeylerinin katılımcıların cinsiyetlerine göre soru 32’nin anlamlılık değeri ,050 olduğu için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p\leq 0,05$) ve kadın

katılımcıların bu görüşe daha yüksek oranda katıldığı, değişime olan merak düzeyleri hakkındaki diğer faktörlere katılma düzeylerinin ise katılımcıların cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) görülmektedir.

Tablo 54: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler

Madde	Eğitim durumu	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S4	Lise	21	3,04	1,203	114,14	3,166	,367
	Ön Lisans	69	3,23	,987	125,52		
	Lisans	166	3,42	,922	138,26		
	Yüksek Lisans	9	3,44	,726	137,33		
S20	Lise	21	3,47	1,123	152,93	3,033	,387
	Ön Lisans	69	3,11	1,207	129,82		
	Lisans	166	3,18	1,104	133,34		
	Yüksek Lisans	9	2,77	1,201	104,56		
S32	Lise	21	2,95	1,203	127,00	,229	,973
	Ön Lisans	69	3,04	1,130	133,43		
	Lisans	166	3,03	1,148	133,20		
	Yüksek Lisans	9	3,11	1,269	140,06		

Tablo 54 incelendiğinde, katılımcıların eğitim durumlarına göre değişime olan merak düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 55: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görev Sürelerine Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	χ^2	P (sig.)
S4	1-5	69	3,33	1,024	133,42	6,155	,188
	6-10	102	3,43	,938	140,00		
	11-15	59	3,20	,924	120,52		
	16-20	21	3,09	1,044	114,79		

Madde	Görev süresi	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
	21+	14	3,71	,726	159,86		
S20	1-5	69	3,14	1,239	132,64	1,945	,746
	6-10	102	3,20	1,119	134,19		
	11-15	59	3,28	1,000	138,67		
	16-20	21	2,85	1,195	112,98		
	21+	14	3,14	1,231	132,21		
S32	1-5	69	3,02	1,111	132,55	,614	,962
	6-10	102	2,98	1,193	129,92		
	11-15	59	3,13	1,151	138,90		
	16-20	21	3,00	1,095	130,79		
	21+	14	3,07	1,141	136,14		

Tablo 55 incelendiğinde, katılımcıların mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişime olan merak düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 56: Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Görevlerine Göre Çalışanların Değişime Olan Meraklarına Yönelik Bilgiler

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x ²	P (sig.)
S4	Hekim	4	3,75	,500	162,13	5,983	,425
	Hemşire	153	3,43	,965	140,55		
	Tıbbi Sekreter	35	3,14	1,004	118,16		
	İdari Personel	14	3,35	,744	130,25		
	Sağlık Memuru	37	3,16	1,014	118,96		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,00	1,000	103,67		
	Diğer	19	3,26	,933	127,42		
S20	Hekim	4	3,25	,957	135,38	,902	,989
	Hemşire	153	3,15	1,198	132,23		
	Tıbbi Sekreter	35	3,31	1,131	142,09		

Madde	Görev	N	Ortalama (X)	Standart Sapma (Ss)	Sıra ort.	x^2	P (sig.)
	İdari Personel	14	3,14	1,231	129,82		
	Sağlık Memuru	37	3,10	,965	127,04		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,33	1,154	144,17		
	Diğer	19	3,21	1,031	134,18		
S32	Hekim	4	3,25	,957	145,38	1,102	,981
	Hemşire	153	3,05	1,162	134,44		
	Tıbbi Sekreter	35	3,14	1,115	139,06		
	İdari Personel	14	2,92	1,071	126,00		
	Sağlık Memuru	37	2,94	1,177	127,28		
	Sözleşmeli Firma Çalışanı	3	3,00	1,732	136,33		
	Diğer	19	2,89	1,149	123,42		

Tablo 56 incelendiğinde, katılımcıların çalıştıkları kurumdaki görevlerine göre değişime olan merak düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 57: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Değişim sonucunda hastanedeki kaynakların daha etkin ve verimli kullanıldığına inanıyorum.	Hastanemizdeki değişimler kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir.
Değişim sonucunda hastanedeki kaynakların daha etkin ve verimli kullanıldığına inanıyorum.	Correlation Coefficient	1,000	,179**
	Sig. (2-tailed)	.	,004
	N	265	265
Hastanemizdeki değişimler kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir.	Correlation Coefficient	1,000	,179**
	Sig. (2-tailed)	.	,004
	N	265	265

Tablo 57 incelendiğinde, katılımcıların “Hastanemizdeki değişimler kaynakların etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir” konusundaki görüşleri ile “Değişimin sonucunda hastanedeki kaynakların daha etkin ve verimli kullanıldığına inanıyorum” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,179 ve anlamlılık değeri ,004 olduğu için pozitif düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,179$; $p<0,05$).

Tablo 58: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Değişim sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum	Hastanemizdeki değişimler hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırmak için gerçekleşmektedir
Değişim sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum	Correlation Coefficient	1,000	,160**
	Sig. (2-tailed)	.	,009
	N	265	265
Hastanemizdeki değişimler hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırmak için gerçekleşmektedir	Correlation Coefficient	,160**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,009	.
	N	265	265

Tablo 58 incelendiğinde, katılımcıların “Hastanemizdeki değişimler hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerinin arttırmak için gerçekleşmektedir” konusundaki görüşleri ile “Değişimin sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,160 ve anlamlılık değeri ,009 olduğu için pozitif düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,160$; $p<0,05$).

Tablo 59: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum	Hastanemizdeki değişimler hizmet binalarının ve gerekli donanımlarının yenilenmesi için gerçekleşmektedir
Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum	Correlation Coefficient	1,000	,187**
	Sig. (2-tailed)	.	,002
	N	265	265
Hastanemizdeki değişimler hizmet binalarının ve gerekli donanımlarının yenilenmesi için gerçekleşmektedir	Correlation Coefficient	,187**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,002	.
	N	265	265

Tablo 59 incelendiğinde, katılımcıların “Hastanemizdeki değişimler hizmet binalarının ve gerekli donanımlarının yenilenmesi için gerçekleşmektedir” konusundaki görüşleri ile “Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,187 ve anlamlılık değeri ,002 olduğu için pozitif düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,187$; $p<0,05$).

Tablo 60: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum.	Hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir.
Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum.	Correlation Coefficient	1,000	,149*
	Sig. (2-tailed)	.	,015
	N	265	265
Hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir.	Correlation Coefficient	,149*	1,000
	Sig. (2-tailed)	,015	.
	N	265	265

Tablo 60 incelendiğinde, katılımcıların “Hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir” konusundaki görüşleri ile “Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,149 ve anlamlılık değeri ,015 olduğu için pozitif düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,149$; $p<0,05$).

Tablo 61: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum	Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir
Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum	Correlation Coefficient	1,000	,141*
	Sig. (2-tailed)	.	,022
	N	265	265
Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir	Correlation Coefficient	,141*	1,000
	Sig. (2-tailed)	,022	.
	N	265	265

Tablo 61 incelendiğinde, katılımcıların “Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir.” konusundaki görüşleri ile “Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,141 ve anlamlılık değeri ,022 olduğu için pozitif düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,141$; $p<0,05$).

Tablo 62: Katılımcıların Değişimin Nedeni ve Sonucu Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Örgüt içi nedenler (eğitim ihtiyacı, verimliliğin düşmesi, hedeflerin değişmesi, krizler vb.) hastanemizde değişime neden olur	Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum
Örgüt içi nedenler (eğitim ihtiyacı, verimliliğin düşmesi, hedeflerin değişmesi, krizler vb.) hastanemizde değişime neden olur	Correlation Coefficient	1,000	,023
	Sig. (2-tailed)	.	,713
	N	265	265
Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum	Correlation Coefficient	,023	1,000
	Sig. (2-tailed)	,713	.
	N	265	265

Tablo 62 incelendiğinde, katılımcıların “Örgüt içi nedenler (eğitim ihtiyacı, verimliliğin düşmesi, hedeflerin değişmesi, krizler vb.) hastanemizde değişime neden olur” konusundaki görüşleri ile “Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,023 ve anlamlılık değeri ,713 olduğu için pozitif düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($r=,023$; $p<0,05$).

Tablo 63: Katılımcıların Değişimin Amacı ve Nedeni Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Hastanemizde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için gerçekleşmektedir	Teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır
Hastanemizde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için gerçekleşmektedir	Correlation Coefficient	1,000	,234**
	Sig. (2-tailed)	.	,000
	N	265	265
Teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır	Correlation Coefficient	,234**	1,000
	Sig. (2-tailed)	,000	.
	N	265	265

Tablo 63 incelendiğinde, katılımcıların “Hastanemizde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için gerçekleşmektedir” konusundaki görüşleri ile “Teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,234 ve anlamlılık değeri ,000 olduğu için pozitif orta düzey altında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,234$; $p<0,05$).

Tablo 64: Katılımcıların Değişimin Nedeni ve Değişime Direnç Nedeni Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur	Sağlık çalışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler
Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur	Correlation Coefficient	1,000	,155*
	Sig. (2-tailed)	.	,011
	N	265	265
Sağlık çalışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler	Correlation Coefficient	,155*	1,000
	Sig. (2-tailed)	,011	.
	N	265	265

Tablo 64 incelendiğinde, katılımcıların “Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur” konusundaki görüşleri ile “Sağlık çalışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,155 ve anlamlılık değeri ,011 olduğu için pozitif düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,155$; $p<0,05$).

Tablo 65: Katılımcıların Hastanenin Yönetim Biçimi ve Değişime Direnç Nedeni Konusundaki Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Çalışanların planlanan değişimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması değişime direnç göstermelerine neden olur	Hastanenin yönetim biçimi
Çalışanların planlanan değişimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması değişime direnç göstermelerine neden olur	Correlation Coefficient	1,000	,122*
	Sig. (2-tailed)	.	,047
	N	265	265
Hastanenin yönetim biçimi	Correlation Coefficient	,122*	1,000
	Sig. (2-tailed)	,047	.
	N	265	265

Tablo 65 incelendiğinde, katılımcıların “Çalışanların planlanan değişimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması değişime direnç göstermelerine neden olur” konusundaki görüşleri ile “Hastanedeki yönetim biçimi” konusundaki görüşleri arasında Correlation değeri ,122 ve anlamlılık değeri ,047 olduğu için pozitif düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,122$; $p<0,05$). Hastanenin yönetim biçimi yüksek oranda otokratik yönetim biçim çıktığı için ve bunun sonucunda değişimle ilgili görüşlerin çalışanlarla paylaşılmaması değişimde dirence neden olmaktadır. Bundan dolayı aralarında anlamlı bir ilişki söz konusudur.

8.13. Hipotezlerin Sonuçları

Tablo 66: Hipotezlerin Sonuçları

No	HİPOTEZ	SONUÇ
1.	Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
2.	Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
3.	Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
4.	Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır	Kabul
5.	Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimin amaçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
6.	Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır	Ret
7.	Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
8.	Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
9.	Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
10.	Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimden haberdar olma durumları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret

11.	Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
12.	Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
13.	Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
14.	Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
15.	Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimin nedenleri hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
16.	Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
17.	Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
18.	Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
19.	Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
20.	Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimde dirence neden olan faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
21.	Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır	Ret
22.	Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimin planlanması	Kabul

	ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	
23.	Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
24.	Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
25.	Hastane çalışanlarının mevcut kurumdaki görevlerine göre değişimin planlanması ve uygulanmasına yönelik faktörler hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
26.	Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
27.	Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
28.	Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
29.	Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
30.	Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişimin sonuçları hakkındaki görüşleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
31.	Hastane çalışanlarının yaş gruplarına göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
32.	Hastane çalışanlarının cinsiyetlerine göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Kabul
33.	Hastane çalışanlarının eğitim durumlarına göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret

34.	Hastane çalışanlarının mevcut kurumlarındaki çalışma sürelerine göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
35.	Hastane çalışanlarının kurumdaki görevlerine göre değişime olan merakları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.	Ret
36.	Katılımcıların hastanemizdeki değişimler kaynakların etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile değişimin sonucunda hastanedeki kaynakların daha etkin ve verimli kullanıldığına inanıyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
37.	Katılımcıların hastanemizdeki değişimler hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerinin arttırmak için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile değişimin sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
38.	Katılımcıların çalışanların planlanan değişimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması değişime direnç göstermelerine neden olur konusundaki görüşleri ile hastanedeki yönetim biçimi konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
39.	Katılımcıların hastanemizde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
40.	Katılımcıların ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur konusundaki görüşleri ile sağlık çalışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
41.	Katılımcıların hastanemizdeki değişimler hizmet binalarının ve gerekli donanımlarının yenilenmesi için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
42.	Katılımcıların hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve	Kabul

	verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	
43.	Katılımcıların hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir konusundaki görüşleri ile Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
44.	Katılımcıların örgüt içi nedenler (eğitim ihtiyacı, verimliliğin düşmesi, hedeflerin değişmesi, krizler vb.) hastanemizde değişime neden olur konusundaki görüşleri ile değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.	Ret

SONUÇ

Değişim, herhangi bir şeyin ilk halinden farklı bir hale gelmesi şeklinde açıklanırken bireyler ve örgütler için bir zorunluluk halini almıştır. Örgütlerin hızla değişen rekabet koşullarını takip edebilmesi, gelişen teknolojiye, değişen ekonomik ve hukuki çevre koşullarına uyum sağlayabilmesi için değişim gerçekleştirmeleri zorunludur. Bunun yanı sıra örgüt içinde yaşanan; çalışanlar arası çatışma ve iletişim yoksunluğu, maliyetlerin artması, çalışanların beklentilerinin artması gibi problemler de örgütsel değişime neden olabilmektedir. Örgütsel değişim sonucunda işletmenin verimliliğinde, etkililiğinde ve hizmet kalitesinde artış yaşanması beklenmektedir. Örgütsel değişim gerçekleştirmeyen işletmeler durağanlık ve bunun sonucunda yaşanan motivasyon düşüklüğü ile karşı karşıya gelmektedir. Özel ve kamu alanında faaliyet gösteren bütün örgütler için varlığını sürdürebilmek ve gelişimini sağlayabilmek, meydana gelen fırsat ve tehditleri değerlendirebilmek için değişim kaçınılmazdır. Değişen hasta tercihlerini karşılayabilmek, hizmet sunumunu hızlı, eşit, etkin ve kaliteli bir şekilde gerçekleştirebilmek, gelişen teknolojiye uyum sağlayabilmek için sağlık sektöründe de değişim kaçınılmaz hale gelmiştir.

Sağlık sektörü daha verimli, etkin ve eşit hizmet için 1920 yılından günümüze kadar sürekli değişim gösteren bir yapıya sahip olmuştur. Sağlık Bakanlığı 1920 yılında TBMM açılışından sonra kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nden kalan sağlık hizmetleri 1920-1923 yılları arasında, Cumhuriyet'in ilk yıllarında 1923-1946, İkinci Dünya Savaşı sonrası 1946-1960 yılları arasında, sosyalleşme dönemi olarak adlandırılan 1960-1980 yılları arasında, yeniden yapılanma dönemi olan 1980-2002 yılları ve 2003 sonrası gerçekleşen Sağlıkta Dönüşüm Programı ile sürekli değişime tabi tutulmuştur.

Bu tez çalışmasında, 2003 sonrası gerçekleştirilen Sağlıkta Dönüşüm Programı sonucunda yaşanan örgütsel değişimin çalışanlar tarafından algısını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışanların algısını belirleyebilmek için Burdur Devlet Hastanesi'nde çalışan hekim, hemşire, tıbbi sekreter, sağlık memuru, sözleşmeli firma çalışanları ve idari personellere anket çalışması uygulanmıştır. Yapılan anket çalışması sonucunda değişimin nedenleri, değişimin amaçları, çalışanların değişimden haberdar olmaya ilişkin ifadeleri, değişimde dirence neden olan faktörleri, değişimin planlanmasına ve uygulanmasına yönelik ifadeleri, değişimin sonuçları ve çalışanların

değişime karşı meraklarını ölçmek amaçlanmıştır. Bu ölçek sorularının demografik bilgiler ile karşılaştırması yapılmıştır. Hastanedeki değişim türleri ve değişime direnç türleri çoktan seçmeli soru şeklinde tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışanların anketteki soruya verdikleri cevap doğrultusunda hastanedeki değişimler; işlerin yapılma şekillerinde, hastane içi prosedür değişikliklerinde, hastane personeline ve teknoloji alanlarında gerçekleştirilmiştir. Çalışanlar değişime; değişim istemediğini sözlü olarak açıkça belirtme, işi yavaşlatma, iş ortamında huzursuzluk çıkarma, hastane içinde çalışan birimi değiştirme ve devamsızlık yapma (rapor, izin alma) şeklinde direnç gösterdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %41,5'i yönetimin emir veren, iş merkezli ve astlarına güvenmez bir yapı olan otokratik yönetim biçimine sahip olduklarını belirtmişken, %23,8'i ise astların kendilerini yeteri kadar serbest hissettiği ve astların fikirlerinin önemsendiği özelliğe sahip katılımcı yönetim biçimine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Çalışanların değişime olan dirençlerini ortadan kaldırmak için yapılacak değişim ile ilgili çalışanların fikri alınmalıdır. Fakat yönetim hızla değişen hukuki çevre koşullarına uyum sağlamak zorunda kaldığı için iş merkezli bir yönetim yapısı özelliğine sahiptir. Hastanenin yönetim biçimi iş merkezli bir yapıya sahip olmasından dolayı değişimle ilgili görüşlerin çalışanlarla paylaşılmaması değişimde dirence neden olmaktadır. Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler örgütlerde hızlı ve ani bir değişime neden olabilmektedir. Bunun sonucunda da örgütlerin yönetim biçimi otokratik bir yapıya kavuşabilirler. Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler sonucunda katılımcılar ekonomik menfaatlerini kaybetme endişesi yaşadıklarını belirtmişler ve bundan dolayı değişime direndiklerini ifade etmişlerdir. Çalışanların bu endişelerini ortadan kaldırmak için yönetim biçiminin dönüşümcü bir yapıda olup değişim getirilerini ve kayıplarını açık bir şekilde dile getirip çalışanları motive etmelidir.

Örgütler daha kaliteli ve hızlı hizmet sunumu için yenilik ve değişim yapmak zorundadırlar. Sağlık sektörü de gelişen tedavi tekniklerini takip etmek ve teknolojik gelişmelere ve yeniliklere uyum sağlamak zorundadır. Örgütün varlığını sürdürebilmesi için değişen ekonomik koşullara ve hukuki çevre koşullarına, sosyal ve politik faktörlere uyum sağlamak mecburiyetindedir. Örgütteki eğitim ihtiyacının ortaya çıkması, örgütün verimliliğinin düşmesi, hedeflerin değişmesi ve krizlerin meydana

gelmesi gibi örgüt içi nedenlerde değişimi zorunlu kılmaktadır. Bundan dolayı Burdur Devlet Hastanesinde de değişim nedenlerinin hepsi değişimi zorunlu kılmıştır.

Hastanenin, hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırmak için değişim yaptığı ve yapılan değişimlerin amacına ulaşıldığı sonucuna varılmıştır. Fakat çalışanların monotonluğunu gidermek için değişim yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Halbuki Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın bileşenlerinden biri olan "yüksek motivasyonla çalışan sağlık insan gücü" maddesi önemsenmelidir. Çünkü dinamik bir yapı sonucunda çalışanların motivasyon düzeyleri artırılır ve bunun sonucunda da verimlilikte yükselme meydana gelir.

Sonuç olarak, örgütlerin rekabet koşullarını takip edebilmesi, gelişen teknolojiye, değişen ekonomik ve hukuki çevre koşullarına uyum sağlayabilmesi için değişim gerçekleştirmeleri zorunludur. Örgütsel değişim gerçekleştirmeyen işletmeler durağanlık ve bunun sonucunda yaşanan motivasyon düşüklüğü ile karşı karşıya kalmaktadır. Özel ve kamu alanında faaliyet gösteren bütün örgütler için varlığını sürdürebilmek ve gelişimini sağlayabilmek, meydana gelen fırsat ve tehditleri değerlendirebilmek için değişim kaçınılmazdır. Yapılan değişimlerde, astlar kendilerini yeteri kadar serbest hissetmeli ve fikirlerinin önemsendiği, katılımcı yönetim modeli hedeflenmelidir. Bu nedenle örgütsel değişimler çalışanların fikri alınarak yapılmalıdır. Değişim ile hizmet kalitesi, sağlık hizmetlerinin hızlı sunulması ve hizmetlerin sunumunda verimlilik, etkinlik ve hakkaniyet amaçlanmalıdır. Değişime ilişkin, sağlık çalışanları bilgilendirilmeli ve çalışanların idareye olan güveni artırılmalıdır. Çalışanların bilgilendirilmemesi ve idare tarafından yeterli güvenin sağlanmaması, bir belirsizlik meydana getirdiğinden değişimde direnç neden olabilmektedir. Çalışanların değişime karşı olan merakları önemlidir. Çünkü merak, değişime olan isteği canlandırabilir. Değişimde devamlılık esastır. Değişimin devamlılığını ve kalıcılığını sağlamak için değişimi örgütün kültürü haline getirmek gerekir.

Bu araştırma, Türkiye'de sağlık kurumlarında çalışan personel için ciddi bir örgütsel değişim süreci yaşatan Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın, mevzuat boyutunda dikkatle planlanmış olmasına rağmen, değişim süreci içindeki bazı uygulamaların sağlık çalışanları üzerinde olumsuz algılara yol açtığını da göstermektedir. Zaman ve maliyet kısıtları nedeniyle, sadece Burdur Devlet Hastanesi'nde gerçekleştirilmiş olan bu

araştırmanın daha geniş ölçekte de uygulanabilmesi halinde daha sağlıklı veriler elde edilebileceği ve ilerideki değişim süreçlerinde kurum yöneticileri açısından kullanılabilir uygulamalara ışık tutacağı değerlendirilmektedir.

Ayrıca, Sağlıkta Dönüşüm Programı yoluyla elde edilen ve olumlu sonuçlar veren uygulamalardan geriye dönüş olmaması için de gerekli tedbirlerin alınması, değişim sürecinin uzun vadedeki başarısı açısından ihmal edilmeyecek bir husustur. Eksik kalan hususların ve olumsuz sonuçlar doğuran uygulamalara yönelik çözümlerin ise bu araştırmanın da bulgu ve önerilerini dikkate almak suretiyle, örgütsel boyuttaki çalışanların algılarını da göz önünde bulundurarak gerçekleştirilmesi halinde daha başarılı sonuçlar alınmasını sağlayacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

Acar, E., (2017), Neoliberalizm ve Sosyal Refah Devleti Ekseninde Üçüncü Yol Yaklaşımı, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi-Cilt 18, Sayı 1, ICEBSS 2017 Özel Sayı, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/361178>, (28.03.2018).

Akdağ, R., (2008), İlerleme Raporu: Sağlıkta Dönüşüm Programı Ağustos 2008, Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No:749

Akdağ, R., (2012), Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programı: Değerlendirme Raporu (2003-2011), Ankara, T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın

Akdur, R., (2008), Cumhuriyetten Günümüze Türkiye’de Sağlık, http://www.recepakdur.com/upload/CUMHUR%C4%B0YETTEN_G%C3%9CN%C3%9CM%C3%9CZE__T%C3%9CRK%C4%B0YE.pdf, (28.03.2018).

Akın, Ü. ve Aksoy, S., (1985), Sağlık Hizmetlerine Verimlilik Açısından Bir Yaklaşım, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara.

Anderson, D. & Anderson, L.,A., (2001), Beyond Change Management: Advanced Strategies for Today’s Transformational Leaders. San Francisco: Jossey Bass/Pfeiffer- a Wiley Company

Atak, M., (2001), Örgütsel Değişim ve Değişime Direnç (Bir Örgüt Ortamının Değişime Açısından Değerlendirilmesi), Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Atasever, M., (2014), Türkiye Sağlık Hizmetlerinin Finansmanı ve Sağlık Harcamalarının Analizi (2002-2013 Dönemi), Bakanlık Yayın No: 983, Ankara.

Ateş, M. (Ed.), (2011), Sağlık Hizmetleri Yönetimi, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Aydın, Ö., (2014), İlkokul Ve Ortaokul Öğretmenlerinin Örgütsel Değişime Gösterdikleri Bireysel Direncin İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Aykır, E., (2014), 2002–2012 Sağlık Politikaları ve Sağlıkta Dönüşüm, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Bakan, İ. (Ed.), (2015), Çağdaş Yönetim Yaklaşımları: İlkeler, Kavramlar ve Yaklaşımlar, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Barutçu, E., (2000), Örgütsel Değişim Yönetimi ve Denizli Tekstil İşletmelerinde Bir Uygulama, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Bostan, S., (2009), Sağlıkta Dönüşüm Programının Hastane İşletmeleri Üzerindeki Değişim Etkisi (Yönetici Perspektifi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon.

Burns, B., (2004), "Kurt Lewin and the Planned Approach to Change: A Re-appraisal", Journal of Management Studies, 41(6)

Cengiz, S., (2013), Çağdaş Yönetim Teorileri Altı Sigma, Kiriz Yönetimi, Mavi Okyanus Ve Kaos Teorisinin İşletme Performansları Üzerine Etkileri, Türkiye'den Bir Ampirik Çalışma, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Çağlar, İ., (2015), Bireysel, Örgütsel ve Toplumsal Düzeyde Değişim ve Değişim Yönetimi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Çakır, S.B., (2009), İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Değişme Ve Örgütsel Değişime Direnme Olgularını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Çapraz, B., (2009), Örgütsel Değişim: Çok Boyutlu Bir Model Önerisi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir.

Çavmak, Ş. ve Çavmak, D., Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Tarihsel Gelişimi ve Sağlıkta Dönüşüm Programı, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/340272>, (04.05.2018)

Çelebioğlu, F., (1990), Davranış Açısından Örgütsel Değişim, Küre Ajans, İstanbul.

Çetin, S., (2011), Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Etkinlik Sağlanması Açısından Sağlık Dönüşüm Programının Analizi ve OECD Ülkeleriyle Kıyaslanması, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Çiçek, F., (2007), Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde Kobi’lerdeki Değişim Yönetimi: Gaziantep’te Bir Uygulama, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.

Çobanoğlu, H.O., (2015), Örgütsel Değişim Ve Türkiye Futbol Federasyonu'nda Altı Sigma Yönetim Modelinin Uygulanabilirliği, Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir.

Dağ, S., (2010), Hemşirelerin Değişim Yönetimi İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Demirci, K. (Ed.), (2009), İşletmecilik: Kuram Ve Uygulama, Detay Yayıncılık, Ankara.

Devlet Planlama Teşkilatı, <http://www.kalkinma.gov.tr/>, (30.03.2018)

Dirican M. R., <http://fbe.atauni.edu.tr/eajm/Makaleler%5C1970%5C1970-2%5C7.pdf>, (27.03.2018).

Dursun, E., (2007), Örgütsel Değişim ve Değişim Karşısında Bireysel Direnç, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Düren, Z., (2000), 2000’Li Yıllarda Yönetim: Sürekli Değişim ve Belirsizlik Ortamında Gelişen Yönetimsel Yaklaşımlar, Alfa Basım Yayım, İstanbul.

Ergen, İ., (2015), Stratejik Planlama İle Örgütsel Değişim Arasındaki İlişkinin Araştırılması: Eğitim Sektöründe Bir Uygulama, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Eke, E., (2014), Neoliberal Devlet Döneminde Sağlıkta Dönüşüm Programı Uygulamalarına Yönelik Sektördeki Paydaşların Algısı, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Isparta.

Evren Büyüklüğü, <http://www.tezhocasi.com/tez-onerisi-nasil-yazilir/>, (07.03.2018).

Garside, P., (1998), "Organizational Context for Quality: Lessons from the Fields of Organizational Development and Change Management" *Quality in Health Care*, 7

Genç, Ö., (2005), *Yataklı Tedavi Kurumları Sektör Araştırması*, Ankara, 2005; http://www.kalkinma.com.tr/data/file/raporlar/ESA/SA/2005-SA/SA-05-07-24_Yatakli_Tedavi_Kurumlari_Sektoru.pdf, (19.04.2018).

Görmüş, A., (2013), *Sağlık Sisteminde Dönüşüm ve Sağlık İnsan Gücü Üzerindeki Etkileri*, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Grover, V. & Kettinger, J.W., (1999), *Process Think: Winning Perspectives for Business Change in the Information Age*, Hershey, PA: Idea Group Inc (IGI).

Gül, İ., (2014), *Hastane Çalışanlarının Örgütsel Değişime Bakış Açılarının İncelenmesi: Afyonkarahisar İli Örneği*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Gülcan, M. F., (2007), *Örgütsel Değişimde Etkin Bir Yöntem: Personel Güçlendirme*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Karaman.

Gümüş, S. ve Göker, E.Ü., (2012), *Hizmet Kalitesinin Hizmet Performansına Etkisi: Bir Hastanede Uygulama*, Hiperlink Yayınları, İstanbul.

Harigopal, K., (2001), *Management of Organizational Change: Leveraging Transformation*, New Delphi, Response Books.

Harvey D. F. & Brown, D. R., (1988), *An Experimental Approach to Organization Development*, 3rd Edition, New Jersey: Prentice Hall.

Hoque, Z. And Moll, J. (2001), "Public Sector Reform: Implications for Accounting, Accountability and Performance of State-Owned Entities—An Australian Perspective" *The International Journal of Public Sector Management*, Vol.14, No.4

Kasapoğlu, A., (2016), Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinin Dönüşümü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Sayı No: 19, <http://www.sosyolojiderneği.org.tr/s/2300/i/2016-Kasapoglu.pdf>, (20.04.2018).

Kaşkaya, A., (2007), Örgütsel Değişim Sürecinde Öğretim Liderliği (Erzincan İli Örneği), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

Koçel, T., (2005), İşletme Yöneticiliği: Yönetim ve Organizasyon, Organizasyonlarda Davranış, Klasik-Modern-Çağdaş ve Güncel Yaklaşımlar, Arıkan Basım, İstanbul.

Kol, E., (2014), Türkiye’de Sağlık Hizmetlerinde Yaşanan Dönüşüm: Eskişehir’de Alt Gelir Grupları Üzerine Bir İnceleme, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir.

Kotter, 8 Steps To Accerelate Change EBook, <https://www.kotterinc.com/research-and-perspectives/8-steps-accelerating-change-ebook/>, (18.04.2018).

Memişoğlu, D., (2011), Sağlık Hizmetlerinde Yaşanan Dönüşüm ve Etkileri: Batı Akdeniz Bölgesi İl Merkezleri Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Isparta.

Mevzuat, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.224.pdf>, (28.03.2018).

Mucuk, İ., (2008), Modern İşletmecilik, Türkmen Kitabevi, İstanbul

Niğdelioğlu, N., (2007), Örgütsel Değişim Yönetimi Ve Seramik Sektöründe Uygulaması, Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

OECD ve World Bank, (2008), OECD Sağlık Sistemi İncelemeleri, Türkiye.

Owens, R.G., (1987), *Organizational Behavior in Education*, 2nd Edition, New Jersey: Prentice-Hall International Inc.

Önder, B., (2013), Türk Sağlık Reformları Kapsamında Sağlıkta Dönüşüm Programının İncelenmesi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.

Özalp, İ., (2010), İşletme Yönetimi, Nisan Kitabevi, Ankara.

Özençel, E., (2007), Örgütsel Değişimin Ve Değişime Direnme Olgusunun Algılanması Üzerine Bir Araştırma: (Selçuk Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Örneği), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Özkalp, E. ve Kırel, Ç., (2010), Örgütsel Davranış, Ekin Basım Yayın, Bursa.

Öztop, S., (2014), Kamu Çalışanlarının Örgütsel Değişim Yönetimi Uygulamalarına Yönelik Algısı, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Isparta.

Özyaşar, H., (2007), Uluslararası Pazarlamada Çevresel Faktörlerden Kültürün Yeni Ürünlerin Kabulüne Etkisi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.

Pekşen, E., (2012), Kamu Yönetimi Reformu Bağlamında Sağlıkta Dönüşüm Programı, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

Polat, E., (2003), Örgütsel Değişim Ve Örgütsel Değişimde Örgüt Kültürünün Yeri Ve Önemi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Sabuncuoğlu, Z. ve Vergiliel, Tüz, M., (2008), Örgütsel Psikoloji, Alfa Aktuel Basım, Bursa.

Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M., (1998), Örgütsel Psikoloji, Alfa Basım Yayın, Bursa.

Sağlığın Teşviki Ve Geliştirilmesi Sözlüğü, (2011), <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/>, (18.03.2018).

Sağlık Bakanlığı, (2003), Sağlıkta Dönüşüm, <https://www.saglik.gov.tr/TR,11415/saglikta-donusum-programi.html>, (20.04.2018).

Sağlık Bakanlığı Elektronik Kütüphane Sistemi, <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/SDPturk.pdf>, (19.03.2018).

Sağlık Bakanlığı Proje Yönetim Destek Birimi, <http://www.pydb.saglik.gov.tr/index.php>, (09.05.2017).

Sağlık Bakanlığı Proje Yönetim Destek Birimi, <http://pydb.saglik.gov.tr/index.php/2014-09-04-11-16-56/sdp-i-faz-tamamland.html>, (09.05.2017).

Sağlık Bakanlığı Proje Yönetim Destek Birimi, <http://www.pydb.saglik.gov.tr/index.php/2014-09-04-11-16-56/sdsgrp-ii-faz.html>, (09.05.2017).

Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı, <https://kalite.saglik.gov.tr/>, (20.04.2018).

Sapmaz, H., (2017), Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye’de Sağlık Politikaları Açısından Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Savaş, S.B., Karahan, Ö. ve Saka, Ö.R., (2002), Sağlık Sistemlerinde Dönüşüm Süreci, Ankara, Avrupa Sağlık Sistemleri Gözlemcisi, Cilt,4 No:4

Seren, Ş., (2005), Değişime Karşı Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Kalite Belgesi Alan Hastanelerde Değişim İle Örgüt Kültürü Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi Sağlık bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Sıgır, Ü. ve Gürbüz, S. (Ed.), (2015), Örgütsel Davranış, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Soyer. A., (2004), Sanayi Devriminden Küreselleşmeye Darbeden Ak Partiye Sağlığın Öyküsü, Sorun Yayınları, İstanbul.

Sönmez, Özkan, D., (2012), Sağlıkta Dönüşüm Programının Hasta Memnuniyeti Üzerine Etkiler, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Sözen, C. ve Basım, N., (2015), Örgüt Kuramları, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Şen, H., (2013), Türkiye’de Sağlıkta Dönüşüm Programı Bağlamında Toplam Kalite Yönetimi İle İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi (Kamu ve Özel Hastane Uygulamaları), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Doktora Tezi, Ankara.

Taşkın, E., (1993), İşletme Yönetiminde Eğitim ve Geliştirme, Der Yayınları, İstanbul.

Tengilimoğlu, D., Işık, O. ve Akbolat, M., (2009), Sağlık İşletmeleri Yönetimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

T.C. Anayasası, <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm>, (29.03.2018).

T.C. 58. Hükümet Acil Eylem Planı (AEP), 2003, <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/EylemVeDigerPlanlar/Attachments/13/58.H%C3%BCk%C3%BCmetAcilEylemPlan%C4%B1.pdf>, (20.04.2018).

TDK Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/>, (05.06.2017).

Tokat, B., (2012), Örgütlerde Değişim ve Değişim Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Top, S., (2008), İşletmelerde Yenilik ve Yaratıcılık Yönetimi, Beta Basım Yayım, İstanbul.

TUİK, <file:///C:/Users/genc/Downloads/-802598792677816826..pdf>, (28.03.2018).

Türkçe Bilgi, <https://www.turkcebilgi.com/>, (09.05.2017).

Tüz, Vergiliel, M., (2004), Değişim ve Kaos Ortamında İşletme Davranışı, Alfa Akademi Kitabevi, İstanbul.

Uslu, D., (2006), Örgütlerde Değişim ve Değişim Sürecinin İşğörenlerce Algılanması Üzerine Bir Alan Araştırması: Sağlık Bakanlığı Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Örneği, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Uzun, A., (2008), Üniversite Ve Kamu Kuruluşlarında Çalışan Hemşirelerin Değişime Karşı Tutumlarının Belirlenmesi, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Üçpunar, B., (2014), Osmanlı Tıbbı: Tedavi ve Tıbbi Kurumlar 1500–1700, Kitap Yayınevi, İstanbul.

Van De Ven A. H. & Poole, M.S., (1995), “Explaining Development and Change in Organizations”, *Academy of Management Review*, 20(3), <https://pdfs.semanticscholar.org/0335/f47eb46c5a936da304b2d44e9328ee392442.pdf>, (06.05.2017).

Yeniçeri, Ö., (2002), Örgütsel Değişmenin Yönetimi, Nobel Yayın, Ankara.

Yetimoğlu, S., (2014), Değişimden Korkanlara Özel Kotter'in 8 Adımlı Değişim Modeli, <https://selinyetimoglu.com/2014/11/26/degisimden-korkanlara-ozel-kotterin-8-adimli-degisim-modeli/>, (18.04.2018)

Yıldırım, S., (2014), Yönetim Teorileri, Siyasal Kitabevi, Ankara.

EKLER

EK 1: Anket Soruları

Sayın Katılımcı,

Yüksek lisans tez araştırmasında kullanılacak bu anket, Sağlıkta Dönüşüm Programı sonucu yaşanan örgütsel değişimin sağlık çalışanları tarafından değişim sürecinin nasıl algılandığını incelemek için hazırlanmıştır. Bu anket verileri, sadece yüksek lisans tez araştırması kapsamında bilimsel amaçlarla kullanılacağından, vermiş olduğunuz cevaplar gizli tutulacaktır. Katılımınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı: Mürüvvet TUĞLACI

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sezai ÖZTOP

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Bölümü Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı

1. BÖLÜM

1. Yaşınız :

18-24 25-31 32-38 39-45 46-52 53 üstü

2. Cinsiyetiniz :

Erkek Kadın

3. Medeni Durumunuz :

Evli Bekar

4. Eğitim Durumunuz :

Lise Ön lisans Lisans Yüksek lisans Doktora

5. Çalışma Statünüz :

657 Sözleşmeli Diğer.....

6. Bu hastanedeki görev süreniz:

1-5 6-10 11-15 16-20 21 üstü

7. Hastanedeki Göreviniz:

Hekim Hemşire Tıbbi Sekreter İdari Personel Sağlık Memuru
 Sözleşmeli Firma Çalışanı Diğer.....(Lütfen Belirtiniz).

2.BÖLÜM : ANKET SORULARI

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Hastanemizdeki değişimler hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini arttırmak için gerçekleşmektedir.					
2.	Değişim süreci sonunda örgüt içi sorunların azaldığını düşünüyorum.					
3.	Ekonomik koşullarda yaşanan değişimler hastanemizde değişime neden olur.					
4.	Değişim konusunda oluşturulan gruplara katılmanın ve destek vermenin faydalı olduğunu düşünüyorum.					
5.	Hastanemizde çalışanlar sosyal ilişkilerinin sarsılacağı ve çalışma arkadaşlarının değişeceği endişesi ile değişime direnir.					
6.	Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar hizmet içi eğitimler aracılığıyla öğrenirler.					
7.	Değişen hukuki çevre koşullarına uyum sağlamak için hastanemizde değişim yapılır.					
8.	Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar resmi yazılar aracılığıyla öğrenirler.					
9.	Sosyal faktörler (demografik yapı, toplumsal ve kültürel sorunlar vb.) ve politik faktörler (iş kanunları, teşvikler vb.) hastanemizde değişime neden olur.					
10.	Hastanemizde değişim süreci sonucunda ulaşılmak istenen amaç ve performans hedeflerinin yönetim tarafından açıkça ifade edildiğini düşünüyorum.					
11.	Değişim sonucunda hastanedeki kaynakların daha etkin ve verimli kullanıldığına inanıyorum.					
12.	Çalışanlar yeterli ekip çalışmasının olmayışından değişime direnç gösterirler.					
13.	Değişim sonucunda hastanemizin hizmet kalitesinde ve verimliliğinde artış olduğunu düşünüyorum.					
14.	Hastaların değişen tercih ve beklentileri hastanemizde değişime neden olmaktadır.					
15.	Çalışanın içinde bulunduğu grubun değişime direnç göstermesi, kendisinin de değişime direnmesine neden olur.					
16.	Hastanemizdeki değişimler monotonluğu gidermek ve çalışanların motivasyonunu arttırmak için gerçekleşmektedir.					
17.	Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar bireysel çabaları ile öğrenirler.					

18.	Hastanemizdeki değişimler sağlık hizmetlerinin daha hızlı yapılması için gerçekleşmektedir.					
19.	Mevcut yetenek ve tecrübelerinin değişim sonucu yetersiz kalacağı endişesi, çalışanların değişime direnç göstermesine neden olur.					
20.	Meslektaşlarım ile değişimler hakkında konuşmaktan hoşlanırım.					
21.	Değişimi uygulayacak ve değişimden etkilenecek personelin değişim yapılacak konu ile ilgili görüşü alınmaktadır.					
22.	Çalışanlar yönetime güven duymadıkları için değişime direnç gösterirler.					
23.	Değişim sonucunda hasta ve hasta yakınlarının memnuniyetinin arttığını düşünüyorum.					
24.	Örgüt içi nedenler (eğitim ihtiyacı, verimliliğin düşmesi, hedeflerin değişmesi, krizler vb.) hastanemizde değişime neden olur.					
25.	Çalışanlar, mevcut alışkanlıklarından dolayı değişime direnirler.					
26.	Teknolojik gelişmeler ve yenilikler hastanemizde değişime neden olmaktadır.					
27.	Hastanemizde yapılan değişimler yeniliklere uyum sağlamak için gerçekleşmektedir.					
28.	Hastanemizde gerçekleşecek değişimden etkilenecekler için eğitim programları düzenlenir.					
29.	Sağlık alışanları, çalışma koşullarının değişeceği, ekonomik menfaatlerinde kayıp olacağı ve işlerini kaybetme endişesi nedeniyle değişime direnç gösterirler.					
30.	Hastanemizde yapılan değişimlerin planlı ve kontrollü bir biçimde gerçekleştiğini düşünüyorum.					
31.	Hastanemizde yapılacak değişimleri çalışanlar ilan ve broşürler ile öğrenirler.					
32.	Yaşanan değişimler hakkında bilgi almaktan ve değişimleri takip etmekten hoşlanırım.					
33.	Çalışanlar değişime gerek olmadığını düşündükleri için değişime direnç gösterirler.					
34.	Hastanemizdeki değişimler kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için gerçekleşmektedir.					
35.	Sağlık alışanları, hastanemizde yapılacak değişimleri, toplantılar yoluyla öğrenirler.					
36.	Hastanemizdeki değişimler hizmet binalarının ve gerekli donanımlarının yenilenmesi için gerçekleşmektedir.					
37.	Hastanemizdeki değişimler çalışanlar arasındaki ekip ve takım çalışmalarını sağlayabilmek için gerçekleşmektedir.					
38.	Çalışanların planlanan değişimle ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması değişime direnç göstermelerine neden olur.					

39. Hastanenizde hangi konularda değişim yapılır? (Lütfen en çok görülen 3 değişim konusunu işaretleyiniz.)

a. İşlerin yapılma şekillerinde değişim	b. Teknolojik değişim
c. Hastane içi prosedür değişimleri	d. Görev tanımlarında değişim
e. Çalışma saatlerinde değişim	f. Kurum politikalarında değişim
g. Hastane personelinde değişim	h. Hastanenin fiziki değişimi

i. Diğer.....

 (Lütfen Belirtiniz).

40. Hastanenizde görülen değişime direnç türleri nelerdir? (Lütfen en çok görülen 3 direnç türünü işaretleyiniz).

a. İş yavaşlatma	b. Devamsızlık yapma (rapor, izin alma)
c. İşe geç gelme	d. Değişimi istemediğini sözlü olarak açıkça belirtme
e. İş eksik yapma	f. Hastane içinde çalışılan birimi değiştirme
g. İşten/kurumdan ayrılma	h. İş ortamında huzursuzluk çıkarma
i. Yöneticilerle iletişimi kesme	

j. Diğer..... (Lütfen Belirtiniz).

41. Hastanenizin yönetim biçimi aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?

- Otokratik (yönetim emir veren, iş merkezli, astlarına güvenmez yapıdadır)
- Yardımsever (astlar kendilerini fazla serbest hissetmezler, yönetici ara sıra astın fikrini alır)
- Katılımcı (astlar kendilerini yeteri kadar serbest hissederler, yönetici astların fikrini alır)
- Demokratik (yönetim astlarına tam olarak güvenir, her zaman astlarının fikrini alır)
- Dönüşümcü (yönetim değişim sürecinde astlara yardımcı olur, astların fikrini alır, astları motive eder)

Hastanede yaşanan değişim hakkında belirtmek istediğiniz düşünceleriniz:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Mürüvvet TUĞLACI

Doğum Yeri : Isparta

Medeni Hali : Bekar

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İşletme
Anabilim Dalı Başkanlığı

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi :

İngilizce – Orta Düzey

İş Denevimi :

Pizza Pizza Restoranı'nda (Iyaşpark Avm) Müdür Yardımcısı (4 Yıl)